

10 – Om at sige ja til sorte kvinder

Hvis jeg havde fordomme om sorte kvinder inden jeg kom til USA har de alle været på det ubevidste positive plan som noget eksotisk, beundringsværdigt og så godt som umuligt at opnå. Det viste sig også så nogenlunde at holde stik i virkelighedens verden. Men mens det lykkedes mig tilnærmelsesvis at integrere mig med alle andre minoriteter, jeg nærede fordomme overfor, vil både jeg og læseren efter dette kapitel spørge om det mon også lykkedes for mig helt eller bare halvt med sorte kvinder 😊

I min første danske bog kommer jeg ikke ind på mine forhåndsdomme om sorte kvinder, men da jeg skulle skrive den amerikanske bog i 1983 havde jeg allerede under mine foredrag i USA gennem flere år fået så meget kritik af publikum for mit forhold til sorte kvinder – udelukkende på grundlag af nogle få billeder i foredraget af halvnøgne kvinder – at jeg blev nødt til at forholde mig til emnet i et samfund, hvor forholdet mellem hvid mand og sort kvinde er så historisk betændt og hvori den sorte kvinde – modsat danskernes syn på det tidspunkt – var så nedvurderet. Jeg blev altid gransket og analyseret i USA for det jeg havde gjort eller ikke gjort, så for at komme hærskaren af mine psykoanalytikere lidt i møde fortalte jeg i forordet af den amerikanske bog om hvordan mit sorte engagement måske startede med, at den eneste reklame vi havde haft i min barndoms vestjyske landsby var Brugsens smukke sorte Cirkel kaffepige. Når man jo har for øje ”den enorme indflydelse den hvide reklame i Amerika har haft på hvide såvel som sorte sind,” som jeg skrev. Jeg ved ikke om min antagelse har hold i virkeligheden. Hvor vidt realiteterne levede op til min barndoms drømmebillede vil jeg vende tilbage til sidst i dette kapitel om hvordan den eneste sorte kvinde jeg måske endte med at integrere mig med var, ja, netop min

barndoms Cirkelkaffepige ☺

Jeg har uden tvivl set sorte kvinder i Danmark inden afrejsen til USA, men mindes ikke personligt at have mødt en. Og i Canada, hvor jeg tilbragte weekenderne hos venner i et hipt område omkring universitetet i Toronto med masser af vestindiske naboer, husker jeg heller ikke at de vakte min opmærksomhed al den stund det var Latinamerikas undertrykte jeg i den tid var fokuseret på som rejsemål. Og det på trods af at jeg hyppigt havde lange samtaler med den smukke og fantastisk vidende vestindiske bestyrer, Gwendolyn Johnston, af den venstreorienterede ["Third World Books and Crafts"](#) i kvarteret og hun hyppigt fortalte om sine sorte vestindiske idoler såsom Eric Williams – Trinidads statsminister og store forfatter. Gwendolyns begejstring for ham var pudsigt nok medvirkende til at jeg faktisk fik en halvt vestindisk kæreste mange år efter – nemlig Eric Williams' venindes datter i Sverige, skuespilleren Katarina Strandmark, som var meget rørt over at jeg vidste så meget om hendes trinidadiske mors ven.

At jeg aldrig fik øje for Canadas sorte kvinder skyldtes muligvis at de var så velintegreerede at jeg havde samme problem med dem som med alle andre canadiske kvinder; de ænsede mig simpelthen ikke hvorfor jeg omvendt ligesom ræven med rønnebærrene opfattede dem som "sure og uopnåelige". Som omtalt i "Om at sige ja til kvinder" løste mit frustrerende canadiske integrationsproblem sig straks ved mødet med USA's kvinder – sorte såvel som hvide.

Men også her har jeg ofte overromantiseret min egen senere fortælling ved selv til sidst at tro at de første amerikanere, jeg mødte i USA, var sorte. Fortællingen om at disse straks, da jeg kom over grænsen, trak mig ind i deres verden hvilket fik uvurderlig betydning for min evne til at se Amerika fra deres side – ved så at

sige at give mig en "omvendt undertrykkelse" af den de fleste danskere udsættes for, når de typisk først kommer til at bo hos hvide og straks bliver lammet af alle deres advarsler om de sorte. For sandheden var jo, som jeg allerede beskrev i kapitel 8 om min vagabondering, at jeg først på min vej mod Latinamerika kom til at bo hos hvide i St. Louis, og da disse skræmte mig fra at blaffe videre gennem sydstatene – dvs. gav mig skræk for de hvide – var det at jeg vendte om og tog tilbage for at rejse gennem Canada ned gennem det mere sikre Californien. Og først her blev jeg på vejen gennem Chicago afsporet af sorte kvinder.

1. Denia Lewis

Men selv den fortælling holder ikke helt stik, kan jeg se i dag ved at læse mine gamle dagbøger. For da jeg ankom en sen nat i det frysende vinterkolde Chicago søgte jeg til en kirke, som fik mig indkvarteret hos den danske præstekjoleskrædder Christian Vistisen. Han endte med at blive en livslang ven ligesom de fleste andre frelsende sjæle fra dette, mit første års usikkerhed og angst. Og endnu en ting opdagede jeg i dagbogen; at mens jeg boede hos Christian havde en hvid politimands kæmpefede kone, Rosemary Diaver, en nat lokket mig med hjem i seng mens hendes mand var på natlig patrulje med det resultat at jeg gennem hendes "politiøjne" og de natlige skyderier lige udenfor i gaden på 1816 N. Mohawk St. blev fuldstændig skræmt af den vanvittige (sorte) kriminalitet, som også Christians hvide venner havde rystet mig med deres blodige historier om drab og overfald på deres egne venner. Dette berettiger den anden favoritfortælling, jeg i dag bruger i mine foredrag om hvordan jeg straks blev racist i USA gennem den frygt de hvide plantede i mig, skønt den er stik modsat den fortælling jeg har i min bog om hvordan jeg straks fik tillid til de

sorte og blev påvirket af deres fortællinger. Men begge tolkninger er således sande, som jeg nu vil vise.

Den søvnløse nat med Rosemarys fortællinger – som dog ikke skræmte mig så meget som tanken om at hendes politimand – altså ægtemand - pludselig skulle vende hjem og finde mig i seng med konen. Da jeg dagen efter tilbragte en deprimerende lørdag aften med Christians småracistiske venner, som gjorde mig yderligere deprimeret over at høre om de sortes kriminalitet, skrev jeg om søndag den 17. januar dette i min dagbog:

”.....Jeg sagde til Christian at jeg ikke rigtigt var oplagt til flere diskussioner i dag og at jeg nu måtte ud i byen og finde et sted for natten. Jeg kunne bo hos Chr. Endnu, men jeg ville helst skifte sted så ofte som muligt for at blive udfordret af nye mennesker. Jeg gik op ad Lincoln St. og havnede i den hippe raceblandede musikklub ["Alicie's Revisted"](#), hvilken var et held. Der var fuldt af folk og "The Women Liberation Band" spillede. Luften var tyk af revolutionære slagord som "Right on sisters", "Power to the people", "Off the pigs" osv. De fleste negre derinde bar Mao-emblemer, mens de ellers havde panternæven og alskens FLN mærker. Der blev delt revolutionære tekster rundt bl.a. en erklæring fra (undergrundshæren) Weather mændene.”

I min selvfortælling om kvinder har jeg hyppigt bildt mig ind og selv troet på at det altid var dem, der tog initiativet overfor mig, men her afslører dagbogen at jeg ikke altid helt passiv overlod det til dem at vælge mig. I dette tilfælde kan jeg dog se i dagbogen at jeg hjalp både kvinderne og mig selv på vej med lidt "positiv særbehandling" uden tvivl fordi jeg havde brug for selv at komme lidt ovenpå efter den deprimerende hjernevask de hvide havde udsat mig for om de sorte.

”Jeg gik lidt rundt derinde og kiggede på folk for at finde ud af hvor jeg skulle sætte mig. Jeg var interesseret i at finde nogle interessante mennesker jeg kunne bo hos. Så var det at to søde negerpiger kom ind og satte sig ved et bord. Jeg var irriteret over at den anden side af bordet var optaget af en ung revolutionær far og hans baby og pige, men tog så en stol fra et andet bord og satte mig for enden af bordet, da jeg var interesseret i at komme i kontakt med disse piger for enhver pris. De smilede begge to og var vældig muntre og snart kom jeg i snak med dem. Efter den sædvanlige omgang præsentationsnak spurgte jeg Dina om jeg måtte komme med hende på universitetet en dag og følge forelæsningerne efter at hun havde fortalt om dem og hun fik et stort smil i ansigtet og svarede begejstret ja. Så kom spørgsmålet om hvor hun kunne kontakte mig og jeg fik sagt at jeg ikke havde noget sted at bo. De grundede lidt over dette og fandt så ud af at jeg kunne bo hos Charles Gilmore, en ven på 5419 S. Woodlawn, og de ringede til ham og det var i orden. Vi har vel siddet der ca. 6 timer og resten af aftenen fik vi til at gå med at småsludre og pjatte ind imellem musikken som var så høj at vi ikke kunne snakke under den. På et tidspunkt sagde Dorothy ”Hør, du har vist aldrig været sammen med *black people* før” og det jeg måtte jo bekræfte.
.....

.....Vi blev fotograferet flere gange af folk der åbenbart har været interesseret i at vise omverdenen hvor integreret stedet undtagelsesvist var her på den hvide nordside, men sikkert også fordi Dina var så smuk med sin indianerfrisur. Eller måske af en FBI agent. En mand blev under voldsomt postyr smidt på gaden da man fandt ud af at han var agent. Senere på aftenen kom også en tredje veninde, Corliss, og de morede sig med at lave tegninger af mig. Da det trak ud ringede jeg til Chr. om at stille rygsækken udenfor så jeg kunne hente den, men han sagde at det ikke gjorde noget at jeg vækkede ham. Men ved 22 tiden gik vi endelig og da

jeg troppede op med tre skønne sorte kvinder hos den forbløffede Christian var han nærmest mundlam af skam efter alt det dårlige jeg lige havde hørt om de sorte i de to dage jeg boede hos ham. Jeg havde regnet med at få kaffe hos ham, men han bragte blot rygsækken ud og kiggede skræmt efter os bag de tilgitrede vinduer.”

Der skulle gå 34 år før disse - mine fire første venner i Chicago - mødtes igen, da jeg samlede dem til ferniseringen af min udstilling i 2005 i det fine Contemporary Art Museum for at ”takke dem der startede det hele for mig.” For hvad der skete dernæst var fuldstændig uhørt i denne, mest raceopdelte by i USA, Chicago, hvor man godt kunne mødes på arbejde eller i musiksteder, men så godt som aldrig socialt i ghettoen på sydsiden. Alle tre af disse sorte piger har undret sig lige siden over at de tog mig hjem. Men ikke lige hjem, for det ville have været for grænseoverskridende. Derfor havde de fundet på den hurtige nødløsning med at bruge deres ven Charles, som havde sin egen lejlighed et af de værste steder i ghettoen på 77nd St på sydsiden. For der var ingen tvivl om at en af dem, Dina, ville have fat i mig. Som jeg skrev:

”Mens vi ventede på toget fortalte Dorothy om hvordan alle mænd faldt for Dina og spurgte om jeg havde en bror så hun måske selv havde en chance - alt sammen i en spøgende tone. I toget satte Dorothy sig på sædet med Corliss som om de tog det for givet at jeg skulle sidde ved Dina. På nordsiden var der næsten kun hvide med og en ”pæn” hvid kontormad sendte os beskidte blikke men jeg lod mig ikke mærke med noget og prøvede at opføre mig lige så naturligt som når jeg er sammen med hvide. Skønt jeg stadig var racebevidst og så folk i farver på det tidspunkt. I Alices havde en avismand gået rundt og solgt The Chicago Sun med en choktekst på forsiden om at syv negre var blevet løsladt fra fængsel efter

at have siddet der siden august, da en politimand blev dræbt i Dorotheys gade. Så Dina og de andre jublede ved nyheden da de kendte flere af de fængslede og avisen blev derfor splittet op i toget og gennemlæst. Da vi kom ned til en station på sydsiden var alle i toget udskiftet med sorte og vi skiftede til en bus for at komme til Charles lejlighed,” skrev jeg i dagbogen.

Det siger sig selv at jeg aldrig ville have drømt om at tage alene herved i ghettoen efter al den frygt, de hvide havde plantet i mig, men forført af tre smukke kvinder kan enhver mand jo oparbejde et vist mål af mod. Og omvendt, for jeg fandt siden ud af at de aldrig selv turde at tage højbanen ”the el” om natten, men fuldstændig havde tabt besindelsen netop den aften hvor de ville bortføre en sød hvid mand. De snakkede om hvordan de aldrig havde set en hvid mand herved blandt millioner af sorte i nattetimerne – og højst enkelte hvide ”slumlords” i dagtimerne. Omvendt fortalte de om områder af Chicago, hvor ingen af dem turde at komme som sorte. ”De slår os ihjel ude i Cicero!” og gav mig med masser af rædselshistorier således en begyndende ”omvendt undertrykkelse”. Men når de åbnede for fjernsynet så de på den tid kun hvide ansigter, som de således havde nærstuderet hele deres liv.

Men mest af alt var de blot nogle unge, livsglade teenagere, der drømte om en bedre verden som så mange andre i denne håbefulde opgangstid. Og Dina var den bedst uddannede og smukkeste af dem, som udfordrede ghettoens sociale kontrol ved at drømme om at kunne vælge farveblindt. Jeg håndskrev i min dagbog senere ca. 30 tætskrevne sider om den næste uge sammen med dem. Det meste var detaljerede næsten fotografiske beskrivelser uden at jeg forsøgte at blotlægge mine egne følelser. Det var i den tid lige før mine forældre sendte et kamera til mig, som jeg nu var på vej op for at hente i Canada. Nøjagtig ligesom

jeg senere brugte fotografiet til at huske oplevelser med mennesker – hurtigt registrerende uden at bruge tid på at beskrive følelserne bagved oplevelserne, da jeg gik ud fra at fotografiet ville genopfriske følelserne i min erindring. Her er nogle få pluk fra dagbogen, efter at vi havnede i Charles lejlighed, hvor jeg fejlagtigt troede at jeg selv skulle overnatte mens pigerne tog hjem:

”Vi så så på Charles fotografier fra en tidligere fest og jeg stirrede især på billederne af Dina med opsat hår i Afrostil. Jeg kunne simpelthen ikke genkende hende. Dorothy og Dina var i et fantastisk grinehumør og lo ustandselig. Jeg kunne ikke forstå hvorfor de ikke gik hjem da klokken blev hen ad mod 4 men de fortsatte. De sagde at de ikke kunne tage hjem da der var udgangsforbud for teenagere indtil kl. 7 i Chicago og de havde ingen legitimation på sig, der kunne vise at de var ældre hvorfor de ville blive udsat for alskens ting fra politiet hvis de gik ud. Det var en lang proces inden vi endelig kom i seng. Dina sagde at hun ville sove på sofaen i stuen og jeg troede i lang tid at det var fordi hun ville gå i seng med mig, men Charles havde allerede lagt sig der og sagde at vi skulle gå ind i soveværelset i hans dobbeltseng og sove. Jeg protesterede og sagde at jeg ville sove på gulvet og hev et par sofasæder derned for at vise at jeg mente det. Inden vi gik i seng lavede Dina en sandwich til mig med ost. Hun selv gik og nippede til Charles’ vinflasker. Selv efter de var gået i seng i det andet værelse fortsatte de med at le lige til ca. kl. 6.”

Susanne

Hertil er jeg nået med at integrere dagbogen i bogteksten.

Resten af dagbogen er intakt. Prøv at markere de tekster med rødt, som du synes bør med i bogen. En redaktør kan altid

senere forkorte det yderligere.

Mandag den 18. januar

De vågnede allerede ved 8-9 tiden og Charles satte stereoanlægget på, men de protesterede i det andet værelse. Dina lavede så bacon og æg til Charles og mig, mens Charles vaskede servicet op i badekarret og jeg tørrede af. Jeg fortalte dem nu om Danmark og om hvor fint det er der og de var besluttede på at de ville flytte til Danmark når de var færdige på college. Jeg sagde at de let kunne få et job i et diskotek. Vi snakkede hele formiddagen og de gad slet ikke at gå i skole. Vi legede pjattede lege og Dina fik hele tiden skøre ideer bl.a. en hvor de skulle løfte mig ved koncentrationstænkning. Ud på eftermiddagen tog jeg så med Dina til universitetet. Det var første gang jeg var alene med hende på vejen derind, så jeg vidste ikke rigtigt hvad jeg skulle sige til hende. Undervejs i toget snakkede vi mere formelt om Chicago, om det at gå sammen sort og hvid på gaden. Jeg sagde at jeg kunne tænke mig at rejse med hende i syden og hun sagde at det ville vi ikke komme levende fra og jeg tilføjede i mine høje tanker om hende at det dog kunne være meget romantisk at dø på den måde. Da vi kom til Colombia College tog vi straks op på 7. sal hvor hun arbejdede i biblioteket. Der var en hyggelig atmosfære i biblioteket og jeg satte mig ved et af bordene. Der var en diskussion om kvindefrigørelse mellem to hvide piger og en student fra Afrika, der var stokreaktionær på det punkt. Der var en dejlig integreret atmosfære på universitetet, der overalt var dækket med Angela Davis slagord. Jeg kom i snak med en anden sort studerende, der hed Pamela og senere gik vi ned og spiste en middag sammen i en restaurant. Hun var særdeles åbenhjertig og snakkede og snakkede om en svensk udvekslings "hippiestudent" hun skulle over og besøge til sommer. Pamela gik med brunhåret paryk og havde ret lys hud. Det var stadig

lidt uvant for mig at være sammen med negre, men hendes åbenhjertighed og naturlighed gjorde at jeg næsten glemte at hun var sort. Jeg gik tilbage til universitetet og lagde mærke til hvor populær Dina var på universitetet. En enkelt hvid student stod direkte og gned sig op ad hende og kælede for hende mens hun sendte bekymrende blikke til mig. Senere tog hun mig på en rundtur i universitetet og præsenterede mig for alskens professorer og folk. Til en af dem kom jeg til at sige at Dina *picked me up in the street* hvilken hun ikke kunne glemme mig for. Ved 6 tiden lukkede hun universitetet og vi gik ud i byen for at møde Dorothy. Det var koldt og mørkt og hun tog mig under armen mens skyskraberne stod oplyste og fantastisk flotte. På vejen snakkede vi om afrohår og hun sagde at jeg ikke vidste noget om det, for selv for alle hvide amerikanerne stod negrenes hår som et mysterium og de var fantastisk naive på det punkt. Dorothy havde lovet mig gratis is på sit arbejde og spurgte hvad vi ville have. Vi sagde hun måtte bestemme og lidt efter kom hun tilbage med et glas hvid is til Dina og et glas brun is til mig. Stadig kejtet racebevidst, som jeg var, kunne jeg ikke undgå at tænke at det var symbolsk, men jeg spurgte ikke af angst for at røbe min indre racistiske tænkning. .... Jeg fortalte Dina om min planlagte rejse til Latinamerika og sagde forsigtigt at hvis hun kom til Argentina kunne hun bo i det hus min revolutionære ven Ricardo i Canada havde lovet mig. ....Da vi kom tilbage til isboden så vi at Corliss sad og græd og jeg fandt ud af at det var de to store negerdrengene, der havde generet hende. Da hun kom til hægterne tog vi alle med toget hjem. I nærheden af Charles hus gik vi i biografen. Dina betalte de 2,50\$ for mig. De havde set den første film før: [They shot horses, don't they?](#), men syntes jeg skulle se den. Ude i foyeren købte vi popcorn og lækkerier. Inde i biografen satte Dina sig på en måde at jeg blev nødt til at sidde ved siden af Dorothy hvad jeg var ked af. Filmen var om en af de maraton dansekonkurrencer, der blev afholdt under depressionen hvor

arbejdsløse meldte sig i håb om at vinde den store pengepræmie og under de forfærdeligste lidelser dansede uafbrudt gennem en hel måned for blot at finde ud af at ingen af dem rigtig vandt noget mens kapitalisterne fejede hele profitten til sig. Det var en film om hvordan man i bogstavelig forstand trampede på sine medmennesker for at komme op i det kapitalistiske samfund med rovdyrmentaliteten og det hele. Filmen slog Dina helt ud og hun sad i lang tid bagefter og græd indtil hun endelig faldt i søvn og sov under hele den næste film. Dorothy som jeg snakkede en hel del med under filmen, sagde at sådan var hun altid og som de andre piger inde på universitetet sagde hun at "Dina er underlig". Bagefter var Dina i deprimeret stemning. Det var hundekoldt udenfor og vi gik hen og købte noget barbecue. På vejen spurgte jeg Dina om hun også græd stillet over for tragedier i det virkelige liv og hun sagde at hun f.eks. havde grædt i dagevis da King blev myrdet. Hun havde også opfattet filmen, som et billede på det amerikanske samfund. Vi gik så hjem til Charles og spiste barbecue. De fortalte Corliss om den foregående aftens latter og sjov, men stemningen denne aften var stærkt trykket. Dina sagde at det hele var som Virginia Wolf og gav hver af os roller, men sagde at hun ikke kunne finde nogen til mig da jeg var katalysatoren, som havde sat det hele i gang. Vi prøvede nogle af de samme games som tidligere på dagen men det gik ikke rigtigt. Da så Dina foreslog seance, brød Dorothy i heftig gråd som om hun havde haft en tidligere dårlig erfaring med det. Det tog Charles lang tid at få hende trøstet. Imens sad vi andre pinligt tavse. Ved 3-tiden om natten tog Corliss hjem og Dina sagde at nu havde hun lyst til at drikke sig fuld. Hun hentede sød saftvandsagtig vin og delte den ud. Jeg blev i en lille smule bedre humør. Dina satte sig op ad stolen jeg sad i. Men Dorothy blev rigtig fuld af blot to glas og begyndte at snakke og snakke. Jeg troede først at hun spillede komedie, men Dina lod mig forstå at hun var rigtigt fuld. Hun var særdeles åbenhjertig og skulle hele tiden have bekræftet at hun

virkelig var Dinas bedste ven. Hun sagde at grunden til at de havde leet sådan den foregående aften i sengen var da Dina sagde at hun "would like to fuck Jacob." Hun lo igen mens Dina lidt fløv lukkede øjnene og pressede en finger op i armen på mig. Jeg lod som ingenting. Hverken Charles eller Dina sagde noget hvorfor jeg hele tiden svarede på Dorothys dumme spørgsmål. Hun fortalte om en tidligere ven hun var kommet sammen med og sagde at hun havde slået op da han havde insisteret på at gå i seng med hende da "jeg var jomfru og meget puritansk" hvad der forbavsede mig. Hun fortalte også at hun aldrig ville have sorte børn. Hun ville ikke have at de skulle gå igennem de samme lidelser som hende. Jeg fortalte hende om mine tidligere kærester da Dina var faldet i søvn. Dorothy var chokeret over alle de piger jeg havde boet sammen med og specielt da jeg fortalte om forholdet til Lisbeth. Hun sagde at jeg var "a simpel person" hvilket jeg først misforstod. Som hun lå der havde jeg den største lyst til at kysse hendes charmerende trutmund, men jeg beherskede mig. Hun blev ved med at snakke, mens jeg blev mere og mere hæs og træt. Flere gange bøjede hun sig ned for at se om jeg hørte efter. Ved ca. 6 eller 5 tiden faldt jeg i søvn."

Jeg kunne ikke blive boende sammen med Dina i Charlies lejlighed, men var ikke på det tidspunkt klar over hvilket dilemma det stillede hende i. Et dilemma jeg løb ind i gennem de næste 5 års rejse i ghettoerne, hvor jeg gradvist erfarede at det var næsten umuligt for mig at få intime forhold til jævnaldrende sorte kvinder af den simple grund at ingen af dem havde deres egne lejligheder og ofte delte senge med søskende og endog forældre. Hvis ikke min første sorte "kæreste" havde udvist et enormt mod ved at tage en hvid mand med hjem til sin mors overfyldte hus, havde vores begyndende forhold endt næste morgen. Men hun ville ikke slippe mig så hurtigt og fandt derfor på et komplot med sine venner om at "bortføre" deres intetanende hvide offer, som beskrevet i

dagbogen.

Tirsdag den 19. januar

”Stod op allerede kl. 8-9 da Dina skulle på universitet og arbejde. Før hun tog afsted tog Charlie og Dorothy mig med sig i en taxa. Jeg var slet ikke klar over hvad de havde aftalt så jeg blev ret forbavset, men Dina vinkede farvel til mig. Det viste sig at jeg skulle tilbringe hele dagen i Dorothys lejlighed og så tage til Dinas hus om aftenen. Vi tog afsted i taxien og Dorothy viste mig stedet hvor en politimand blev skudt. Det var dejligt sol. Vi droppede Charles af ved et supermarked og fortsatte selv til Dorothys lejlighed i nærheden. Der var et frygteligt rod deroppe og alle gardinerne var trukket for så der var mørkt sådan som det var tilfældet i alle de sorte hjem jeg kom i. Jeg hjalp hende med at rydde op og feje gulv. Under det hele gik farvefjernsynet. Inden for døren hang en lille tingest. Jeg spurgte om det var et askebæger men hun sagde at det var et vievandskar og jeg huskede på at hun var katolsk. Da Charles kom lavede han nogle sandwicher til mig med salami og mayonnaise som man jo bruger i stedet for smør og jeg drak en stor cola. Charles gik så i seng på en divan i køkkenet og sagde vi skulle vække ham kl. 2 hvor han skulle på arbejde. Vi var alle trætte og Dorothy var syg efter vinen hun havde drukket. Hun lagde sig på sofaen i stuen og så fjernsyn og sagde jeg kunne sove i soveværelset. Jeg sov et par timer der indtil Corliss kom og vækkede os. Charles kom naturligvis for sent til arbejde. Jeg gik ud og spiste noget mere i køkkenet, gad ikke rigtigt snakke med Corliss som jeg fandt for hysterisk. Hun havde hostebolsjer med til mig. Dorothy blev liggende i sofaen hele dagen. Vi spiste et par donuts og snakkede en hel del mens vi så fjernsyn. Siden gik Corliss og sagde hun ville komme med bilen om aftenen og køre os ud til Dina. Jeg fortsatte med at sludre med Dorothy skønt hun ikke var

særlig veltilpas samtidig med at jeg skrev kort til far og mor. Jeg gik også ud på trappen i baggården der var af de typiske Chicago trætrapper for at få frisk luft. Siden fik jeg hende til hjælpe med at vaske mine sokker. Jeg ville have taget et bad, men der var ikke bruser og shampoo. Hun lovede at bringe sokkerne til universitetet næste dag. Flere gange ringede Corliss og Dina fra universitetet en enkelt gang. Endelig ved 8 tiden kom Corliss i sin fars store bil. Da hun bankede på spurgte Dorothy fra den anden side af døren og hun sagde at det gjorde man simpelthen her. Hendes mor havde engang givet hende en smældende lussing da hun som barn havde åbnet døren uden at spørge hvem den fremmede var. Vi tog så afsted og kom ud til Dinas hjem i omegnskommunen. Det var temmelig stort set udefra. Der var mange mennesker derinde, syntes jeg, men bortset fra Laretta var det blot Dinas søskende. Dina kogte kylling i køkkenet og vi spiste den under stor larm og latter. Hendes brødre var dog forholdsvis tavse. Specielt Laretta var storslem. Dina fejede alle bemærkninger til side på sin egen vrængende måde. Efter middagen spredtes alle. Debbie kom op fra kælderen og sagde jeg skulle komme derned. Der var helt mørkt dernede på nær en farvet lampe. Hun sad dernede sammen med en veninde og de spurgte hvem jeg var og vi snakkede lidt. Debbie gik rundt i sine shorts og med afrohår. Vi tog derefter i Corliss bil ud på en køretur først op til en grillbar nord for Old Town (ca. 30 km, men et typisk joy ride for teenagere) hvor vi købte lidt og tog ud i bilen. Jeg sagde jeg ikke ville have noget men ude i bilen fik jeg hele Laurettas kakao. Undervejs gik musikken for fuldt drøn og Laretta var absolut tosset med den. Dina sagde til mig at Laretta var skør, men hun sagde det samme om Dina. På vejen tilbage spurgte jeg om de ville vise mig den store Picassoskulptur og de kørte forbi den. Siden kom vi ned til stranden et sted og de for rundt og skrev navne i sneen. På en gangbro over en af Chicagos ekspresveje ønskede vi ved at kaste en mønt bagover ned på vejen samtidig. Jeg ønskede at Dina ville rejse med

mig til Latinamerika, men vi sagde ingenting højt. Vi løb så op til en legeplads og boltrede os der. Jeg var på vippen med Dina og gav hende sådan et par hop at hun faldt og slog sig og sagde hun ville tage hævn senere. I gyngerne blev jeg slået omkuld da jeg ville skubbe både Corliss og Dina. Jeg gav Dina et ridt tilbage til bilen så hun måtte bede om at blive sat af. Da klokken var hen ad mod 2 blev Dina og jeg kørt hjem. Jeg spurgte hende om jeg måtte tage et bad og hun gav mig lov skønt det var sent. Da jeg var færdig gik jeg ned til køkkenet. Hun havde i mellemtiden vasket op og løsnet sit hår i parykken så hun nærmest lignede en heks. Jeg spiste et æble og hun sagde at jeg kunne gå ned og sove i kælderen, hvis jeg var træt, men hun ville ikke sove. Hun sagde at hun havde så mange mareridt når hun sov. Vi sad så ved køkkenbordet hele morgenen og spillede et fantastisk spil. Hun prøvede at skræmme mig ved at fortælle forskellige ting, men jeg lod mig ikke røre. Hendes ansigt havde nu helt forandret sig og det var tydeligt at hun var interesseret i at komme i kontakt med mig. Hun fortalte om hvor mærkelig hun var og jeg fortalte om balladen jeg havde over Lisbeth engang. Vi prøvede armkræfter og hun læste mine hænder og da klokken var ca. 6 kyssede jeg hende og vi kælede for hinanden. Hun nød den undren jeg havde, da jeg følte hendes krushår. Kort efter kom moren ned og satte sig kort med et stort smil. Dina så tydeligt forelsket ud. Da moren gik i kælderen fik jeg lov at sove på gulvet i hendes værelse og hun gik alligevel ikke på universitetet.”

Da jeg i skrivende stund oversatte dette til Denia, svarede hun:

Fra: monappy@aol.com [<mailto:monappy@aol.com>]

Sendt: 1. august 2017 22:59

Til: Jacob@Holdt.us

Emne: Re: Diary from Dina days 1971 - part Tree

Jacob-

This all sounds so crazy that it's a wonder that you didn't run away. It really sounds quite insane. Did you think so at the time?

This is the funniest stuff I have ever read. It's like a Fellini movie--very surreal.

Why did you stay in what seems like madness? Was it totally unlike any of your Danish friends?

Did any 20-year-old Danish women behave like my friends and I did?

You said I was trying to scare you. Didn't that make you want to leave?

I looked like I was in love, huh?

All of your diary sounds like a dream to me. Are you sure I didn't dream you?

Ms. Denia

Jeg svarede bl.a. dette:

Fra: Jacob Holdt [mailto:Jacob@Holdt.us]

Sendt: 2. august 2017 11:32

Til: 'monappy@aol.com' <monappy@aol.com>

Emne: SV: Diary from Dina days 1971 - part Tree

Dear Denia

Ha, ha, I also think of those days with you as the probably best I had in my 5 years in America.

No, I had never been exposed to planned conspiracies like being kidnapped by Danish women before

.....and had never imagined I would be kidnapped by virgins 😊

Much have I tried in my life, but not this before I met you 😊 .....

.....Love Jacob

Onsdag den 20. januar

Dina lagde sig på sengen og sov i sit tøj. Vi sov til kl.12. Jeg hostede en del. Hun skulle have været afsted allerede kl.7 men kom det ikke. Vi satte os til at lytte til plader. Musikken gjorde hende helt ekstatiske. Hun spillede gruppen Chicago og en hel del sort musik og forklarede ind imellem. Spillede også Nina Simone og snakkede. Jeg lå i sengen det meste af tiden og hørte efter. Et af numrene fra Doors' *Waiting for the sun* ville hun dedikere specielt til mig men jeg sagde at netop den plade ville mindede mig om Lisbeth og hun fandt så en anden. Ved 3 tiden tog hun endelig afsted til universitetet men forinden kaldte hun Debbie op

og kommanderede: "Fix that boy breakfast".

"Boy? He is a man, isn't he?" sagde Debbie.

"Fix that man something to eat!" svarede Dina.

Lidt senere kommanderede Dina,

"Come here and kiss me goodbye"!

Mens Debbie med bævede underdanig stemme svarede "No, you will hit me".

"No" sagde Dina og til sidst kom hun og Dina kneb hende i kinderne. Sidenhen fortalte Dina mig at dette herre-slaveforhold blot var komediespil fordi jeg var der og normalt lod Debbie sig ikke kue. Da Dina var taget afsted lavede Debbie æg og bacon og toast til mig og kaffe og mælk. Mens jeg sad og spiste kom først moren et øjeblik og satte sig og siden den meget søde lyshudede pige fra aftenen før. Derefter Debbies forlovede, der var taxachauffør og de satte sig til køkkenbordet. Måden Debbie bevægede sig rundt på viste at hun var usædvanlig doven og jeg spurgte om hun ikke kunne få et arbejde, men hun sagde det var umuligt. Hun havde tidligere serveret i en Burger Inn. Jeg gik derefter op i Dinas værelse og lagde mig til at sove på sengen. Lidt efter kom Debbie op for at hente skrivemaskinen sammen med pigen fra nabohuset. Hun var usædvanlig smuk. Da de var gået igen lagde jeg mig til at sove til kl. 7. Derefter stod jeg op og gik ned i køkkenet hvor Debbie sad og skrev franske verber på maskinen mens pigen fra nabohuset og en mandlig student sad og skrev kladder. De var i godt humør. Jeg satte mig for enden af bordet og sagde ikke ret meget, da jeg skrev dagbog. Da de gik lidt senere, serverede Debbie ris og svinekotelet for mig. Forinden havde Dina ringet fra biblioteket og sagt at hun ville være sent hjemme som følge af overarbejde. Hun ville også snakke med mig, men jeg sagde ikke meget, da de andre sad i køkkenet og lyttede. Debbie gik op i morens soveværelse og jeg var alene i køkkenet mens jeg spiste og drak cola til. Debbie kaldte mig op i soveværelset, doven som hun var, blot for at spørge om jeg ville

have mere at spise. Dina kom ved 22 tiden men ville ikke spise noget da hun så hvad det var. Vi gik op i hendes værelse, hvor Debbie og den mindste bror lå på hendes seng og så fjernsyn. Dina jagede dem ud og vi overtog deres pladser og så [Dick Cavett show](#) og [Bill Cosby Show](#). Da jeg ikke havde været ude hele dagen fik jeg presset Dina til at gå en tur skønt hun var træt. Det var koldt udenfor og hun var ikke begejstret for det. Hun havde aldrig gået tur heromkring før. Det blæste udenfor og da en mørk gren pludselig kom rullede hen ad fortovet, blev vi begge forskrækkede da vi opfattede det som et dyr. Jeg spurgte om vi ikke skulle dumpe ind og besøge nogle mennesker. "Om jeg var tosset. Det kan man ikke i Amerika" sagde hun. Da vi kom forbi en legeplads gik vi derind og muntrede os. Jeg fik hende presset ned på en af de kolde heste og hun påstod at hun kunne mærke kulden bagi hele den næste dag. Da vi kom forbi jernbanelinien fortalte hun hvordan hun derhjemmefra kunne høre tograngeringen og mændenes råben om natten når hun sov. Da vi kom op mod ekspresvejen til Indiana vendte vi om og gik hjem. Hun frøs om hænderne og jeg måtte varme dem. Men hun understregede at vinteren ville blive meget strengere i februar og at hun hadede den. Da vi kom hjem gik vi op i hendes værelse og så fjernsyn. Jeg sad i sengen og kælede for hende. Hun spurgte, "What would you do if you had a baby with me?" Jeg sagde jeg ville tage det som et minde om hende. Mens hun lå på sengen fortsatte jeg med at kæle for hende indtil trætheden overvældede hende og hun sov som en sten. Jeg vækkede hende ikke, så hun sov hele natten med tøj på. Jeg slukkede fjernsynet og sad og tænkte i lang tid, da jeg ikke var særlig søvnig. Til sidst rullede jeg soveposen ud og gik i seng på gulvet, men jeg hostede meget hele natten. Hun havde givet mig noget sødt rødt hostesaft som jeg drak en del af.

Torsdag den 21. januar 1971

(Det er den anden nat jeg tilbragte i Waltdenias værelse i det sydlige Chicago.)

Da jeg vågnede op på gulvet i hendes værelse ved 9 tiden, sagde hun at jeg skulle tage hende i hånden. Hun bebrejdede mig at jeg ikke havde vækket hende igen aftenen før så hun kunne sætte sit hår i afro-stil, hvad hun havde lovet mig. Jeg kælede for hende og lagde mig op i sengen til hende. Jeg sagde at jeg aldrig havde været udsat for at blive lagt på gulvet hos en der selv lå i en stor dobbelt seng og hun sagde at det var på grund af moderen og at jeg simpelthen ikke vidste hvad Amerika var. Det var et stort privilegium i det hele taget at hun havde taget mig med hjem. Hun havde aldrig før haft nogen mand med hjemme og det var også meningen at jeg skulle have sovet i kælderen. Vi snakkede hele morgenen og spillede plader. Hun skulle have været på universitetet men kom ikke afsted. Op på dagen lavede hun morgenmad. Hun viste mig fotografier fra albummerne. Jeg kunne overhovedet ikke genkende hende og slog en latter op da jeg spurgte hvem den mand var og det viste sig at være hendes mor.

(Forklaring er at de fleste sorte i de år brugte billige Polaroid kameraer, som gjorde sorte ansigter alt for sorte).

Debbie kom ind flere gange og lo med. [Dina tog en smuk kjole på med en stor gul stjerne på og jeg sagde at jeg ville have et billede af hende i den.](#) Men hun skiftede dog inden. Jeg fandt den kæmpestore bamse i soveværelset og Debbie sagde at hendes forlovede havde givet hende den. Jeg var ret forbavset da jeg fandt ud af at Debbie delte seng med moren. Moren var på arbejde denne dag i modsætning til onsdagen. Da jeg om morgenen havde set en stor kniv ligge i badeværelset og vi tidligere havde snakket om knive, spurgte jeg hvad den havde ligget der for. Men ingen af dem havde set den, så de troede jeg havde haft hallucinationer. Inden vi gik flettede Debbie mit skæg i to rottehaler og sagde jeg skulle gå med det sådan. På vejen til bussen gik vi ud og fik en hamburger og vekslede penge. Jeg bebrejdede Dina at hun spiste den usunde mad som alle andre amerikanere og blev så fed af det. Hun købte også en avis, The Chicago

Sun. Jeg bladede den hurtigt igennem for at vise hende at der ikke stod noget i den. Hun spiste hamburgeren mens vi ventede på bussen og sagde ikke et ord. Forinden havde jeg taget et par billeder af hende uden for [huset med paryk og læderfrakke](#). I bussen sad hun og granskede avisen og da hun kom til en side med en læges artikel om at folk ville få et lykkeligere ægteskab hvis de gik i seng med hinanden før ægteskabet, viste hun mig den demonstrativt. Jeg sagde at jeg var enig. Hun svarede ikke. I toget sagde hun ikke et ord. Da jeg bemærkede til hende at hun var usædvanlig tavs, sagde hun "Don't mind me. I am crazy." Jeg svarede ironisk at der vel ikke var så meget at snakke om i en lille by som Chicago hvor der ikke sker ret meget. Da vi kom ind på universitetet tog jeg endnu [et billede af hende på parkeringspladsen](#). Oppe i biblioteket hilste jeg på den sædvanlige flinke biblioteksdame og efter at jeg havde læst N.Y. Times og Chr. Science Monitor sagde jeg at jeg ville gå ned og besøge nogle venner. Dina sagde jeg skulle være tilbage 5:30 og skrev adressen på universitetet ned, da hun var bange for at jeg ikke skulle kunne finde det. Forinden havde Dina fået et stykke papir med en besked på fra hendes kusine og da hun kom ud med den fra et kontor, sagde hun til mig: "I am afraid that this is your last night in my house, Jacob. Tomorrow my cousin will come and you cannot stay there" i et underligt tonefald, forekom det mig. Jeg sagde at jeg jo alligevel skulle rejse tilbage (til Canada) for at få visum og at hvis hun ville smide mig ud kunne hun bare sige det til mig. Hun blev forbavset og sagde at det skam ikke var hendes mening, men at hendes kusine skulle være i hendes værelse, så jeg kunne umuligt være der. Hendes kusine var en juvel, sagde hun. Jeg sagde at jeg da gerne ville se hende. Jeg gik så ud i Chicagos gader. Det var min mening at besøge Rosemary som jeg jo havde lovet at komme tilbage til samt Joe, men da jeg var kommet næsten helt ud i Old Town kom jeg i tanken om at hun jo var på arbejde på den tid af dagen og besluttede så heller ikke at gå til Joe. Jeg gik så tilbage mod

centrum ned ad State Av og tænkte et øjeblik på at se Marina City, men forsatte dog. Så på kameraer i butikker. Gik langt forbi Ohio St. der gik ned til Columbia og vandrede under højbanen. I en cigarbutik købte jeg frimærke og sendte kortet hjem. Da jeg kom ud mod søsiden så jeg kunstmuseet og huskede fra rejsen til St. Louis at der var en Dubuffet udstilling. Jeg gik op og så den samt den permanente udstilling med indianerhuset meget hurtigt. Mest opmærksomhed skænkede jeg Klee og Albecht Dürer. Gik så tilbage til Columbia hvor to studenter netop var ved at diskutere et maleri. Jeg mængede mig og sagde at det mindede om europæisk søndagsskolemaleri, hvad de ikke kendte noget til. I biblioteket fortalte jeg Dina om Dubuffet-udstillingen. Jeg satte mig et øjeblik og skrev, men kort efter brød hun op og sagde at vi kunne gå ned til magasinet og hente Dorothy. Det var mørkt. På vejen snakkede vi om kunst og jeg fik indtryk af at hun ikke var særlig interesseret i kunst. Vi blev enige om at negre er musikorienterede. I isboden i magasinet var de endnu ikke færdige. Vi gik ud og senere stod vi og snakkede med dem over afspærringssnoren til afdelingen. Dorothy kom med et stykke wienerbrød indpakket og puttede det i lommen på mig og sagde jeg kunne spise det senere når serveringsdamen ikke var til stede. Vi stod længe og sludrede. Til sidst kom de dog med og vi toget hjem. Jeg havde hovedpine og sagde ikke meget på vejen, hvilket jeg var irriteret over. Dina sagde at jeg skulle vise dem billeder "of your communist girlfriend" og hentydede til billeder af mig og Lisbeth som jeg havde vist hende aftenen før for at vise hende hvordan jeg så ud uden fuldskæg og de kunne bedre lide mig sådan. Vi aftalte så at mødes senere på aftenen før vi skiltes og Dina og jeg tog bussen hjem. Jeg havde tidligere på aftenen spurgt Dina, da vi ventede inde i byen, hvorfor de var så rastløse og absolut altid ville ud om aftenen og hun sagde at det havde de gjort hver eneste weekend, siden de var 18 år og de var rart at komme ud og høre musik. På et punkt misforstod jeg hende. Da hun sagde at de

ofte overnattede ude og "got laid", opfattede jeg det som sex, hvilket i og for sig gjorde mig jaloux, da jeg ikke selv havde været i seng med hende og jeg forandrede totalt opfattelse af hende. Før havde jeg troet hun var jomfru. Nu spurgte jeg på vejen hjem i bussen for at få nærmere besked om Dorothy var jomfru, for som jeg sagde, jeg syntes hun opførte sig som en sådan specielt da hun var fuld. Dina spærrede øjnene op på sin egen forundrede måde og sagde "Yea, and so am I".

"You are?" spurgte jeg med lidt hæs stemme og forklarede at jeg så måtte have misforstået hende og hun sagde at hun ikke havde sagt "get laid" men "get lazy", hvad der jo havde en noget anden mening. Jeg sagde at jeg var forundret over at en 20-årig pige kunne være jomfru og sagde at det ikke kunne lade sig gøre i Danmark og så sagde vi ikke meget mere. Da vi stod af bussen købte hun igen en hamburger og jeg spurgte om hun ikke regnede med at hendes mor havde lavet aftensmad derhjemme. Jo, men hun regnede med ikke at kunne lide den. Det viste sig at være spaghetti som hun faktisk godt kunne lide og hun kom op i værelset med to portioner og vi drak cola til. Jeg håbede på at Corliss ikke ville komme i bilen, så jeg kunne få en god lang aften sammen med Dina i værelset. Hun bragte isafkølet cola op og vi så lidt fjernsyn. På et tidspunkt kom Debbie op og sagde at jeg skulle komme ned og hilse på to af hendes venner og jeg gik ned i stuen og hilste på dem - to mænd - men jeg vidste ellers ikke hvad jeg skulle sige til dem. Debbie spurgte om jeg ville have gin og jeg sagde ja og lidt efter bragte hun mig et glas oppe i værelset. Dina sagde "Uv! Now you will smell of it." Jeg sagde jeg var ked af at jeg ikke havde fået flere billeder af hende og hun kom i tanke om at hun havde nogle blitz pærer i skuffen. Da de ikke virkede på mit kamera, fandt hun sit eget boks kamera frem. Og vi skiftede film og jeg tog flere [billeder af hende i sengen mens hun snakkede i telefon](#), da Lauretta ringede lidt senere. Ginen virkede godt nok og hovedpinen gik væk. Mens hun snakkede i

telefonen optog jeg hende på båndoptageren samt da Debbie kom ind og afbrød hende, hvilket hun gjorde flere gange. Dina blev vred og skældte ud på hende, men Debbie sagde "I don't know why, but I still like you." Dina talte på den måde til alle sine nærmeste og jeg tog det på den måde at det var fordi hun kunne lide dem og sagde til hende at hun jo også var begyndt at tale til mig i det tonefald. "Yes. I start liking you, Jacob". Så følte jeg mig hjemme, for sådan tiltalte vi også piger i Vestjylland, som vi var forelskede i.

Da jeg spurgte hende hvad hun skulle lave om sommeren aftalte vi på 1 minut at hun skulle rejse rundt med mig i Mexico og der blev ikke sagt et ord mere om det. Vi satte os til at høre plader. Jeg sad i stolen og lyttede. Til en af dem sagde hun at hun altid hørte den i mørke og jeg slukkede straks lyset. Efter at have siddet sådan et stykke tid, hende på gulvet og jeg i stolen uden at kunne se hinanden, kom hun over og tog mig om livet og vi sad sådan og kyssede hinanden. På et tidspunkt af aftenen kom Dinas lillebror ind og viste hende et par nye tapes han havde købt. Da han var gået igen sagde jeg at jeg synes det var sødt af ham at komme og vise hende dem og hun smilede. Henad ved 11 tiden kom så Corliss med sin fars bil. Vi gik alle ned i kælderen et stykke tid. Corliss var hysterisk. Den mindste bror havde fået sit hår sat op i totter og var genert over det og gemte hovedet under et tæppe. Dina dansede rundt på gulvet og var i godt humør over musikken fra den største brors tape recorder. Et lille fjernsyn gik også imellem sengene. Der var en plakat på væggen med sort-hvid kærlighed. Senere da vi gik op i Dinas værelse efter tøj et smed Corliss sig hysterisk på sengen og forlangte et glas vand før hun tog afsted. Dina bragte hende et glas men lagde et skod og aske i vandet. Corliss drak det uden at se det, men senere skældte hun ud over det mens vi lo. Fire af os tog så afsted i hendes bil. Den fjerde var Dinas bror, der var i lang sort frakke og med stor bredskygget farvet hat - typisk for negre. Vi tog først til en forretning og købte nogle drikkevarer og

chips og bolsjer til mig. Det var broderen og mig, der gik ind og købte det. Dina og jeg sad i hvert sit hjørne af bagsædet for at drille hinanden. Hun kneb mig i hånden, men jeg lod som om jeg ikke kunne mærke det. Vi tog til den samme playground som tidligere og gik alle 4 rundt arm i arm. Jeg havde tænkt mig at tage et billede med blitz, men kunne ikke rigtigt komme til det. Dina og Corliss prøvede at se hvem der kunne gynges højest og jeg tog [et billede af Dina i gyngen](#) og på hestene. Derefter besluttede vi os til at lege gemmeleg og det var mig der skulle stå. Der var ikke meget lys i parken, men dog nok til at jeg hurtigt fandt Dina. Jeg så hende på afstand bag et træ og tog hende i fuldt firspring så hun blev forskrækket og løb videre og fandt lidt efter Corliss bag et andet træ. Men broderen, jeg tror han hed John, kunne jeg ikke finde. Vi ledte i lang tid og til sidst fik Dina øje på ham højt oppe i et træ og sagde "Fordi du kommer fra Afrika behøver du jo ikke at overføre dig sådan". På vejen tilbage fik jeg dem til at sætte sig på en bænk så jeg kunne tage billeder. Men hele tiden svigtede pæren og vi måtte prøve om og om igen. Hver gang måtte jeg tage filmen ud af kameraet for at skrue den tilbage til det samme billede. Til sidst opgav vi og gik ned mod bilen. Da vi gik ind under nogle klosterlignende buer, smed jeg en gren op på taget, der forskrækkede dem og jeg løb afsted med dem som om jeg også blev forskrækket, og de faldt begge undervejs. Dina slog sig så meget at hun blev sur under hele turen hjem. Jeg kælede for hende i bilen og til sidst gav hun op og lagde sig over til mig. Da vi kom hjem sagde vi farvel til Corliss. Det var stadig meningen at jeg skulle sove i kælderen, men jeg gik op i Dinas værelse som den største selvfølgelighed. Jeg rullede soveposen ud på gulvet, men havde dog besluttet at jeg ville sove i sengen denne sidste nat og kort efter lyset var slukket sprang jeg op i sengen og sagde jeg havde i sinde at blive der og at jeg ikke ville "voldtage" hende." But you can't do that for my mother," svarede Dina, men jeg blev der.

Fredag den 22. januar

Jeg sov ikke særlig godt om natten, da jeg lå og tænkte på hvorfor Dina lå med ryggen til mig, men hun var straks faldet i søvn. Først hen på morgenstunden faldt jeg i søvn. Da jeg vågnede sagde Dina at hun havde været vågen et stykke tid og ligget og studeret mig og sagde jeg sov i sæt. Det var første nat hun sov i natkjolen. Hun stod snart op og gik ind og snakkede i soveværelset i lang tid - jeg troede med moren, men det viste sig at være Debbie. Jeg blev liggende i sengen da jeg håbede hun ville lægge sig tilbage. Efter lang tid kom hun tilbage og satte sig i sengen. Vi snakkede og sludrede og hun satte nogle plader på og vi satte os ned på gulvet for at høre dem og kælede med hinanden. Efter et stykke tid stod jeg dog op og tog tøj på. Hun havde lovet at synge på min båndoptager, og jeg pressede nu på for at få hende til det, men hun sagde at hun i stedet ville lave et bånd og sende mig. Hun gav mig bogen hvor hendes lille novelle var trykt i og jeg spurgte om ikke hun ville skrive en lille smule i den og hun skrev "Here is a dream within a dream". Hun gav mig også bogen "[The spook who sat by the door](#)" og jeg lærte slangordet *spook* om negre. Vi udvekslede adresser. Vi havde et lille venskabeligt slagsmål og hun blev forskrækket over den lethed med hvilken jeg kunne kaste hende op i sengen. På et tidspunkt da jeg kælede med hende - specielt hendes ører - var jeg på nippet til at gå i seng med hende. Hun ville sikkert gerne, men da hun var jomfru besluttede jeg at respektere det hvilket jeg sikkert ikke ville have gjort med andre jomfruer. (I dag: en underlig dagbogstænkning, da der gik 20 år inden jeg mødte en jomfru). Mens vi lå der ringede Lauretta og forstyrrede os. Hun spurgte hvor jeg var og Dina svarede "He is right here under me." Derefter gik hun ud i badeværelset og satte sit hår op efter at jeg havde taget parykken af. Jeg var meget forundret men jeg syntes først ikke at hun var så smuk og i hvert fald mistede noget af sit særpræg. Jeg fik hende ud i kælderen og tog nogle billeder af hende. Jeg har ellers glemt hvad vi

fik eftermiddagen til at gå med, men i hvert fald var det første dag vi spiste fælles morgenbord med Debbie og moren. Hen på eftermiddagen pakkede jeg alle mine ting sammen og jeg prøvede at sige pænt farvel til moren skønt jeg fortalte Dina bagefter hvor latterlig denne refleks forekom mig efterhånden. Da jeg stadig var sulten gik vi ind i en forretning for at jeg kunne købe en bolle eller sådan noget og jeg købte noget wienerbrød og en pose småkager som vi sad og spiste i bussen under stor morskab. Der var næsten kun negre i bussen og på et tidspunkt kom en hel skolefuld negre ind og der var en herlig larm og snakken mellem alle. Nogle nægtede at betale. I toget kom en og solgte os "The Black Panter". Jeg vidste først ikke om jeg ville have bladet, men Dina købte det og startede med at læse det. Der var en lang god artikel af Huy Newton, som jeg sagde hun skulle læse. Folk i toget stirrede, da vi sad og læste det, og da vi gik ud af toget gik jeg åbenlyst og provokativt med bladet. Til gengæld glemte vi småkagerne på gulvet i toget. På universitetet, hvor vi kom ved 6 tiden, bebrejdede bibliotekaren os at vi i det hele taget kom. Dina tog sit arbejde med ind i et andet rum, der var mindre og sad der. Jeg gik rundt og så mig omkring. I et lager fandt jeg bogen "[Capitalism and Underdevelopment in Latin America](#)" fra Monthly Review og spurgte om jeg kunne få den billigere her, men det kunne jeg ikke. Jeg gik ind i det store atelier og prøvede at finde lyset for at tage flere billeder af Dina. Der var helt tomt over alt. Siden kom Dorothy i vældigt humør og sad på gulvet og snakkede så Dina ikke fik skrevet noget. Vi sad og ventede på at Corliss skulle ringe da hun havde lovet mig et ride til Toledo. Jeg havde taget min rygsæk med af samme grund. Da jeg var sulten fik jeg Dorothy til at tage med i den samme restaurant hvor Pam og jeg havde spist. Jeg fik chili og vand og brød og hun gav mig en skål chili og jeg fik lov at spise det meste af hendes æblepie. Vi købte en cola til Dina og gik tilbage. Corliss havde stadig ikke ringet. Dorothy skrev en invitation til mig at når jeg kom tilbage til Chicago ville de "throw a

party” for mig og Dorothy sagde jeg skulle tage min bror med. Da jeg var meget træt lagde jeg mig ned på gulvet. Lidt senere kom Lauretta og snakken gik. Til sidst lukkede Dina bixsen og vi gik ud. Nede på gaden blaffede vi med en ældre sort arbejder, der skulle på arbejde i syden men som dog kørte os op til Hamburger bixsen nord for old Town, hvor vi satte os ved et rundt bord. De fik cola og hamburger. Jeg ville ikke have noget dels fordi vi havde spist og dels fordi jeg vidste at jeg ville få deres rester. Amerikanerne spiser jo aldrig op. Vi fik en sludder med en høj mærkelig mand ved siden af. Jeg spurgte Dina om den slags steder her var de eneste steder hvor unge kunne mødes i Chicago og kendte i og for sig svaret. Jeg fortalte hende om alle dansestederne i Kbh men da hun aldrig havde kendt til teenagere, der kunne gå ud at danse, kunne hun ikke rigtigt begribe det. Da vi gik, gav jeg hende rygsækken på skuldrene og hun sank totalt sammen under vægten og lagde sig på gulvet i restauranten for øjnene af de undrende gæster. Udenfor stod vi og blaffede i lang tid før vi fik et ride med en ung velhavende neger, der havde det mest fantastiske stereoanlæg i sin bil. Han kunne kun køre os ned til Wells og North St. Vi gik derfra ned til biografen Playboy et langt stykke derfra. På vejen kom jeg til at sige at jeg ville ønske Dina ville rejse med mig til Latinamerika og hun sagde ”Jacob, I thought we already decided that,” og jeg sagde jeg var forundret over hun kunne gøre det så hurtigt og der blev ikke sagt mere om det, men jeg blev glad over at høre det. I Playboy fandt jeg pludselig det stykke papir i lommen fra Rosemary og jeg besluttede at ringe til hende for at fortælle hvorfor jeg ikke var kommet. Jeg ringede fra biografen og hun sagde O.K. og jeg løb tilbage til telefonen og sagde at jeg ville komme. Jeg gav Dina min rygsæk og sagde at jeg ville komme tilbage senere ved 2 tiden, når filmen var færdig. På vejen opdagede jeg at jeg havde ondt i benet så jeg var først dernede ved 12:30 tiden. Rosemary åbnede døren med sin egen dovne og tørre ro og jeg satte mig ind i stuen og snakkede med Tom, der sad og

rullede den ene joint efter den anden mens han straks spurgte hvordan jeg kunne se om en pige fik orgasme eller ej og jeg huskede at jeg havde fortalt Rosemary det. Jeg kan ikke huske hvad jeg sagde, men Rosemary kom ind og pot cigaretten gik fra mund til mund. Senere lavede hun te og vi sad i køkkenet og spiste et par stykker brød med en fed tunfiskesalat. Det var i dagene lige efter hysteriet om kviksølvsforgiftningerne kom frem, så jeg bemærkede det flygtigt. Ellers kunne jeg ikke rigtigt finde på noget at sige til dem og samtalen gik hurtigt i stå. Jeg havde nøjagtigt en time at være der i men i det sidste kvarter havde jeg ikke noget at sige og jeg sad blot og stirrede på klokken. Halv to gik jeg så og lovede at komme igen når jeg kom til Chicago og kyssede hende farvel. Jeg humpede tilbage til biografen så godt mit syge ben kunne bære mig og glædede mig til at se Dina igen. Jeg ventede i et kvarter i foyeren før de kom ud og havde planlagt en hel masse at sige til hende, men da hun endelig kom ud, snakkede de så meget om filmen at jeg ikke fik det sagt. I toget hjem kom et par fulde Black Pantere ind og ville have os til at give et bidrag til Free Break fast programmet og jeg hviskede den ene i øret at hvis han ville indrømme at det ikke var til det skulle han få 25 cent og jeg gav ham det. Jeg satte mig om til den ene af dem, en stor fed bamse, og han forklarede Dina alt om den revolutionære kamp så godt en fuld mand kan gøre det. Da vi stod af bebrejdede Dina mig det og jeg sagde at jeg altid gav fulde folk penge. Vi tog så en taxi hjem til Laretta, men Dorothy fortsatte i taxien. Det var en stor lejlighed, men vi gik blot ind i Laurettas lille værelse. Vi kiggede ind i moderens soveværelse og brød sammen af grin over rodet derinde. Vi lyttede til plader og Laretta sad på gulvet og var ekstatiske over musikken. Hun tog fotoalbummet frem og vi så billeder af dem og til hvert eneste brød vi sammen i latter. Dina på sin egen måde med vidt opspærrede øjne og mund. De begyndte så at skrive ting de havde lært på spansk og Dina skrev "Tengo hambre de hombre." Jeg sluttede det til sidst af med "Venceremos en la

cama” og lagde mig ned i sengen, men de vidste ikke hvad venceremos betød. Ved ca. 6 tiden hørte vi at moderen stod op og Laretta sagde vi kunne gå og sove i stuen i stedet for. Vi ventede i lang tid på at moderen skulle få sig gjort færdig og gik så ind i stuen og slog hjørnesengen ud. Før vi gik i seng, spiste vi noget pie og nogle Chrunch i køkkenet og drak noget mælk og juice. Dina lagde sig i sengen, men Laretta lå på selve sofaen. Jeg lagde mig først på gulvet og spurgte om det ikke var meningen, men gik så op til Dina.”

Senere notater: ”Venceremos” var det cubanske slogan ”Vi skal sejre” som jeg satte sammen med ”i sengen”. Da Dinas kusine skulle sove i hendes seng den nat, hvor jeg egentlig skulle være taget afsted, flyttede vi i stedet ind hos hendes skønne veninde, Laretta. Hør mere om Laretta senere i fortællingen.

Lørdag den 23. januar 1971

Vi vågnede ved ca. 10 tiden ved at Laretta sad og så farvefjernsynet på gulvet ca. en halv meter fra det. Vi kom lidt efter på benene, men jeg havde helt mistet min stemme pga. forkølelse. Laretta lavede pandekager og æg og bacon og vi sad ved køkkenbordet og spiste det. Hun åd som en løve på trods af sin tynde skikkelse. Derefter sagde vi farvel til hende og tog afsted. Dina var ikke i smilehumøret. Da jeg havde skimtet ud fra de nedrullede gardiner i lejligheden, havde jeg set den meget vidunderlige sol på de for Chicago typiske baggårdstrætrapper og jeg håbede jeg kunne få et billede af Dina der. I stedet for [tog jeg et par billeder under højbanen](#). Vi tog bussen et sted og en stor neger på bagsædet spurgte Dina om hun kunne være bekendt at sidde med sådan et ansigt når hun var sammen med sin boyfriend og Dina sagde til mig at hun vist

måtte have et forfærdeligt ansigt efter nattens udskejelser. Vi kørte ud til et sted hvor hun mente toldvejen til Indiana startede. Vi gik først et langt stykke for at få noget forkølelsesmedicin til mig. Dina sagde at jeg skulle købe nogle piller til 1 \$ i supermarkedet og jeg gjorde det modvilligt. Vi gik derefter op langs ekspresvejen indtil vi kom til det sted hvor man betaler told. Dina sagde at det kun var få blokke fra hendes hus. Jeg tog rygsækken og vi skulle nu igennem hele den proces at sige farvel. Jeg kyssede hende mange gange og hun så helt forelsket ud og sagde hun straks ville gå hjem og lave båndet. Jeg tog min klud med "Detroit from Denmark" op og vi prøvede at skilles men blev alligevel stående i lang tid med hinanden i armene. Til sidst sagde jeg at nu ville jeg løbe og jeg løb så hele vejen op af rampen, men hun blev stående på gadehjørnet. Oppe fra toldstedet vinkede jeg så hele tiden mens hun gik vinkende derfra. En toldmand råbte at jeg skulle gå væk derfra da jeg stillede mig op og blaffede, men jeg blev stående lidt længere væk. Jeg havde ikke held men lidt efter kom en politibil kørende op af indkørslen. Jeg blev stående. Han stoppede og sagde, "Did you call a cap?"

"No, I haven't called anything," svarede jeg.

"Well, you better jump in."

Jeg hoppede ind på bagsædet og han kørte hen til en toldmand og spurgte, "Did you want that man in jail?" "Yeah", råbte toldmanden og jeg kunne regne ud af det var ham, der havde tilkaldt politiet. "OK" sagde politimanden og speedede op ud ad toldvejen. Jeg startede så en snakkestrøm uden lige da jeg vidste det kunne være min eneste redning. Jeg ved ikke om det har været meningen at smide mig i fængsel, men i hvert fald ændrede han helt tone, da jeg sagde jeg var fra Danmark. Det viste sig at han havde tilbragt den sidste sommerferie i Kbh og virkelig havde syntes om det. Han sagde at hvis jeg havde været amerikaner havde han puttet mig i fængsel. Han spurgte om jeg var hippie og jeg sagde nej.

Han kørte mig så ud til et sted, som han sagde det var bedre at blaffe fra og sagde at jeg skulle passe på politiet i Indianna, der var virkelig slemt. Jeg stillede mig så op i den ny opkørsel og havde netop taget mit tøjklæde frem, da jeg fik et ride med tre negre hvor chaufføren sagde han tog mig med fordi jeg var fra Danmark hvor han selv havde været. De sad og spiste kylling og drak øl og gav mig to stykker kylling og en øl. De skulle op og flytte et indbo fra Battle Creek til Chicago. Undervejs var vi i en anden by for at få en U-haul lastbil, men det lykkedes ikke. Vi var i Battle Creek ved ca. 7- tiden og havde skiftet 1 time fra Standard time. Jeg blev sat af og vandrede rundt i den mørke og øde by i lang tid uden håb om at få et ride. Men da jeg kom ud til vejen til ekspresvejen (Interstate 94) havde jeg ikke stået der i lang tid før et hippiepar samlede mig op og spurgte hvor jeg ville hen. Jeg sagde Detroit og de sagde at de ville køre mig dertil skønt det var 120 miles væk. Først kørte de dog rundt i byen for at samle penge ind til benzinen og de samlede en masse andre hippier op og kørte dem rundt. Et sted skulle jeg med ind og købe vin for dem, da de ikke var 21 år og vi drak lidt Ripple. Da vi holdt et sted, spurgte jeg den lille halvdumme, men søde hippiepige foran om de altid kørte rundt sådan om aftenen og hun sagde: " Yes, it is the only thing there is to do here in this town. Nothing ever happens here." Og hun sagde også at ingen af dem kunne få arbejde. Hun tjente 5 \$ om ugen ved at passe på sin bedstefar. Jeg indså at livet måtte være forfærdeligt kedeligt for unge i mindre amerikanske byer hvis de valgte ikke at se fjernsyn. De fortalte også at 18 unge den dag under 20 år gamle var blevet arresteret for dope og nu ventede lange straffe. Til sidst kørte vi dog afsted efter at have købt benzin som jeg gav 25 cent til og vi kørte i et par timer til Detroit uden at sige et ord til hinanden. Pigen sad blot og hang op af ham ved rattet. I Detroit kørte vi lige til Ambassador Bridge til Windsor (Canada) og jeg måtte betale 80 cent i bropenge. Jeg sagde farvel til dem og at jeg virkelig værdsatte når folk holdt af at give som

de gjorde eller sådan noget. Jeg slap hurtigt igennem og blev samlet op af nogle amerikanere. Stod så i lang tid ved motorvej 401 kl. 1 om natten i kulden men kom op med en langhåret reaktionær bonde til næste servicestation, hvor jeg efter nogen ventetid fik et ride op til Kitchener. Her fik jeg et beatorkester, der i en van tog mig helt til Spadina St. i Toronto.”

(Bemærk, En redaktør må senere vurdere hvor meget af disse oprindelige dagbogsnotater skal med i denne bog).

Og således sluttede mit første forsøg på at blaffe ned til Latinamerika – en tur sydpå hvorunder jeg først blev afsporet i min forelskelse i den hvide Sharon Lee Holland (se kapitlet ”Om at sige ja til terrorister”) og dernæst tre dage efter min tårevædede afsked med hende, mødte min første sorte kæreste, Denia. Under læsningen af dagbogen finder jeg det interessant, at jeg på det tidspunkt ikke anede Denias senere betydning for mig ved at hun så tillidsfuldt introducerede mig til det sorte samfund. For som det kunne ses af ovenstående tekst var mit hoved andetsteds og jeg prøvede flere gange at overtale hende til at rejse med mig til revolutionen i Latinamerika. I min bog figurerer hun da også kun i forordet uden billeder med teksten, ”Waltdenia og hendes veninder introducerede mig til sort kultur på så smittende en måde, at jeg måtte vende tilbage. De kørte mig rundt i hele byen og fortalte mig om de sortes forhold i denne, den mest raceadskilte af alle amerikanske byer. De talte i et sprog, som jeg havde svært ved at forstå dengang, men som jeg med dets syngende, konstant spøgende soprantonefald fandt fantastisk rigt. Uden selv at vide det, gav de mig også en gave, som blev mit adgangskort ikke blot til sorte hjem men overalt i samfundet. En dag, da de flettede mit skæg, som var blevet temmelig langt. De lavede et væddemål om hvorvidt jeg turde gå rundt en hel dag i

Chicago med flettet skæg. Jeg var forfærdelig genert og forlegen over at se så fjollet ud, men snart opdagede jeg, at denne by som jeg havde oplevet som kold og misantropisk, pludselig begyndte at åbne sig. Folk smilede til mig, eller reagerede måske negativt, men under alle omstændigheder åbnede de sig, så det blev muligt at slutte kontakt, - den kontakt, som er livsvigtig for vagabonden. Derfor blev skægget ved med at være flettet, og uden det flettede skæg ville denne bog ikke være blevet til – om ikke andet så fordi det nogle gange hjalp med at redde mit liv.”

(Walt)Denia forblev som de fleste andre af bogens hovedpersoner en ven gennem hele livet og det har været morsomt under skrivningen af dette afsnit at e-maile med hende om hvordan hun selv oplevede sin egen i enhver forstand grænseoverskridende opførsel i den uge vi tilbragte sammen. Bl.a. ved nu at oversætte alt det jeg havde skrevet om hende i dagbogen.

Hun skrev bl.a. nu som 66-årig: “Who were we then? Why would I bring a stranger home? That was so unusual for me. You were not in love with me, I don't think you were because I thought I would be able to tell. Maybe I was too young to know. I don't think you were infatuated either. I had the feeling that I was so new and different that you were fascinated with me. You stared at me all the time like you were watching a television. It was a very uncomfortable feeling sometimes. I was just barely 20 years old and so silly. We were in bed a lot kissing and staring into each other's eyes and trying not to blink, but I never felt any emotion from you. I couldn't even tell if you were enjoying yourself or not. We didn't talk much but I'm not sure if that was because there wasn't anything to say or because you didn't get the urban English.

When you left my house, you said you wanted me to travel with you somewhere. South America? Central America? I told you that I was not going to leave school to go vagabonding. I never thought you were coming back anyway. That's what all guys say! Really! I figured you would have met 25 other women and would have forgotten me after just a one-week relationship. But you came back 2 or 3 months later and I'd met Mark. It seems you stayed with us several times when I was with Mark. I remember making some breakfast for you when we lived in the townhouse on Touhy."

Jeg må give Denia ret i alt dette. Først og fremmest havde jeg jo nok ikke været forelsket i hende som menneske. Nej, jeg var i min revolutionære sindstilstand kun forelsket i hende som en ide – en kliché – som den "Third World Woman", det var acceptabelt for mig at blive gift med – og som jeg nu behændigt fandt i den første sorte kvinde, jeg mødte, og derfor straks ønskede at "bortføre" til den Tredje Verden for at få ligningen til at gå op. At det overhovedet var vigtigt for mig at blive gift var den anden, modsatrettede borgerlige eller præstesønsagtige side af mig, den indre fordring jeg hele tiden kunne mærke i mig om at finde en kone på min rejse – om ikke andet for at leve op til min families forventninger. Jeg havde ikke lært at nyde friheden på landevejen, men var slavebundet af dette både reaktionære og revolutionære indre pres, som drev mig frem i min første usikre tid før det gradvist blev erstattet med en ny ide - projektet om at skildre undertrykkelsen jeg oplevede undervejs. Denia fik ret i at jeg hurtigt mødte "25 andre kvinder", som fik mig afsporet, men jeg var i lang tid besat af at vende tilbage til hende hurtigst muligt. Lidt skørt når jeg tænker på at jeg blaffede fra hende over Canada for at rejse mod Latinamerika gennem Californien. Her blev jeg bl.a. forført hjem af den 18-årige jødiske Laurie, datter af den revolutionære forfatter og forsker David Eakins (hvorfor hun – skønt hvid - var acceptabel for

mig) og skrev dette i min dagbog den 28. marts i San Francisco:

”Skulle have været i blodbanken, men Laurie sagde jeg skulle sove længe. Hun skulle ikke arbejde den dag, men vi kunne ikke finde på nogen steder at tage hen. Jeg skrev så brev til Dina.” Og igen næste dag, 1. april:

”Gik i blodbanken om morgenen. Efter at have indskrevet mig hentede jeg billederne af Dina. Læste [”Monopoly Capital”](#) medens de tappede mit blod. Skrev så brev til Lisbeth (min danske kommunistiske kæreste), da jeg kom hjem hele eftermiddagen.”

Så jeg havde i al fald ikke helt glemt mine gamle kærester. Jeg har siden spekuleret på om Denia sammen med min småforelskelse i Angela Davis’ revolutionære veninder, de smukke sorte kvinder Jamala og Demetra, som jeg boede hos i San Francisco, var dråben, der fik mig afsporet fra at rejse videre mod Latinamerika som planlagt. For de andre hændelser jeg var udsat for i San Francisco – hvor jeg på førstedagen blev voldtaget af en sort bøsse og få dage efter røvet af en sort pistolbevæbnet bande – endte med at re-stimulere den ubevidste racisme som de hvides narrativ om de sorte havde skabt i mit sind – måske allerede inden jeg ankom i USA gennem den altgennemsyrende verdensopfattelse af sorte. Jeg var jo kun sammen med sorte politiske aktivister i SF, som levede op til min politiske endimensionale skabelonagtige idealer. Men af samme grund oplevede jeg dem ikke som mennesker, hvorfor de ikke bidrog til at reducere den altid krybende racisme, frygten og nedvurderingen af de sorte. Jeg kunne mærke at jeg savnede intimt nærvær med almindelige sorte mennesker for at frigøre mig af denne undertrykkende tænkning. Dette var jeg naturligvis ikke selv dengang så bevidst om som jeg blev det resten af mit livs balancegang i dette delte samfund. Skønt jeg følte mig benøvet over at stå ”midt i verdensrevolutionen” ved at være havnet i Angela Davis’ inderkreds midt under hendes retssag, der fyldte verdensmedierne lige den måned, og endog var med

til at køre lastbilfulde af breve til hende i San Marin County fængslet fra fans over hele verden, traf jeg en spontan beslutning om at køre med da jeg den 5. april lige udenfor Jamalas og Demetras hus mødte en fyr, der skulle køre til østkysten. Vi kørte uafbrudt ved at skiftes som chauffører og allerede torsdag den 7. april skrev jeg i dagbogen:

”Jeg kørte hele natten den flade vej gennem Nebraska og ved ca. 9 tiden om morgenen nåede jeg dødtræt Omaha ved Iowa og David kørte igen hele dagen, men jeg kunne ikke sove overhovedet. Det var dejligt vejr. Ved 4 tiden nåede vi en by uden for Chicago hvor vi gjorde koldt hos blafferen Petes tante og tog bad. Tanten blev meget betaget af mig. Jeg ringede herfra til Dina, der desværre var taget til Wisconsin. Vi kørte så ind i Chicago og satte de to blaffere af og kørte ned til Dinas mor for at spørge om hun var kommet hjem. Moren sagde hun snart ville komme og vi kørte om til hendes busstopsted og vaskede tøj der og ventede. Men hun kom ikke, så senere kørte vi op til Rosemary og fik lov til at sove der.”

Her havde jeg kørt uafbrudt 3.500 km i to døgn for at bruge en sort halvkæreste til at få bekræftet lidt sort menneskelighed og varme hos, og så endte jeg med igen at bo hos en hvid politibetjents halvracistiske kone. Jeg husker ikke hvem der fortalte mig det, men nøjagtig samme dag for min beslutning om at ”flygte” fra San Francisco to dage før, 5. april, havde Dina opgivet mig og tøvende sagt ja til at blive kæreste med en anden hvid bejler, som hun først forsøgte at undgå. Og det gjorde hun klogt i frem for endnu engang at gøre sig til genstand for mine forsøg på at frigøre mig fra den samfundsracisme, jeg allerede kunne mærke i mig. Som hun i skrivende stund skrev i en e-mail om den tid:

” You never really seemed interested in me as an individual. I'm not a race. I'm a person. A soul. You never seemed *to see me* and you never asked me Who I am. That's really very sad, but I am always, Denia.”

I dag er jeg selvfølgelig glad for at hun tog det valg, for dermed var hun med til at blive fødselshjælper for Amerikanske Billeder for anden gang. Hvem ved om jeg ikke var blevet gift med hende og havde fået hende og Chicago som bremseklods og spændetrøje? Nu hvor jeg gennem et langt liv kender både hende og mig selv bedre kan jeg selvfølgelig se at det ikke ville være gået sådan – bl.a. fordi vi lignede hinanden for meget i vores negative, vrængende omgangsform, som ville have trukket vores forhold ned i en sump. Selv i dag, når vi mailer med hinanden, bliver vi ved med at misforstå hinandens drillerier som anklager. Jeg kunne jo med lethed vende hendes anklage om min blindhed overfor hende mod hende selv, da hun jo i sin forhoppethed efter at undslippe ghettoen heller ikke så mig som individ, men kun som en hvid, der kunne bruges i frigørelsen. Og hvem ender hun så med i stedet for mig? En ung hvid mand, Mark, der var nøjagtig lige så venstreorienteret revolutionær som jeg – om end hans kæphest mere var den hjemlige "arbejderklasse" mens min var den Tredje Verdens fattige. Dina mener dog at han i udgangspunktet var bedre til at se hende som menneske end jeg, da han var vokset op i et blandet kvarter:

"Mark was not fascinated by black women as a political statement. He grew up in Pocoima, California where he lived with blacks and Mexicans. He had one white girlfriend but all the rest were 'color' girls. That's the ONLY good thing I'll say about him today."

Men Denias flugt fra ghettoen blev ikke let. Da hun var sort kunne de i den første tid kun få bolig i mexicanske områder, hvor de ustandseligt blev røvet.

Hundredvis af gange når de søgte på den hvide nordside blev de afvist når udlejeren fandt ud af at hun var sort. Til sidst tog Denia sagen i egen hånd:

"I walked in and said: DO YOU RENT TO BLACK PEOPLE? IF NOT, DONT WASTE

MY TIME! The lady said they rented to everyone and took me across the street to 2545 N Clark and I got the apartment. I felt better that I got it without Mark's help. And that is where you visited us first. We moved there in 1972 and lived there for two years. You must have gotten my address or phone from Laretta. So, at my Clark street apartment you and Mark got into friendly arguments about communism and politics. He was clearly a Maoist. I don't know what exactly you were. But you were both full of shit. He couldn't sell me on it no matter how many collective meetings he dragged me to. His group was the Sojourner Truth collective. They shouldn't have had that black woman's name on that mess. And you wouldn't have been able to sway me either.”

Så hurtigt følte jeg mig mere optaget af Mark end af Denia. Jeg boede hyppigt hos dem gennem blaffeårene, hvilket imponerer mig i dag ved tanken om at det hver gang kunne tage mig en hel dag at blaffe – eller rettere – vandre ca. 50 km langs de larmende motorveje for at komme ud af den enorme langstrakte by.

Da jeg vendte tilbage som foredragsholder i 1981 og viste min forestilling hver nat i en hel måned i University of Chicago, boede jeg dernede i den værste del af ghettoen lige syd for universitetet. Det var derfor svært at få Denia lokket derned og lykkedes vist kun ved at jeg selv hentede hende i bil på nordsiden. Men skønt forestillingen i The Chicago Reader fik de bedste anmeldelser nogensinde lykkedes det ikke at lokke ret mange andre fra nordsiden derned. Jeg introducerede Denia til publikum som ”kvinden der åbnede det sorte Amerika for mig”, men til min forundring var hun ikke selv særlig begejstret for showet, skønt det netop havde været så populært blandt sorte ude til San Francisco Film Festivalen. Det mindede hende dels for meget om filmen, ”They shoot horses, don't they” som hun havde grædt så meget over. Og dels selvfølgelig om den ghetto smerte hun var flygtet fra gennem sit ægteskab med

Mark. Jeg var skuffet, da vennernes mening altid betød mest for mig. Jeg troede hun var en undtagelse, men skulle siden se mange tilsvarende reaktioner blandt sorte særligt fra linende tunge ghettoområder. Denias flugt lykkedes måske også kun i rent fysisk forstand. I mine workshops sagde min sorte medarbejder Tony altid med en vis chokeffekt, at "alle vi sorte er mentalt syge". Derfor kom Denia fra asken i ilden, da det netop var i 80'erne at Mark begyndte at få stigende mentale problemer. Dette fortalte Denia mig dog først for nylig om, men det var i samme periode jeg bemærkede at Denia begyndte at blive enormt overvægtig og hvor jeg følte så tung en stemning, at jeg gradvist holdt op med at bo hos dem. Jeg havde selv så meget hastværk med mine forestillinger dag efter dag at det var svært at falde ned på deres niveau, når jeg endelig kom gennem Chicago. For ikke at tale om den lange kedelige køretur helt op til dem på den hvide nordside.

Så derfor begyndte jeg i stedet at bo hos Denias veninde gennem hele livet, Lauretta, som jeg huskede og beskrev i min dagbog som den festligste af de fire veninder, konstant "hvinende af grin" i høje soprantoner dengang, hvor hun var en radmager teenager. Mens Denia i mellemtiden blev uddannet som bibliotekar, var Lauretta nu blevet lærerinde i en ghettoskole og boede alene med sin datter på sydsiden i ghettoen. Så udover at hun nu havde fået mere huld på og var blevet en utrolig smuk, lyshudet, klog og moden kvinde, havde jeg også brug for til mine foredrag at holde mig orienteret om Laurettas ærlige erfaringer med hendes ghettoelever og om den forværrede udvikling med bander og crack epidemi i ghettoen. (I årene inden hun selv flygtede til den tryggere nordside i nærheden af Denia). Med hendes lyse smittende humør (modsat Denias dystre) blev vi mere og mere optaget af hinanden og sad i lange nætter under mine besøg i flirtende og inspirerende samtaler. Da jeg havde den første af mange danskere med på min turne i 1987, Hans Peter Knudsen, og også fik ham

indkvarteret hos hende, var han ligeså begejstret for hende og kunne ikke begribe at vi ikke blev kærester, ”når hun tydeligvis lægger op til det og I jo så godt som allerede er det.” Men ingen af os turde at tage skridtet helt ud eller blot åbent at fortælle den anden hvad vi følte. Flere gange når jeg forlod hende sad jeg bagefter ude på landevejen og skrev de mest glødende kærlighedsbreve til hende i hånden. Mens jeg igennem de 16 forløbne år for længst havde befriet mig fra det forkvaklede racistiske forhold jeg først havde haft til Denia i 1971 og nu kunne se sorte kvinder som mennesker, turde hverken jeg eller Laretta nogensinde at udvikle et seksuelt forhold med hinanden skønt vi begge drømte om det. For mit vedkommende skyldtes det mit princip fra vagabondårene om aldrig at få forhold til veninder af kvinder, der først havde inviteret mig hjem og derved svigte deres gæstfrihed. Selv i alle årene efter at disse -ligesom Denia blev lykkeligt gift - brød jeg aldrig mit faste princip. Og Laretta havde sikkert en tilsvarende integritet overfor Denia, en integritet og uforfalskethed som netop var det der tiltrak mig ved hende. Og måske omvendt. I skrivende stund (2017) har jeg netop haft Laurettas smukke datter, Jennifer, på besøg i Danmark som sangerinde i et omrejsende amerikansk orkester, og hun fortalte mig nu at hendes mor aldrig havde haft andre mænd end hendes egen far i et yderst kortvarigt øjeblik. Men hver gang jeg kom på besøg hos Laretta i 80’erne sørgede hun altid for at lægge Jennifer i seng eller at få datteren til at overnatte ude. Og diskede op med sine gode madretter, hvis opskrifter jeg skrev ned for i Danmark at kunne lave dem som minde om hende. Da jeg tog Jennifer med til mit foredrag i Stenhus Gymnasium, satte jeg hende på første række og introducerede hende som ”datteren af kvinden, som er skyld i at jeg står her i dag, og som var næsten ved at få mig som papfar”.

Så Laretta og jeg vandt hinandens hjerter, men fik aldrig hinanden for alvor. Og som jeg har oplevet det med flere andre kvinder blev jeg en dag belønnet for min

langlivede trofasthed overfor Denia. Da jeg den 4. september 1988 havde et par dage fri i Boston mellem to foredrag, fik jeg pludselig på SkyTalk en besked fra Denia om straks at ringe til hende. Hun fortalte nu grædende i telefonen at hun var helt slået ud fordi Mark netop havde slået op med hende efter 17 års ægteskab. Jeg fornemmede at hun var på selvmordets rand og sagde straks, "Jeg kommer derud." Og derefter satte jeg mig øjeblikkeligt i bilen og kørte dag og nat i 16 timer de 1600 km til Chicago. Det var fuldstændig vildt, da jeg vidste at jeg i bedste fald kun kunne være sammen med hende i højst fire timer før jeg måtte vende om for at køre lige så langt tilbage til mit næste foredrag i Boston-området. Jeg hentede hende derhjemme og købte en gallon vin og vi kørte ned til Lake Michigans breder, hvor vi så tit som unge havde fjollet rundt med Lauretta, Dorothy og Corliss i livets mindre alvorlige timer. Denia græd stadig og jeg fik hende til at drikke noget vin, hvilket hun vist ikke havde smagt i lang tid. Jeg trøstede hende igen og igen det bedste jeg kunne med spøgefuldt at sige, at nu kunne hun da gifte sig med mig. Jeg var faktisk ledig på det tidspunkt før jeg halvanden måned senere blev gift med Vibeke. Jeg har nok heller ikke lydt særlig overbevisende, da jeg for længst var kommet ud af min race-fascination og nu kun så hende som et menneske, jeg konkluderede jeg ikke ville være ægteskabeligt i harmoni med. Men skidt med det. Når det gælder om at hjælpe en ven på selvmordets rand gælder alle kneb 😊 Bortset fra at Denia naturligvis var for klog til at falde for dem. Derimod lyttede hun mere intenst da jeg lovede, "Jeg vil invitere dig til Danmark, hvor jeg lover at finde dig en ny hvid mand." Jeg tror at jeg mest sagde det for at drille hende, men jeg begyndte selv at tage drilleriet mere alvorligt da jeg så små glimt af smil og begyndende håb i hende. Også tydeligvis under indvirkning af vinen. Snart blev vi igen fjollede som i gamle dage og jeg sagde at nu hvor hun igen var en fri kvinde kunne vi jo fortsætte hvor vi slap og tog hende med om i min store dobbeltseng i min van.

Det havde hun intet imod og vi begyndte at "lege gamle dage igen" med kys og kram. Gammel kærlighed ruster jo aldrig helt. Bortset fra at da jeg på et tidspunkt lagde mig ovenpå hende - ligesom dengang hvor Lauretta havde spurgt hende i telefonen om hvor jeg var og hun fornøjet havde svaret, "He is right here under me!" - da havde tingene jo ændret sig lidt nu hvor hun havde taget så meget på i vægt. Hun stak i et hyl og sagde at jeg lige havde knust et af hendes ribben. Så der stoppede legen straks, men det var på et tidspunkt hvor jeg havde givet hende i al fald en begyndende livslyst igen (har hun siden takket mig for). Jeg ved ikke hvor meget vin jeg selv havde fået de par timer, men straks efter måtte jeg afbryde legen og begynde den lange kørsel tilbage til Boston. Jeg har siden funderet over hvad der var det værste, som jeg ødelagde på den meningsløse 3200 km køretur, en god livsledsagers ribben eller klimaet?

At det måske ikke var helt forgæves så jeg da jeg to år efter boede hos hende igen - en dag jeg aldrig glemmer, den 11. februar 1990. Nu havde hun fået en dejlig lejlighed med udsigt i et højhus og havde på forunderlig vis tabt al sin overvægt. Vi var meget tidligt vågne, men lå stadig i sengen for at se den direkte Tv-reportage med Nelson Mandelas løsladelse fra fængslet i Sydafrika ....den lange, lange venten efter at se en mand man aldrig har set, men altid kendt som frihedssymbol, bl.a. gennem Winnie Mandelas bog om ham. En meget stærk oplevelse at se hende nu komme ud af fængslet med ham i hånden - oplevet her gennem det sorte USA's begejstring. Faktisk gjorde Denia mig i skrivende stund opmærksom på det igen, da jeg e-mailede hende om at jeg i næste måned får Winnie Mandela på besøg i mit Ubuntu-hus efter lige at have været til middag med hendes datter, ambassadør Zindzi Mandela:

"I would like to hear about your dinner with Ms. Mandela. Maybe you told her how you were staying with me in Chicago when Nelson was released from

prison and you got out of the shower to watch it on television dripping soap and water all over my tiny apartment. She would enjoy that.”

Men pludselig bagefter denne stærke oplevelse med håbet om en ny integreret sort-hvid fremtid kom bomben. Vi lå stadig i sengen med armene om hinanden, da Denia pludselig spurgte om jeg ikke nok ville være far til et barn for hende, da hun efter de 17 barnløse år med Mark ellers ville blive for gammel til at få børn. Det skulle være helt uden forpligtelser idet hun jo vidste alt om mit forhold til Vibeke derhjemme! Jeg var lamslået. Enhver anden kunne jeg straks have fejlet til side, men ikke Denia, som jeg skyldte alt. Da vi debatterede det frem og tilbage spurgte jeg hende tvivlende: ”Jamen, hvordan skal vi dog bære os ad? Har vi overhovedet nogensinde haft sex med hinanden?” Jeg kunne helt ærligt ikke huske det, da jeg havde haft sex med så mange gennem årene med alle mulige grader af intimitet og ikke havde noget klart billede af længere hvor langt intimiteten med Denia havde udfoldet sig på nær for nylig et brækket ribben. For hvis jeg ikke havde haft sex med hende tvivlede jeg alvorligt på at jeg ville kunne fungere seksuelt med et menneske jeg havde udviklet en hel anden slags intimitet med. ”Jeg tænder jo ikke på hvem som helst, og det tror jeg heller ikke du vil kunne med det underlige venskabsforhold vi har fået til hinanden,” sagde jeg. Og for ligesom at udskyde min stillingtagen uden at hun skulle føle sig svigtet, fortsatte jeg, ”Jeg vil selvfølgelig forsøge, men først vil jeg invitere dig til Danmark. Dels for at du selv kan spørge Vibeke om det er i orden og dels for at du kan finde en anden dansker, der måske bedre kan løfte opgaven.”

Jeg lovede at tænke mere over det og fløj så af sted ved middagstid til San Francisco, hvor jeg lejede en bil og kørte op til Sacramento. Her skulle jeg have show næste dag og havde arrangeret at bo hos Cindy, en tidligere sort kæreste,

som jeg havde fået et mærkværdigt forhold til i 1981, da vi kørte vores teater i S.F. (Mere om hende senere i kapitlet eller denne korte forklaring her). Det vil føre for vidt at omtale, hvor afhængig vi som gruppe blev af Cindy, som siden var i Danmark for at køre showet. Det endte med den helt store skandale, da Londons byråd havde slået Am. Bill. stort op som indledningen på det antiracistiske år. Vi blev invaderet, politi tilkaldt og Cindy og jeg stod i et kæmpeopgør med hinanden på scenen foran det enorme publikum. Det endte på forsiden af London-aviserne - slagsmål brød ud mellem Labour og Toryer i byrådet - med det resultat at vi aldrig kunne komme tilbage til England. At jeg aldrig kan adskille det personlige fra det offentlige har englænderne jo aldrig brudt sig om - det eneste land hvor min bog blev en fiasko. Nå, skønt jeg næste dag bittert satte Cindy på et fly tilbage til USA var vi for længst blevet gode venner igen.

Men nu kom så resultatet af mit lange venskab med Cindy - en ny bombe. Cindy spurgte mig om jeg havde lyst til at blive far til hendes barn. Hun havde nemlig nu fået et fast forhold til en mand, som ikke ville gå fra sin kone, og ikke ville være far til hendes barn i samme by. Ingen har nogensinde spurgt mig om noget sådant før. Og nu bad ikke mindre end to sorte kvinder mig om at få et barn med mig på selv samme dag i hver sin ende af landet. Jeg var så skrub forvirret at jeg - mens vi fortsatte vores samtale - ringede hjem til Vibeke for at få hende med på råd stadig liggende i sengen med Cindy i armene. Men inderst inde vidste jeg allerede at hverken jeg eller Vibeke ville kunne klare det - ikke mindst fordi Vibeke i forvejen var tosset på Cindy. Ud over min tendens til bare at sige ja følte jeg oprigtigt at jeg skyldte både Denia og Cindy at efterkomme deres ønsker om at få børn med en hvid mand. Det var nemlig lige efter 80'erne, hvor det sorte ægteskab var gået næsten helt i opløsning, hvilket jeg vil vende tilbage til. I USA's racebetændte klima havde jeg med de sortes forsøg på at opretholde lidt

stolthed aldrig før hørt om noget tilfælde hvor en sort kvinde havde bedt en hvid mand om at blive far til sit barn helt uden forpligtelser. Så at miraklet for mig skete med hele to sorte kvinder på selvsamme dag, hvor Nelson Mandelas løsladelse i sig selv gav fødsel til håbet om en ny integreret fremtid, var stærkt symbolladet og tankevækkende. Hvordan skulle jeg dog kunne sige nej til selv at medvirke til denne fødsel?

Underligt nok bragte ingen af dem spørgsmålet op igen under mine senere besøg hverken i øst eller vest, og da Denia endelig kom og besøgte os i Danmark i 1993 glemte hun helt at spørge Vibeke om tilladelse skønt hun nu var 42 og det var ved at være sidste udkald. Derimod gjorde jeg alt for at skaffe hende en ny dansk mand, og ikke blot hende, men også et par bosniske piger fra Sarajevo, som vi havde boende samtidig, da forholdene i deres flygtningecenter var rædselsfulde. Jeg tog dem alle tre med ud i nattelivet aften efter aften og troede at jeg let kunne få dem afsat, da de alle så attraktive ud i deres bedste alder. Jeg havde ikke gået på bar i mange år og blev derfor overrasket over at mændene overalt kun var interesseret i at snakke med mig, som folk huskede fra Amerikanske Billeder i de år hvor jeg viste det i Danmark. Jeg huskede hvordan danskerne før i tiden var vilde med sorte kvinder, men tiden havde ændret sig, og selv om jeg introducerede Denia "som en af kvinderne fra min bog," ænsede de hende ikke, men fortsatte med at snakke med mig. Selv da vi havde fået en del at drikke i en natklub kl. 4 om morgenen og jeg pludselig vendte mig om og opdagede at jeg sad lige overfor kronprins Frederik. Det røg straks ud af mig, "Fik du mit brev?" idet jeg lige havde skrevet til ham og inviteret ham til mit foredrag i Harvard, hvor han studerede på det tidspunkt. Til min forbavselse svarede han, "Ja, men hvordan gik det din bror til maratonløbet i Boston?" Jeg var mildt sagt forbavset over at han som inkarneret maratonløber straks forbandt mig med min bror,

Niels Jørgen Holdt, som arrangerer Copenhagen Marathon og derfor havde udarbejdet særlige sikkerhed med hoffet når han løb maraton. Jeg opdagede da også straks et par neutralt udseende sikkerhedsfolk i baggrunden stå og drikke øl. Da jeg vidste at han var ledig på det tidspunkt, hvor han lige havde gjort det forbi med kæresten Malou, takkede jeg ham spøgende for at have reddet mig fra Ekstrabladets forside som KGB-agent året før, da han samme nat havde været på en våd druktur med hende, og fortsatte, "Hvad med min sorte veninde Denia her? Var det mon ikke på tide at Danmark får en sort dronning?" ☺

Men selv om jeg virkelig forsøgte at drage Denia ind i samtalen, var også Frederik mere interesseret i at snakke med mig end med hende. Da vi slukørede gik hjem efter endnu en frugtesløs nat sagde jeg til Denia, "Ja, ja, nu kan du i al fald ikke sige at jeg ikke gjorde et ihærdigt forsøg på at gøre dig til dronning af Danmark. Hvad ville du dog gøre uden venner som mig?"

At det i stigende grad blev svært for uddannede sorte kvinder at finde kompatible ægtefæller i USA vil jeg vende tilbage til, da jeg i samme takt kunne mærke deres stigende interesse for mig som hvid i 80'og 90'erne modsat mine vagabondår. Jeg har i mange år forsøgt at forstå hvad det var der gjorde at Denia kunne få en uddannelse modsat så mange, som jeg med årene så selvdestruere i ghettoerne bl.a. som følge af ghettoens sociale kontrol. For Denia var jo som flertallet vokset op tilsyneladende faderløs og i min første dagbogsobservation med en svag mor. Men jeg havde jo ikke med min ufølsomhed dengang set hvad der gemte sig under isbjergets synlige overflade. Hendes mor havde jo netop ikke været svag, men været stærk nok til at lade Denia få frie hænder. Hun havde en stærk arbejdsetik og var mild og gæstfri som kun få andre enlige sorte mødre jeg oplevede. Hun fik ingen uddannelse selv, men da Denia som læsehest begyndte at læse romaner og fortælle om dem, fik hun moren så interesseret at

hun også læste dem så de sammen kunne diskutere dem inden skoletid hver dag. Denia huskede også hvordan moren havde stået op for hende som 5-årig ved f.eks. at bede en hvid mand om at flytte sin mappe, så også Denia kunne sidde ned i bussen. Han ignorerede dem og moren tog hans mappe og kylede den ned bag i bussen. Da han rejste sig for at hente den tog de begge hans sæde. Det var i 1956 samtidig med at Rosa Parks satte borgerretsbevægelsen i gang i syden ved at nægte at rejse sig for en hvid i bussen, så lige siden så Denia op til sin mor som en Rosa Park, der inspirerede selvtillid i hende.

Og ganske vidst voksede Denia som så mange andre sorte op i et faderløst hjem efter forældrenes skilsmisse som 5-årig. Men han var alligevel nærværende og besøgte dem HVER weekend og gav familien penge og børnene skiftedes også til at bo hos ham. Da en sort pige i 1958 vandt tusinder af dollars ved at stave vanskelige ord i et Tv-show, gik han ud og købte en uforkortet udgave af Webster's store ordbog for at Denia skulle lære at stave lige så godt. Hun læste ordbogen som en bog og kunne til sidst stave alt og hendes far tog hende rundt til sine venner for stolt at vise dem hvor godt hun stavede. Derpå købte han hende en skrivemaskine for at hun "kunne føle sig som forfatter" hvorefter hun begyndte at skrive sine egne noveller og historier, bl.a. den hun gav mig. Hendes far boede i så lille et klubværelse at han aldrig kunne have besøg af alle sine fire børn samtidig. Nej, han var ikke en traditionel far for en sort mand, der blev født i en helt sort by i Mississippi i 1901 og selv måtte holde op i skolen som 9-årig for at plukke bomuld. Jeg vidste som sagt intet om de sorte da jeg først mødte Denia, men kan i dag se at denne ballast var grunden til at jeg mødte hende. Jeg var selv blevet smidt ud af gymnasiet i utide bl.a. for fordi jeg totalt fejlede i engelsk. Alligevel overraskedes jeg i årene efter Denia at opdage at jeg skrev bedre engelsk end det store flertal af sorte jeg mødte med deres undertrykte indlæringsevne. Men samtidig at der i alle sådanne undertrykkelsesmønstre

altid glædelige undtagelser som Denia, som netop derfor kunne bruges af mig til at åbne op for de sorte og begynde at forstå, hvad der holdt de andre nede. Da jeg siden fik anerkendelse i USA for den gave hun havde givet mig – også en begyndende anerkendelse for mine billeder som kunst – var det derfor et stort øjeblik for mig, da jeg kunne samle Denia og hendes veninder og den nu gamle danske skrædder Christian Vistesen til en særåbning af min udstilling i 2005 i Museum of Contemporary Art, Chicago. Jeg inviterede dem som de eneste sorte til et gigantisk måltid sammen med de rigeste og kendteste af Chicagos finansfolk og mæcener, hvorfor vi kaldte det for "A beggar's banquet". Dog svigtede jeg mine virkelige venner i ghettoen, da Denia og Laretta på hver sin vis jo nu havde kæmpet sig ud af denne. Gennem alle de 40 år jeg holdt foredrag i USA elskede jeg at dukke uventet op i hendes bibliotek og f.eks. stå i baggrunden og drille hende når hun læste op for børn, så hun brød sammen af grin. Eller næsten hver dag, når jeg skulle skifte fly med United i Chicago at ringe til hende fra lufthavnen, "Guess what, I am back in town." Hvorpå hun i reglen drillende svarede, "Oh no, I hope not." Og efter hver eneste turne – i reglen to-tre gange om året - var hun altid den sidste jeg ringede farvel til inden jeg steg på flyet i J.F. Kennedy, "Tak Denia for endnu en vellykket turne. Uden dig var det ikke sket."

Efter mødet med Denia ved min ankomst i USA skulle der gå næsten 2 år inden jeg igen fik et intimt forhold til en sort kvinde, hvilket understreger hvor usædvanlig Denia var. For det var som sagt ikke fordi jeg ikke søgte sorte kvinder, da jeg fra nu af begyndte at blaffe rundt i ghettoerne. Efter min skuffende tilbagekomst i april 1971, hvor hun havde mødt Mark, blaffede jeg

videre til Detroit, hvor jeg fik nogle af mine stærkeste venskaber med sorte mænd og deres omgangskreds i ghettoen. Men de var alle studerende og skønt jeg følte mig enorm tiltrukket af deres kvindelige medstuderende lærte jeg hurtigt at sådanne uddannede kvinder overhovedet ikke var interesseret i en hvid mand. Og slet ikke en pengeløs vagabond. Det var i den nye og stolte "black is beautiful" periode, hvor de stolte reagerede mod deres forældres underdanige striglede hår ved nu at gå rundt med de fantastiske afrofrisurer, som jeg var vildt forelsket i. Da jeg samme år var tæt på at blive gift med den jødiske Marly Sockol forsøgte hun at få min opmærksomhed ved selv at købe en afroparyk i irritation over at jeg altid vendte mig savlende om for at se på de sorte kvinder med afroer. Hun anklagede mig siden i filmen om mit liv for at have lavet nogle plakater til at slå op i universiteterne, hvor jeg efterlyste "a black girl" til at rejse med i Latinamerika, hvilket selvfølgelig var mere end nok grund til at hun slog op med mig. Efter Denia havde jeg kun halvhjertet rejst rundt i Detroit, Washingtons, Baltimores og Philadelphias ghettoer "for lige periferisk at se dem" inden jeg ville til Latinamerika. Først da Marly slog op med mig i foråret 1972 og jeg i depression samme sommer forsøgte med en sort panter fra Detroit at rejse til Guatemala for – vist nok, tror jeg – at blive guerilla, men ikke kunne finde guerillaen i bjergene, ikke kunne spanske og ikke havde lært at skyde ☹ vendte jeg tilbage til USA og begyndte for alvor at hellige mig de sorte ghettoer. Og i min depression over mit selvforskyldte tab af Marly begyndte jeg nu at identificere mig med ghettoernes depression og undertrykkelse. I denne nye sindstilstand følte jeg også at jeg ville svigte min revolutionære overbevisning ved at bruge tid på de veluddannede sorte kvinder i universiteterne, som typisk kom fra middelklassen eller Vestindien. Skønt jeg godt intuitivt vidste at de ville være de eneste jeg havde en chance for at være ligeså kompatible med som jeg havde været det med Denia, var det måske fordi jeg hele tiden oplevede deres

skuffende afvisning af mig som hvid, at jeg ubevidst formulerede en ny overbevisning om at det kun var politisk korrekt for mig at blive gift med den mest undertrykte og fattige underklasse. Og dog stødte jeg jo så straks ind i det samme dilemma med at jeg ikke forelskede mig i underklassens kvinder som mennesker, men kun som ofre. Nej, livet har skam aldrig været let for mig.

Lad mig kort skitsere nogle af de nye problemer jeg nu løb ind i under mine forsøg på at integrere mig med sorte kvinder med min nye forståelsesramme, problemer der ikke mindst blev skærpede af at jeg hele tiden blev afsporet af hvide kvinder. Da jeg dagligt på landevejen væltede mig rundt i hvide kvinder, som jeg var kompatible med, men som af samme grund var uinteressante for mig, steg min længsel så meget mere efter "det uopnåelige". F. eks. sagde jeg den 6. juni 1972 farvel til mine tre sorte intellektuelle venner, Jerry, Chris og Aaron, i Detroit og blaffede sammen med Chris' smukke kæreste, Janice, der som han selv var sort panter, til universitetet i Ypsilanti, hvor hun studerede. Hvor havde jeg dog lyst til at "bortføre" hende alene med mig helt til Latinamerika ad samme rute, som jeg senere på sommeren blaffede ned mod sammen med Chris. Jeg tror jeg var på vej mod Chicago for endnu engang at besøge Denia og Mark, men straks jeg havde sat min sorte panterpige med den store afro af i Ypsilanti blev jeg som det dagligt skete samlet op af en sød ung hvid kvinde, Vicki Fuller, der insisterede på at tage mig med hjem i den mindre by Jackson i Michigan ca. halvvejs. Jeg havde for længst fået mit princip med at sige ja til alle invitationer, og prøvede uden direkte at sige nej at komme med undskyldninger om at jeg burde besøge nogle sorte venner. Men da Vicki så fortalte at hun boede lige i et grænseområde til ghettoen og ved siden af et par sorte piger var jeg selvfølgelig solgt. Denia kunne jo vente da hun selv for længst var "solgt" til Mark. Vicky havde ganske vist en mand – eller en "old man" – som man kaldte ikkegifte

partnere, men det var ikke noget problem for hende. Jeg blev indkvarteret i stuen i deres hus på 110 Morrell St, og til min forbløffelse inviterede hun mig så ind i vandsengen i deres soveværelse straks han var taget på arbejde som fængselsbetjent næste morgen. Og her elskede vi så med hinanden hver morgen indtil jeg om eftermiddagen gik på opdagelse i ghettoen eller fik hende til at tage mig på rundvisning med manden i hans fængsel, [Michigan State Prison](#), som var verdens største indmurede fængsel med 6000 fanger. De fleste så ud til at være sorte og det undrede mig ikke da jeg så hvor meget kriminalitet der var også i den ghetto jeg lige var havnet i.

For at Vickis mand ikke skulle opdage vores forhold opfordrede hun mig til at hænge ud med de to sorte nabopiger, Pauline og Marie Williams og prøve at gøre mig til elsker med den ene af dem i nattetimerne. Fint, sagde jeg, med min sædvanlige ja-politik om at efterkomme mine værtinders ønsker. Men mit første møde med underklassens sorte piger var sandelig noget helt andet end de uddannede jeg hidtil havde kendt. Pauline og Marie var ganske vist ikke som disse uinteresserede i mig. Nej, her var største forhindring mere af voluminøs karakter. Pauline var et gigantisk fedtbjerg, som altid sad udenfor på terrassen og kom med sjofle bemærkninger til mig. Hver gang jeg kom forbi spurgte Pauline om jeg ville have noget "Pussy".

Pauline sad tit æggende med spredte ben så jeg ikke kunne undgå at se hendes "pussy"

Dette spørgsmål var jeg vant til at høre fra sorte hustlere under mine ghettovandringer, eftersom de få hvide mænd, de var vant til at se der, enten kom for at købe narko eller sex. Da Pauline en dag spurgte om jeg ville se hendes "pussy," brugte jeg som sædvanlig mit

udlændingekort og spillede naiv og uvidende.

”Ja, jeg vil da gerne se en normal kat igen efter at have boet sammen med Vickis ”ugly honkie (sort slang for de hvide)”.”

Vickis var nemlig helt uden hår og frygtelig grim i sit lyserøde skind efter at den engang var kommet til at spise polystyren.” Pauline slog sin sædvanlige skralderlatter op og sagde, ”Jamen, så kom med ovenpå. Så skal jeg vise dig *my sweet pussy*.” Jeg kravlede så bagefter hende op af de stejle trapper. Hun var næsten ikke i stand til at bestige dem og det lykkedes kun fordi jeg skubbede kraftigt bagpå hende nedefra. Da vi endelig kom op i tagetagen stod den til min forundring helt tom og beskidt uden et eneste møbel. Jeg ved ikke hvad hun havde forestillet sig der skulle foregå i de omgivelser. Stakåndet som hun nu var, blev hun pludselig helt genert og efter lidt snak om hvor hyggeligt her kunne indrettes, sagde hun et eller andet om at hendes ”pussy nok lige var smuttet.” Jeg kunne godt se at hun havde drømt om at få øst lidt ud af den kærlighed hun uden tvivl aldrig havde fået gennem livet, men orkede ikke under disse betingelser og ved at se hendes skamfølelse over sin krop at begynde at kæle med hende. Jeg havde endnu ikke fundet min identitet som vagabond i underklassen og reagerede altid instinktivt overfor dens vulgære sprogbrug. Jeg skammede mig dog siden over at jeg ved mit første møde havde diskrimineret mod Paulines smadrede selvtillid med mine forfinede ”overklassefornemmelser” ved så åbenlyst at gå i baglås. Hvorfor havde jeg gjort mig så kostbar når jeg selv dagligt fik i overflod af kærlighed fra hvide kvinder? Da vi kom nedenunder spurgte de begge på et tidspunkt med usikre stemmer om jeg mon nogensinde havde haft en sort pige og for at de ikke skulle tro jeg var racist, løj jeg ved at vise dem mine billeder af Denia og andre studerende jeg havde mødt, om end ”ikke haft.”

En anden dag sagde Poulaine igen skraldergrinende at Marie gerne ville kysse mig. Og da Poulaine lidt efter gik ind, gav jeg hende rent faktisk et kys. Marie blev

så forbavset at hun snart efter spurgte om vi ikke skulle drikke noget vin sammen. Nu ville jeg ikke længere holde mig tilbage, tænkte jeg, og måske det også var fordi jeg fra begyndelsen havde favoriseret Marie at jeg havde svigtet Pauline.

Marie i Paulines seng omtalte aften

For skønt den hjemløse Marie havde ligeså meget underklassemanerer som Pauline, var hun slank og velskabt. Under indflydelse af vinen blev hun ganske livlig i løbet af aftenen og jeg indså at hun lagde op til at jeg skulle få mit første seksuelle forhold til en sort kvinde. Hun poserede meget sexet foran mit kamera i bikini og i sengen, og måske jeg inderst inde var mere interesseret i fotografisk sex end kødelig sex. Der var bare det lille problem – som jeg snart skulle erfare som et tilbagevendende problem med underklassens mishandlede kvinder – at den

22-årige Marie ikke boede alene, men midlertidigt "crashed" hos den lidt ældre Pauline og delte seng med hende. Og jeg ønskede ikke at såre Paulines følelser. Så sent på natten efter at vi alle tre havde festet lystigt og Pauline var faldet i søvn, løste jeg problemet ved at tage Marie med ind og rede op på mit stuegulv hos Vicki og Tom. Det havde så også den fordel at når Tom vågnede om morgenen og gik på arbejde, ville han se mig sammen med Marie og ikke fatte mistanke om mit forhold til hans egen kone. Men det må have været sent, for da først vi lå derinde og jeg begyndte ivrigt at kæle med Marie og se frem til mit første sorte seksuelle forhold, så gik der ikke mere end et øjeblik før hun faldt i søvn og lod mig hængende der "twisting in the wind". Jeg ærgrede mig voldsomt, men fik her for første gang tanken eller ideen om dette i Amerika forbudte interraciale sexforhold måske var mere spændende for begge undertrykte parter end i virkeligheden. Da jeg vågnede næste morgen liggende på det hårde gulv, var Marie for længst gået hjem, og jeg blev endnu engang hentet ind af Vicki i hendes gyngende bløde vandseng, hvor vi fortsatte vores sædvanlige hvide lege – eller det jeg høfligt i respekt for mine værtinders gæstfrihed var begyndt at kalde "pligtsex". Men spørgsmålet var om det egentlig ikke også var noget af den karakter, som jeg forsøgte nu at kaste mig ud i mine revolutionære fantasier om underklassen – og om underklassens kvinder ikke derfor på både den ene og anden måde reagerede på en så dehumaniserende opfattelse af dem? Det vil jeg forsøge at analysere i dette afsnit.

Jeg blaffede hyppigt tilbage til Jackson for at besøge mine tidligere venner – og særligt dem som jeg ligesom Pauline havde lidt skyldfølelse overfor med eftertanken om at jeg sandsynligvis havde diskrimineret mod hendes overvægt i første omgang. Ved senere besøg var rygtet gået gennem byen om den omrejsende skandinav. Det ændrede ikke på mit skævvredne styrkeforhold mellem de sorte og de hvide kvinder. Da jeg året efter vendte tilbage kunne jeg

skrive dette i min dagbog:

"19.februar – U. of Michigan, Ann Arbor, MI

Snakkede med Jerry hele formiddagen og gik med ham til psykologiklasse. Om eftermiddagen kørte han mig til motorvejen og jeg blaffede til Jackson. Gik op til Vicky Fullers hus og mødte udenfor (en anden hvid kvinde) Martha, som tog varmt imod mig og fortalte at Vicky var flyttet. Hun havde hørt om mig, så jeg fik straks lov til at bo der om natten, hvor vi snart endte med at bolle. Heldigvis nu om natten uden at hun først skulle sende sin mand "i fængsel".

20.februar - Jackson, MI

Martha må have fortalt om det til Vicky, som næste morgen ringede og sagde at hun ville have mig til at holde foredrag i sit college. Spiste middag hos hende om aftenen og vendte så tilbage til Martha og *chantede* sammen med andre buddhister foran deres alter. En tilstedeværende hvid kvinde viste sig at være født på nøjagtig samme dag som jeg. Hun blev både af sit horoskop og min håndaflysning så overbevist om at vi to "hørte sammen" at hun straks tog mig med hjem for at starte forholdet. Hun blev dog hurtigt skuffet over at vores seksuelle kompatibilitet ikke helt matchede vores astrologiske. Men forinden havde hun og de andre af min håndlæsning med stor alvor konkluderet, "Du vil altid møde megen kærlighed fra mennesker og blive givet store gaver overalt hvor du kommer. Og du bør altid taknemmeligt sige ja til dem. Men hvis du nogensinde misbruger dette til at berige og gavne dig selv, vil det straks føre til dit fald." "

Jeg kunne allerede efter et års min vagabondering helt uden penge mærke at de havde ret, så deres advarsel gjorde mig siden hysterisk bevidst om aldrig f.eks.

at misbruge kvinders tillid og straks, hvis jeg kom til penge, hurtigst muligt at forære dem væk. Det var noget jeg stadig huskede da jeg kort blev millionær efter bogens udgivelse og straks derfor satte et Afrikafond op for at give pengene væk. Det er selvfølgelig, vil læseren eller Dostojevskij i "Idioten" straks indvende, ikke udtryk for ægte godhed og medfølelse når man har fået dette spået og følgelig har skjulte motiver. Men det skader ikke ens adfærd overfor mennesker at man selv er mere bevidst om at det man giver ud kommer tilbage. For alene den tillid det giver en overfor andre er straks med til – særligt blandt de mest udsatte – at give dem følelsen af at være elskede.

Spådommen bestyrkede mig i min tro på det gode i mennesket og løsnede yderligere op i de mennesker, jeg mødte. Resultatet afspejlede sig, tror jeg, allerede i en sort underklassekvindes usædvanlige reaktion overfor mig allerede næste dag i Jackson:

"21 februar (tirsdag) - Jackson, MI

Jeg var oppe kl. 10 for at forberede foredraget til Vickis college. Hun hentede mig kl.12 og kørte mig til Jackson Community College, hvor jeg først mødte hendes jødiske professor Feinstein. Jeg talte i 2 timer for sammenlagte klasser og fik et langt stående bifald. Mit eneste honorar var middag bagefter i tysk restaurant og derefter hjem og sove med professoren om natten..... "

Ja, sådan gik det dag efter dag i sådanne små kedelige byer i Midtvesten, hvor jeg med min ja-sigen til alle konstant blev afsporet af hvide kvinders deleøkonomi og utilsigtet hele tiden tvunget ind på samfundets hvide side når jeg ikke bevidst gjorde mig umage for at "krydse sporene". For herovre "across the tracks" begyndte det også pludselig at lønne sig at sige ja til kvinder. For som jeg samme sommer skriver i min dagbog om et senere besøg i byen:

”Gik ned af en gade i Jackson og en sort pige, Orlin, som jeg havde set sidste gang, men for længst glemt, kom hen til mig og inviterede mig overraskende med hjem. Hun lavede kylling til mig og sagde at jeg kunne bo der om natten. Hun skulle dog først i byen, så jeg gik op ad de sorte gader og besøgte Marie og Pauline igen, men de var ikke særlig velkomne denne gang. Gik så ned til junkierne hos Elgin Bennett (904 Orchard), men de var enten ikke hjemme eller i fængsel nu. Mødte så Orlin igen netop der i den farligste junkiegade, hvor hun havde set mig året før, og gik med hjem og sov hos hende om natten.”

Mere skrev jeg ikke i mine efterhånden kortfattede dagbogsoptegninger. Dagbogen var efter et års rejse blevet afløst af mine langt hurtigere fotobeskrivelser som mit foretrukne redskab til at kunne huske folk. Men både i min bog og til min udstilling i Louisiana mange år efter skrev jeg lidt mere reflekterende dette:

”Men mit forhold til Orlin gik ikke godt, for i de ghettoområder af USA havde de sorte i de år lyset tændt og radioen kørende for nedrullede gardiner døgnet rundt for at afholde kriminelle fra at bryde ind. Det er i den grad blevet en slags narkotika for folk; de kan ikke falde i søvn uden al denne støj. Derfor kunne jeg ikke falde i søvn. Langsomt prøvede jeg hver nat at skrue lyden ned, men hver gang den nåede ned på et vist niveau, vågnede Orlines børn på to og tre år ved vor side og begyndte at græde, hvorfor jeg straks måtte skrue lyden op igen. Jeg holdt til det i to søvnløse nætter hvorefter jeg måtte jeg flytte. Vi var simpelthen ”culturally incompatible” som Orlin antydede. Jeg tænkte ikke så meget over det dengang, men det var første gang en sort kvinde i underklassen havde inviteret mig med hjem i seng. Jeg tror ikke at hun selv havde været junkie, men hun var som bistandsklient henvist til at bo i dette kriminalitetshærgede område med sine to børn og var endt som et nervevrag. Da hun ikke havde tillid til de voldelige sorte mænd omkring sig, havde hun sikkert

udelukkende inviteret mig – en hvid - til at dele seng med sig for at opnå en sjælden følelse af tryghed. For jeg så intet tegn på at Orlin ønskede sex og udmattet som den stressede enlige mor var faldt hun øjeblikkeligt ”trygt i søvn”, som man siger, i næsten samme øjeblik jeg lagde mig ved hendes side. Selv om kvinder ikke ønskede sex var jeg normalt vant til at vi i det mindste lå et stykke tid og hyggesnakkede sammen i den spænding, der altid opstår med en fremmed ved sin side. Ærgerligt, tænkte jeg igen ligesom den nat, hvor Marie faldt i søvn ved mig kun få blokke derfra

Orline med det ene barn næste morgen

i samme ghetto. For Orlin var faktisk meget attraktiv, hvilket jeg selv i dag føler når jeg ser på det billede jeg tog af hende som minde om vores særegne ”forhold”, skønt jeg i dag for længst har mistet min egenartede (politiske) fascination med sorte kvinder. Som min spådom netop havde forudsagt inviterede også mange hvide kvinder mig hjem på denne måde hjem netop fordi jeg udsendte tillidsvækkende vibrationer, som de sagde, mens de normalt ikke ville drømme om at invitere en fremmed amerikansk mand med sig hjem.

Som for næsten at understrege Orlines angstfyldte situation kom Vicki næste morgen for at redde mig væk fra endnu en næsten søvnløs nat med en sort underklassekvinde. Denne gang ikke for at give mig hvid erstatningssex, men for at invitere mig med hjem til sine forældre i forstæderne - vist nok for at introducere mig som en ny svigersøn efter at forholdet med Tom var gået i stykker. Forældrene var i det mindste

glade for at hun kom med en hvid mand, for de syntes at det var skønt af hende at bo inde i ghettoen. I deres egen angst for ghettoen havde de anskaffet sig hele [denne våbensamling for at ”forsvare os mod niggerne,”](#) som de sagde. De stemte på hadkandidaten guvernør Wallace og var i deres frygt dybt racistiske. De forstod ikke min filosofi om at det mest afvæbnende forsvar er at flytte ind hos dem man frygter og at man direkte får deres kærlige sider til at blomstre ved at vise dem tillid. Jeg kunne godt lide Vickis familie og brugte meget tid på at fotografere den og dens våbenarsenal med den 500 Watt pære jeg slæbte rundt på fordi jeg ikke havde råd til en blitz på det tidspunkt. Skønt billedet følgelig blev helt gulligt hører det i dag til mine mest kunstneriske billeder og er solgt til bl.a. Elton John. Så i den forstand gik min spådom i Vickis hus i opfyldelse. Men sådan gik det også mit andet helt modsatte billede fra samme dag. For skønt de nu inviterede deres ”nye svigersøn” til at overnatte inden min afrejse fra byen, ville jeg først tilbage og sige farvel til mine narkoman- og gangstervenner i ghettoen og tilbød demonstrativt at tage den racistiske far med for at vise ham ”mine ghettovenners våbensamling.” Det betakkede han sig kraftigt for, og samme aften fandt og fotograferede jeg mine gangstervenner og fik igen nogle senere udstillingsbilleder ud af det. Hele denne dags rejser frem og tilbage ”across the tracks” fyldte typisk kun tre linjer i min dagbog:

”Søndag den 10. juni 1973- Jackson, MI hos Orlie

Sov hos den sorte pige Orlie om natten. Næste dag ud til hvid Wallacefamilie som lod sig fotografere med geværer osv. Senere om natten på besøg hos hustler. Tog billeder af ham skydende dope. Sov i teltet hos Wallacefamilien.

Mandag den 11. juni - Jackson, MI

Datteren kørte mig ud til landevejen og jeg blaffede til Detroit. Først besøgte jeg en norsk familie, dernæst Diane. Så kom Cheryl Allison og samlede mig op og

kørte mig med hendes veninde til Joy St. hvor jeg overnattede i hendes lejlighed.”

De to dagbogsnotater finder jeg interessante ved at jeg her for alvor ser resultatet af spådommen om mig. Først giver en fattig sort ghettopige mig husly, natten efter den racistiske Wallacefamilies som deres datter Vickis nye ”svigersøn” og natten efter igen en fattig sort pige i Detroit, Cheryl Allison. Cheryl havde jeg mødt året før og siddet med hjemme hos forældrene, hvor vi havde set attentatet i fjernsynet den 15. maj på omtalte racist George Wallace under hans valgkamp til præsidentvalget. Jeg glemmer ikke hvordan de alle som sorte havde ønsket at han ville dø, da han lå der foran os i sin blodpøl, men hvordan den kristne Cheryl samtidig havde sagt at hun ville forsøge alligevel at bede for Wallace. Jeg havde dengang betragtet Cheryl som ligeså uopnåelig for mig som andre sorte kvinder. Hun boede stadig hos sine forældre, men var nu året efter så glad for at se mig at hun tog mig med hjem til en veninde på Joy St. for at gå i seng med mig. Og hvad skete der så igen? Ja, i dette tilfælde var det ikke fordi Cheryl ikke ville have sex, men her var det mig der sagde stop midt i forspillet pga. de signaler hun utilsigtet udsendte. Jeg forstod ikke hvorfor det mislykkedes dengang. Jeg begyndte langsomt at bebrejde mig selv at sorte kvinder ikke ville have mig når det kom til stykket. Der gik mange år før det gik op for mig hvad problemet var, at fejlen ikke kun lå hos mig eller i mit hvide privilegium, men også hos de sorte kvinder der aktivt opsøgte mig. Ikke blot med Cheryl, men mange andre sorte kvinder, der siden ville have mig – og så alligevel ikke kunne fuldbyrde det seksuelt. Forklaring følger.

Så lad mig derfor i stedet omtale de få undtagelser, der rent faktisk blev mine kærester. Og så igen, måske ikke helt blev det, når det kom til stykket. For hvis jeg nogensinde havde drømt om at forholdet mellem en hvid mand og den sorte

amerikanske kvinde skulle blive let, blev jeg hurtigt korrigeret i min romantiske vildfarelse.

Husk mine breve til Denia!!!

---

2. Marilyn Jones

Der gik næsten to år efter mødet med Denia før jeg efter tusinder af kilometers blafning opnåede et "rigtigt" sort kæresteforhold. Og selv dette er jeg i tvivl om i dag. Jeg havde arbejdet med de sorte pantere i Baltimore da jeg efter Thanksgiving tog til New York. Her var jeg som altid i husnød og gik vanen tro rundt i barerne for at finde en, der ville tage mig med hjem. I natrestauranten [Max's Kansas City på 213 Park Avenue South](#), havde jeg nogen gange held. Det var et foretrukket sted for billedkunstnere, som tiltrak hippe folk som [William S. Burroughs](#), [Allen Ginsberg](#), [Andy Warhol](#), [Patti Smith](#) og hendes kæreste kunstneren [Robert Mapplethorpe](#) osv. [Mit favoritband fra tiden med Lisbeth](#) før jeg rejste til USA [The Velvet Underground](#) spillede der tit med [Lou Reed](#) samt [David Bowie](#) og [Bonnie Raitt](#), som jeg tidligere havde flirtet med under mit arbejde i The Gaslight. De fleste kendte jeg i min kunstneriske bonderøvskhed sikkert ikke, men lod som om jeg gjorde det når nogen udpegede dem for mig. Jeg fornemmede at det var et vigtigt sted og stod der tit og hang i de sene morgentimer i den lange serveringsgang i håb om at nogen ville samle mig op. Det var absolut ikke et sted man ville komme for at møde sorte, for det var et sted for den meget hvide elite. Men en aften lagde jeg mærke til at en fortravlet sort serveringsdame blev ved med at passere tæt forbi mig og sende mig blikke

som for at sige, "Vi er vist lige ensomme i dette selskab." Så jeg begyndte selv at smile tilbage, når hun kom forbi, og efterhånden at udveksle korte bemærkninger med hende. Da stedet lukkede ved 4-5 tiden endte vi da også med at stå tilbage som de eneste tabere ude på gaden, og da jeg sagde at jeg ikke havde noget sted at bo, sagde Marilyn – længe tøvende og synligt skuffet, idet hun selv havde håbet at jeg var en kendt kunstner hun selv kunne gå hjem med – at jeg måske kunne komme med hende med hjem og sove. Som jeg husker det var det udelukkende fordi hendes samlevende søster Luverne ikke var hjemme den nat. Hun tog mig hjem til det ghettoområde på the Lower East Side hinsides Ave B, der i folkemunde hed "the free fire zone" og som jeg hidtil af gode grunde havde undgået.

Dette er baggrundshistorien for min beskrivelse af hende, der siden gjorde hende kendt i både min bog og i tusindvis af forestillinger rundt i USA og Europa:

"En sådan rose var for mig Marilyn. Da jeg traf hende, var hun narkoman, selv om hun kun sprøjtede op et par gange om ugen. Forholdene i hendes lille lejlighed var fortvivlede, og jeg beundrer hende for, at hun var i stand til at komme ud af det, for jeg selv sank dybere og dybere, mens jeg boede hos hende. Aldrig i mit liv har jeg boet under så nedtrykkende og menneskeudslettende forhold. Jeg var hverken i stand til at tænke eller skrive i lejligheden. Det var ikke blot de konstante indbrud, der gjorde det. Det var snarere frygten for dem, eller hvad der skulle ske næste gang, og frygten for at gå ud på trappeopgangen eller på gaden, hvor man kunne blive angrebet af kniv- eller pistolmænd. Trængsel kan man vænne sig til og at ens spisebord i køkkenet også tjener som badekar. Man kan også vænne sig til at have et ståltrådsnet mellem køkken og soveværelse, for at rotterne ikke skal komme ind og bide en i ansigtet, mens man

sover. Og det bliver hurtigt en vane at feje alle de døde kakerlakker, man har ligget på i løbet af natten, ud af sengen. Selv de konstante skyderier og politisirener fra det voldelige amerikanske TV, som hamrer gennem væggene fra de tilstødende lejligheder, kan virke som en behagelig afveksling fra de tilsvarende lyde ude på gaden. Men den konstante angst for, hvornår man selv får en kniv stukket i maven, vænner man sig aldrig til. Selv juleaften blev jeg overfaldet af tre pistolmænd i nærheden. Spørg ikke om hvordan jeg overlevede. Det er et paradoks, at i verdens rigeste land er ordet "survival" (overlevelse), (som jeg i min trygge opvækst kun havde hørt i forbindelse med Darwin) blevet et standardbegreb. Men spørg hellere om, hvordan Marilyn overlevede det, ikke blot fysisk, men også psykisk. Ikke blot overlevede hun, men hun var endog i stand til at kæmpe sig ud af ghettoen og blive skuespiller i San Fransisco. I dag kommer hun tit og introducerer mit show for mine publikums. Jo, hun var en rose, som det lykkedes at skyde op gennem asfalten.

Overalt i verden bruger vi undertrykkere sådanne opmuntrende undtagelser til yderligere at undertrykke vore ofre med. Med historier om enkeltindivider, en sort middelklasse eller en Obama, der klarer sig godt, forsikrer vi hinanden om, at vi ikke blot er retfærdige, men faktisk er de rene engle selv. Det er et fejlt og kalkuleret forsøg på at vise, at der er noget galt med alle dem, som ikke har succes - altså igen at skyde skylden på vore indespærrede for deres egen indespærring."

Alt dette er sikkert rigtigt og korrekt beskrevet, sådan som det føltes dengang, men det var jo kun de ydre rammer omkring vores forhold og igen kun en politisk skabelonagtig beskrivelse af Marilyn. Men da den var med allerede i mit første lysbilledshow (som kun siden er blevet opdateret med tilføjelsen om Obama) blev den med tiden næsten også i mit hoved til HELE sandheden om

Merrilyn og mit forhold til hende. Da hun var den første sorte kvinde jeg fotograferede nøgen blev vi overalt af tilskuere set som et kærestepar og det var først i mine foredrag "Om at sige ja" efter år 2007 at jeg begyndte at fortælle at vi faktisk ikke passede sammen. Og slet ikke i Merrilyns hoved.

Så det er ret spændende nu 45 år efter at granske hvor meget af det jeg skrev dengang, der mon var sandt i en mere objektiv betragtning. En ting kan jeg dog med det samme konstatere som korrekt var sætningen "Jeg var hverken i stand til at tænke eller skrive i lejligheden". For i samme øjeblik jeg mødte Merrilyn slutter mine dagbogsindførsler, som jeg netop nu har brug for. Men når jeg ser på mine billeder fra lejligheden dengang kommer alle følelserne tilbage. Blot kan jeg ikke se Merrilyns ståltrådsnet mellem køkkenet og soveværelset, men det skyldes sikkert trangheden at jeg kun kunne fotografere enten den ene eller den anden vej gennem døråbningen til køkkenet og ikke samtidig få døråbningen med. Så vidt jeg husker så jeg ikke selv rotterne der. Rotter forbandt jeg dengang med ghettoer og slum i USA, hvilket jeg finder pudsigt da jeg skriver disse linjer i et af de mest velhavende sommerhuskvarterer i Danmark, hvor alle mine naboer har fået deres sommerhuse raseret af rotter. Kniv- og pistolmændene var jeg da også langt mere bekymret for hos Merrilyn end rotterne og jeg husker bl. a. en aften hvor vi sammen gik på gaden og jeg tog et billede af en fyr, der derefter angreb mig med kniv. Vi måtte bruge den halve nat på at tale ham til ro inden vi blev venner.

En anden interessant ting er at afsnittet i mit oprindelige show kommer lige efter sangen "There is a rose in Spanish Harlem", hvor jeg bruger Merrilyn som et eksempel på en sådan rose, der kæmpede sig ud af ghettoen. Derfor er hun altid blevet forbundet med Harlem og jeg havde i mange år lidt skyldfølelse over at misrepræsentere hende på den måde. Men jeg siger faktisk ingen steder at det foregik i Harlem bortset fra at de fleste jyder, da jeg oprindeligt lavede

showteksten til brug i min hjemstavns Vestjylland, nok ikke kendte andre ghettoer i New York end Harlem. Faktum er også, at da jeg boede hos Marilyn i 1972 havde jeg endnu ikke haft mod til at begive mig op i Harlem, som jeg derfor forestillede mig som langt værre end The Lower East Sides ghetto. Da jeg i løbet af vagabondårene dristede mig ind i Harlem opdagede jeg at det var langt tryggere der, men nok så vigtigt at der overhovedet ikke fandtes så trange slumlejligheder der som den Marilyn boede i. Harlem var jo indtil 1920'erne et hvidt og jødisk over-middelklasseområde, som de sorte så langsomt havde overtaget gennem hvid flugt. Jeg blev overrasket over at de sorte i Harlem havde langt større og bedre lejligheder end dem jeg kendte fra København, hvorfor jeg fotografisk bedre kunne bruge Merrilyns lejlighed til at illustrere den undertrykkende ghettosituation, som de fleste sorte befandt sig i og – modsat Marilyn – havde svært ved at undslippe fra.

At jeg romantiserede at Marilyn som narkoman var i stand til at flygte fra disse forfærdelige ghettoforhold og endte med at blive skuespiller skyldes også min sædvanlige blindhed i øjeblikket, hvor jeg igen ikke "så" mennesket bag facaden. Skønt jeg mener at kunne huske at hun fortalte at hendes forældre boede i "bedre kår på Long Island" opfattede jeg ikke at hun faktisk – ligesom Denia i Chicago - var formet af sin opvækst i et bedrestillet sort middelklasseområde og faktisk havde gået i skole med mange hvide, hvilket hun dog først indrømmede overfor mig i 2014 under filmoptagelserne, da hun besøgte mig i Danmark. Når hun gennem årene hyppigt havde set mit diasshow om hende havde hun i sin introduktion til eleverne altid stolt kørt med på min udlægning af hvordan hun havde "kæmpet sig ud af ghettoen." Nu viste det sig mange år efter at hun faktisk aldrig var blevet formet af ghettoen som dens andre typiske ofre, men med sine middelklasseværdier bevidst havde søgt ind i ghettoen – ligesom jeg selv. I hendes tilfælde var det fordi hun følte forstadslivet var for kedeligt og ville ind

til det mere livlige Manhattan for at "leve livet", hvor der imidlertid var så dyrt at hun kun kunne få råd til at dele en lille lejlighed i en ghetto sammen med sin søster. At hun valgte at sprøjte heroin et par gange om ugen skyldtes efter eget udsagn heller ikke at hun var en miserabel junkie som dem jeg siden fotograferede i Harlems "skydegallerier" og liggende rundt om på Manhattans tage. Det var for Marilyn et modespørgsmål om at være med på alt det hippe, hvorfor hun også havde søgt jobbet i Max's Kansas City for at møde "hippe" mænd. Med det overskud hun havde fået gennem sine middelklasseværdier turde hun ligesom jeg at eksperimentere med selv de farligste rusmidler uden angst for at hun ville slavebunden af dem sådan som det så hyppigt blev resultatet for dem i ghettoen, der havde fået smadret deres selvværd under opvæksten. Så på mange måder må jeg i dag med 45 års tilbageblik indrømme at jeg løj i Amerikanske Billeder ved at fremstille Marilyn som en af "ghettoens roser". At jeg gjorde det siger mere om min egen sindstilstand dengang, hvor jeg virkelig følte mig rystet og magtesløs ved kortvarigt at opleve hendes *synlige* ghettsituation – selvom også jeg jo med mine egne overklasseværdier var i stand til at komme videre. Men spørgsmålet, som jeg vil vende tilbage til, er så om Marilyn virkelig undslap den større racismes ghetto greb, som lammer næsten alle sorte i USA. Det vil jeg forsøge at afklare ved at tage læseren med på vores fortsatte "kæresteforhold" gennem livet.

Og nu hvor jeg med mit hvide privilegium er så godt i gang med at afdække mit komplicerede forhold til sorte kvinder og rent ud sagt ligger som de har redt, melder spørgsmålet sig så om Marilyn endte med at blive min første sorte kæreste. Læsere der har sin biograffilm om os fra 2016 vil huske scenen hvor jeg får den nu 66-årige gamle dame puttet i mit badekar i København sprøjtende vildt omkring sig i det hvide skum. Det var her jeg fortalte at hun vist var den eneste af mine gamle kærester som havde smidt mig ud mens vi boede sammen,

"Wow, my first black girlfriend throws me out." Hvortil hun straks vredt råbte, "I was not your girlfriend. That was your idea." Jeg var fuldstændig lamslået og chokeret, da jeg så tit havde introduceret hende som sådan i USA's universiteter uden at hun der gjorde indvendinger. Men nu var det præcis den slags drama filmholdet havde brug for, og lige præcis denne udveksling blev brugt landet over i trailers til at lokke folk i biografen med. I mit eget chok begyndte jeg at granske hukommelsen; Havde vi ikke boet sammen vist nok en hel uge? Og havde vi da ikke haft sex sammen? Og var man så ikke en slags kærester? Jeg begyndte helt at tvivle på mine erindringer om de mon var romantiseringer opfundet dengang til brug i Amerikanske Billeder. Måske mente Marilyn at jeg ikke havde fungeret godt nok – eller måske slet ikke – i sengen. For i den forstand kunne jeg tydeligt huske at vi ikke var "culturally compatible" som hun havde insisteret på hver dag jeg boede sammen med hende. Betragter man billedet af den snævre rådne madras vi delte vil man kunne leve sig ind i mine problemer, da Marilyn jo selv var ret stor. Jeg husker også at min traumatisering af volden og skrigene natten lang ude i entreen, rotterne der truede med at bide mig i sengen og fjedrene i madrassen, som stak op i ryggen på mig, når den sank sammen under os, gjorde mig ikke så lidt impotent - i hvert fald de første nætter. Rent bortset fra mit tilbagevendende problem med at det jo ikke var et menneske jeg havde forelsket mig i, men ideen om "den sorte kvinde". Jeg tændte normalt kun på det blide og ømme og kærlige, men da Marilyn ligesom så mange af de senere sorte kvinder, der følte at de kunne bruge mig, repræsenterede det stik modsatte med sin hårde, stålsatte viljestyrke, ja, så skulle jeg virkelig mande mig op for at tænde på hende og tilfredsstille hendes kropslige ønsker. Jeg husker enkelte af mine tanker, der for igennem mit hoved når jeg opgivende lå med hende ovenpå mig, "Tænk hvis alle sorte kvinder er ligesom hende, så har du jo ikke en chance i dette samfund."

Med et sådan manglende nærvær og evnen til at se det skønne i kvinden jeg var sammen med, har jeg sikkert heller ikke været i stand til at tilfredsstille hendes dybere ønsker om kærlighed.

Først mange år efter gik det op for mig at vi i den forstand passede meget godt til hinanden – ja, ”fortjente hinanden” eller at blive ”straffet med hinandens spejlbilleder af os selv.” For under filmoptagelserne i 2014 indrømmede Marilyn at hun var blevet nødt til at smide mig ud dengang for at ”gøre plads til alle de andre lækre hvide drenge, hun var flyttet til Manhattan for at bolle med”. Og helst nogen, der modsat mig havde deres egne store lejligheder hun kunne overnatte i og flytte ind i, hvis hun besluttede for at binde sig en dag. Men da hun ikke kaldte nogen af disse forhold for sine kærester, kunne hun jo heller ikke kalde mig for en kæreste – selvom vi faktisk havde boet længere sammen end hun gjorde med dem. Eller som hun i skrivende stund uddybede det i en mail den 26. juli 2017:

“Jeg tænkte ikke på dig som en kæreste, for noget sådant forbandt jeg med monogami, og det var noget jeg absolut ikke ønskede at komme i nærheden af!
☺ Du var bare endnu en hvid fyr jeg havde sex med. Hvordan skulle jeg dog dengang kunne vide at vi ville komme til at kende hinanden i 45 år?”

Jamen, således fik jeg efter 45 år ren besked. Dog indrømmer hun at hun var mit første sorte seksuelle forhold – trods mine beskedne evner dengang. Men med alle de anklager jeg siden skulle få fra mine publikums som følge af mine nøgenbilleder af Marilyn om at jeg havde ”udnyttet stakkels sorte kvinder” var det jo lige det jeg ikke havde lyst til at høre – at vi bare havde haft ”et løst seksuelt forhold” og ikke et forhold baseret på ligeværdig kærlighed. ☺

Og så er sandheden jo igen at hun i anden forstand måske alligevel var et offer for ghettoens undertrykkelse og sociale kontrol. For en nok så vigtig grund til at

jeg hurtigt skulle smides ud var Merrilyns samlevende søster, LaVerne. Hun nægtede i lighed med så mange andre sorte på den tid at bo under samme tag med en hvid. Så hun flyttede hjem på Long Island i al den tid jeg var der. Jeg så hende ikke en eneste gang, men fik fortalt at Merrilyn skændtes med hende i telefonen. LaVerne har dog i årene siden været en god hjælp for mig til at holde mig i kontakt med den evigt flygtende Merrilyn og som hjælp til at forstå hende. Men hun var også det første eksempel på det problem jeg igen og igen skulle løbe ind i under mine forsøg på at få sorte kærester – problemet der med nutidens udtryk kaldes for *ghettoens sociale kontrol*.

Kort fortalt fortsatte de to søstre med at gå hver sin vej. Mens Merrilyn fortsatte sin seksuelle udforskning af de hvides verden, holdt LaVerne (samt en tredje søster der i dag er bibliotekar i San Francisco) sig "indenfor murene" i de sortes verden. Hun fik en uddannelse og har arbejdet for regeringen i Washington, hvor hun siden har boet i den værste af ghettoerne på Sydøst-siden og kun haft sorte mænd. Når jeg i dag følger LaVerne på Facebook går der en rød tråd gennem hendes opslag, der udelukkende drejer sig om sort stolthed og de sortes verden, men også en stærk social indignation over racismen mod de sorte og andre farvede folkeslag – hyppigt vendt mod den regering, hun arbejder for – bortset selvfølgelig i Obama-tiden. Men til dette billede hørte også hendes egen sorte smerte. Sent glemmer jeg, da jeg i 2004 fik denne typiske ikke-emotionelle "Family news and stuff" mail fra Merrilyn om mordet på LaVernes kæreste Weldon kun 5 år efter mordet på deres fælles søn, Sheldon. Omtalte Virginia er Merrilyns datter med en hvid eksmand:

Fra: Merrilyn Jones [mailto:merrilynjones@hotmail.com]

Sendt: 5. marts 2004 09:22

Til: Jacob Holdt <jacobholdt.private@american-pictures.com>

Emne: Family news and stuff

Hi Jacob--

I just love this modern technology!

1. Virginia told me that she requested a copy of *American Pictures* for the library at her school (Pacific Northwest College of Art), which they, with some difficulty, finally obtained. She has been showing it around and found appreciative observers. She has also been taking people to your website. All this with absolutely no prompting from me. I haven't even been to your website lately.

2. On a more somber note: LaVerne's boyfriend of 25 years died this week. LaVerne was at his apartment looking for something, and she found him stuffed in a plastic bag under his bed. The cause of death is unknown until the autopsy is concluded. There was a young woman in his apartment when LaVerne got there. The young woman had apparently been staying with certain of the elderly men who lived in the building, especially around the first of the month. LaVerne also told me, however, that Weldon had been having memory problems, falling episodes, and general ill health of late. He was 70 years old, the same age as our mother. LaVerne has decided not to tell her about this yet, because of the age thing, and the manner in which LaVerne discovered Weldon. It was only five years ago when their 17-year-old son Sheldon was murdered by a still unknown killer. I don't know how LaVerne can hold on so well. She and Weldon did not live together, but they still had a daily relationship.

3. I am fine. More involved in political stuff--the Democratic party, union activities, and a bunch of actions through the Seattle Labor Chorus. Rachel Corrie memorial march on the 16th. Welfare Rights Organizing committee on May 8. The first anniversary of the war on the 20th. We may or may not sing, but we will, of course, be there at the memorial service/march/rally. The Great Labor Organizing Arts Exchange in June in Silver Springs MD is a possibility, assuming we get a: the money to go, and b: the program that our director wants in order for us to make such a long and expensive trip. And we are looking at an invitation we received from the Eugene Peace Choir for a joint performance in May or June. Do you remember that I was singing with them the last time I saw you? Associations just come around and around and around, I tell you.

I was in bed because I'm getting up in the morning to go to my union hall, not just to look for work, but to put out the petition against Bush's plan to change job classifications and make more jobs exempt from the current overtime laws in the Fair Labor Standards Act. I can't say why I have suddenly become so politically active, but I am, and I can't stop now. I have discovered that every little bit helps. I was involved in a couple of actions that removed or changed non-union companies to union companies, so I just continued.

peace love and solidarity
merrilyn

Jeg havde tidligere besøgt LaVerne og hendes "old man" i Washington og sendte derfor denne kondolence mail, skønt jeg på det tidspunkt selv havde mistet så mange sorte venner, at det heller ikke kom bag på mig. Jeg tror end ikke at

nogen af dem havde fortalt mig i 1999 at Merrilyns nevø blev myrdet det år:

From: Jacob Holdt
Sent: Wednesday, March 10, 2004 4:07 AM
To: weldonmcd@msn.com
Subject: Weldon McDonald

Dear LaVerne

I am sending my condolences over your boyfriend's sudden death. What a terrible chock for you.

My thoughts will be with you on Saturday.

With Love Jacob

Hun svarede et par minutter efter:

Fra: LAVERNE JONES [<mailto:weldonmcd@msn.com>]
Sendt: 10. marts 2004 10:25
Til: Jacob Holdt <JacobHoldt@american-pictures.com>
Emne: Re: Weldon McDonald

Thank you.

LaVerne

Som det ses her var både mit og deres sind blevet hærdet af ghettovolden i de 32 år der på det tidspunkt var gået siden min egen kortvarige ghettoisering i deres lejlighed. Allerede i 1982 havde jeg talt 22 af mine sorte bekendte som var blevet myrdet. Så det var let for mig nu at forstå at Marilyn havde valgt at flygte fra ghettoen om end hendes metode med at bruge hvide mænd som sit redskab ikke var særlig almindelig og mere på det subliminale end det kalkulerede plan. Som pengeløs hjemløs vagabond var jeg naturligvis nytteløs i det spil, hvorfor jeg mest husker hendes tilbagevendende sætning under vores korte samliv, "We are culturally incompatible." Jeg protesterede altid, da jeg syntes vi passede fint sammen. Jeg opfattede jo mig selv som et ganske rummeligt menneske, der ikke kunne drømme om så let at opgive min hårdt vundne "første sorte kæreste" uden spor kamp. "I kvinder er mærkelige", protesterede jeg for ikke at få det til

at se ud som et raceproblem, og skønt jeg til daglig vadede rundt i hvide kvinder uden problemer. Men da det jo nok gradvist gik op for Marilyn at jeg objektiviserede hende som sort, løste hun elegant problemet med et forslag: "Jeg synes ikke at vi passer sammen. Men jeg ved hvem du vil passe perfekt sammen med. Nemlig min bedste veninde, Leslie, oppe i Hartford. Lad os straks blaffe op til hende." Og gjort som sagt. Kort efter sad vi i linje 6 subway op til Pelham Bay Park Station og blaffede derfra op af the New England Thruway, som Marilyn så tit havde gjort det når hun besøgte Leslie. Når jeg mange år senere hyppigt fik spørgsmål fra kvindelige elever om hvor vidt de ville være i stand til at blaffe ligesom jeg, tænkte jeg altid på Marilyn, "Ja, hvis I kan håndtere aggressive mænd ligesom Marilyn, som I så i showet. Hun giver dem bare sit dræberblik og får dem så til at køre sig hvor som helst hun befaler." Kun tre timer efter fik Marilyn da også vores sidste chauffør til at køre os lige til Leslies dør i Hartfords ghetto. Jeg husker blot at hun uden at banke på gik direkte ind i stuen, hvor Leslie sad skæv af marihuana (så det må have været om eftermiddagen) og dumpede mig for Leslies fødder med ordene, "Hey Leslie, I can't use this white boy. You can have him!"

Og sandelig om ikke Marilyn havde ret. Leslie med hendes store smukke afro og jeg passede perfekt sammen og der gik ikke mere end et halvt år inden vi ville giftes. Så det lønner sig at overlade det til kvinder at tage styringen over ens liv.

Men inden jeg beskriver mit forhold til Leslie må jeg lige gøre mit forhold til Marilyn helt færdigt – hvis det nogensinde bliver helt færdigt, for jeg er den eneste mand i hele hendes liv hun har et fortsat forhold til. Og det kan vi begge takke især vores fælles veninde Leslie for som den budbringer hun altid har været, når Marilyn konstant rykkede teltpælene op og flygtede videre til næste hvide mand. Jeg har derfor boet hos Marilyn et utal af steder i USA, men aldrig

hos den samme ægtemand mere end en gang. For det meste var de allerede smidt ud inden jeg nåede at se dem.

I mine vagabondår var Marilyn dog bedst til at opsøge mig. Da jeg en gang var i Canada for at forny mit visum blaffede Marilyn og Leslie hele vejen derop i dyb vintersne og stod pludselig uanmeldt ude på farmen hos Dr. Godfrey langt ude på landet. Jeg var helt forlegen over pludselig i den pæne overklassefamilie at få besøg af to sorte ghettopiger, der tilmed begge med Merrilyns anstrøg for humor og drama, begge præsenterede sig som "Jacobs kærester". Jeg havde grædt en del åbenhjertige tårer overfor min "frelsende engel" fru Godfrey om Denia og de andre sorte kvinder, som det ikke lykkedes mig at få, og så pludselig "vælter sorte kvinder ud af sneen som alle siger de er dine kærester", underholdt fru Godfrey siden tit sine gæster med om deres underlige danske "farm hand". Grunden til at det var ekstra pinligt var jo at jeg også gennem hele livet har været kæreste med deres egen datter, Kristen, som var hjemme på det tidspunkt. Så hvem skulle jeg nu sove med? Jeg husker ikke hvordan problemet løste sig, men blot at både Leslie og Marilyn i årene efter beklagede sig over "dine hvide venner i Canada, som ikke var særligt gæstfrie."

Senere blev det næsten ligeså pinligt. Det var i oktober 1974, hvor de havde hørt at jeg var flyttet til Californien. Uden at vide hvor jeg boede, blaffede de sammen hele vejen til San Francisco, og der havde de ved en skæbnens ironi en dag set et interview med mig i San Francisco Chronicle. Spørgeren havde standset mig på gaden og sammen med tre andre var jeg blevet spurgt, "What do you consider your perfect hour?" hvortil jeg naturligvis havde svaret (se vedhæftede artikel), "Waiting for the next ride on the American highways bringing more adventure (tjek citat)". Heldigvis havde avisen opgivet min adresse, 340 Eddy St#515, så allerede samme dag bankede pludselig Leslie og Marilyn på døren i min

lejlighed i Tenderloinghettoen, hvor der var næsten ligeså meget vold som i den Merrillyn havde sparket mig ud fra to år før. Problemet var blot at jeg her boede sammen med min nye sorte kone, Annie Rush Holdt, som jeg ikke havde fortalt dem at jeg var blevet gift med bl. a. fordi Leslie og jeg jo længe havde haft planer om at blive gift (hvorom senere). Så her fik de også en ret kølig modtagelse idet Annie modsat dem selv var sygeligt jaloux - især da jeg præsenterede dem begge som "mine sorte kærester, som du da ikke kan tillade dig at smide ud når de lige har blaffet 5000 km for at besøge mig." Men det gjorde Annie, som jeg kort forinden havde mødt pga. mordet på hendes mor efter at hun selv havde været på en meget længere flugt fra en tidligere hvid mand (mere om det senere).

Nå, men Merrilyns og Leslie's lange blaffetur for at opsøge mig havde et heldigt udfald - både for Merrilyn og for Amerikanske Billeder - mens Leslie skuffet blaffede hjem igen. For her i San Francisco kom de til at bo hos Rhodessa Jones hvorved Merrilyn blev rodet ind i hendes teaterkompagni og hurtigt endte med at blive en god skuespiller, hvilket har givet hende en livslang passion for teater, særligt Shakespeare. Rhodessa og hele hendes store familie blev derfor også straks mine venner for livstid. Og det var grunden til at jeg blev inviteret med til begravelsen, da Joharis 5-årige datter Emeraude blev dræbt i ghettovolden. Mine billeder hvor Rhodessa og Johari smider asken i havet blev siden til den bevægende slutscene i Amerikanske Billeder. (Hele familien sendte mig for ikke så længe siden stolte billedet, da de af Obama var blevet inviteret til det hvide hus for at modtage en kunstnerpris.)

Da Annie og jeg 2 år efter flyttede til Danmark havde vi også en sjov genforening der. Jeg havde fået så stor succes med mit nye diasshow at jeg inviterede københavnernes til "5 timers gratis forestilling i Christiania mod at I lægger 5 timers arbejde i først at rydde op i Christiania". Uden min viden optrådte

samtidigt en amerikansk teatergruppe i det nyoprettede Christiania, hvorfor arrangørerne havde foreslået dem at gå ind og se "noget der hedder Amerikanske Billeder og vist nok handler om sorte som jer." Stor var Rhodessas forbavselse, da hun først ser sin bedste veninde, Merrilyn, i showet og til sidst ser sig selv kaste blomster og aske i havet." I vores varme genforening flyttede nu hele teatertruppen hjem hos mig.

I mellemtiden havde Merrilyn fået en fin karriere som skuespiller i San Francisco, men hun var allerede flyttet derfra, da jeg i 1978 var rundt for at vise showet og bogen til alle vennerne deri for at få deres godkendelse til at bruge billederne. Merrilyn var nu flyttet til Leslies stat Connecticut, men inden jeg nåede dertil smadrede jeg bilen på vej op fra syden. Så jeg tror først det var da jeg i 1984 startede mine regulære universitetsturneer at jeg så hende igen. Nu var hun blevet træt af at være skuespiller og havde valgt at blive bygningsarbejder. Hun var stolt af at være blevet udråbt som Connecticuts "first black female construction worker" og at blive fuldt accepteret som ligeværdig "hard hat" i denne mandeverden. Men det havde sine omkostninger at integrere sig med disse typisk meget racistiske "blue collar workers", for hun lagde vægt på at gå planken ud med sine hvide arbejdskammerater - både i de højeste bygninger og i de mørkeste barer efter arbejdstid - med det resultat at hun i stigende grad blev alkoholiseret af at blive budt for mange drinks som eneste sort kvinde. Derfor blev hun gennem mange år ivrig deltager i AA-møder og hurtigt ligeså hooked på dem og fandt vist en del af sine mænd gennem de intime bekendelser der. Det var i den periode en af mine hvide kvindelige fans i Yale University, Eva Johanson, opsøgte mig i min gæstebolig i New Haven, vist nok i håb om at blive kæreste med mig, men under det påskud at hun ville fortælle mig om en sjov oplevelse hun havde haft. Hun var en aften, hvor hun lige

havde set mit show, i chokeffekten bagefter gået ind i en bar for at tænke over det hele. Og der havde hun set en sort kvinde sidde og drikke. Så opildnet af mit implicite krav i showet om at de hvide må gøre en indsats for at integrere sig, var hun i sin "white liberal guilt" gået hen til kvinden og var begyndt ivrigt at fortælle hende om Amerikanske Billeder med lange detaljerede beskrivelser af det hele. "It is a fantastic show about the oppression of blacks. You really must come with me and see it as a black." Efter at have lyttet eftertænksomt i lang tid kiggede tid, kiggede Merrilyn, der som de fleste sorte er meget sensitive overfor den slags "guilt-tripping whites", pludselig intenst på eleven og sagde, "No need to see it. I know it all. I am in this crazy Dane's book," og bladede så straks om til side 171 and 181 i den bog eleven lige havde købt af mig. Det behøver nok ikke at siges at Eva næsten faldt ned af sin barstol i forbavselse over at den første sorte hun nogensinde havde dristet sig til at opsøge – tilmed en bygningsarbejder i sin gule hard hat – var en del af det show som havde ansporet hende til det. Og nu var det Merrilyns tur til at underholde Eva om alle de detaljer, der ikke var med i showet, om hvordan hun engang havde smidt mig ud, blaffet rundt med mig, skaffet mig nye sorte kæresten osv.

Det var i den periode hvor jeg mange gange hvert år optrådte i Yale, Harvard og New Englands andre eliteuniversiteter og drøede op og ned af New England Thruway ustandseligt at jeg tit besøgte Merrilyn. Men kun enkelte gange så jeg hendes 7-10-årige datter Virginia som pga. Merrilyns alkoholisme boede hos faren. Om dette skrev den nu 40-årige kunstner Virginia Driscoll forleden til mig:

"Hello Jacob! I remember clearly meeting you when I was young. A couple of times I think, because I remember being happy to see you. I was born in 1977 in Hartford, CT. So, my memory of the 80's is a little hazy. I remember a basement apartment that I would visit mom in on weekends. In New Haven, probably? My dad David

Driscoll owns a bookstore now, but was probably a draftsman at the time. They were only married between 1978 and I think 1981? I really used to love your visits when I was little and got a copy of your book put in my art school library."

Jeg har så tit oplevet at især børn af alkoholikere, der har været forsømte i opvæksten, har knyttet sig langt mere til mig end jeg til dem. For hyppigt kan de som Virginia huske mine besøg år efter mens jeg knapt nok lagde mærke til dem eller nogle gange blev ligeså irriterede over deres tilstedeværelse som forældrene, når jeg kun havde nogle kostbare få minutter til at snakke med disse for straks efter at fare videre. Med årene gjorde dette mig dog mere og mere bevidst om rollen som "frelsende engel" selv når man som travlt overskudsmenneske har kun nok så få minutter til - som Løgstrup skriver - at give "mer eller mindre af sit liv i den andens hånd, så vist hører fordringen om at tage vare på det liv med til vor tilværelse sådan som den nu engang er. Hvor meget eller hvor lidt der står på spil for et menneske i den tillid, det viser, er selvsagt uhyre forskelligt. Det beror på mange forskellige faktorer, på den enkeltes psykiske konstitution og øjeblikkelige befindende, på situationen, der ikke mindst er bestemt af, hvem og hvordan den anden er. Men hvorom alting er, betyder det, at der i et hvilket som helst møde mellem mennesker ligger en uudtalt fordring, uanset under hvilke omstændigheder mødet finder sted og hvilken karakter det har." (Løgstrup)

Når jeg nok har været mere interesseret i at snakke med Merrilyn end hendes forsømte datter på det tidspunkt var det fordi hun meget levende og intellektuelt kunne berette om hvad der foregik i hendes AA møder, da det på mange måder lignede forløbet i de workshops, der langsomt voksede ud af mine universitetsforedrag og som jeg selv var ved at blive "hooked på". Og stillet

overfor to voksne fordrukne på deres ideer må det negligerede barn selvfølgelig igen skubbes i baggrunden. De bedste deltagere i mine egne racismeworkshops var ofte folk, der tidligere havde været alkoholikere.

Jeg husker ikke hvor meget Merrilyn i de følgende år fortalte om denne skjulte side af sit liv, når hun hyppigt kom selv og introducerede showet for mine universitets elever. Som tidligere skuespiller elskede hun jo at optræde og var næsten ikke til at rive ned af talerstolen, mens jeg stod op trippede nervøst ved siden af for at sætte det 5 timer lange show i gang. Det var jo ikke meningen at en af stjernerne i showet helt skulle stjæle rampelyset fra selve stjernen af showet. Løst husker jeg at hun optrådte i Yale og Wesleyan på Østkysten og siden da hun flyttede til Vestkysten i bl.a. U. of Oregon, U. of Washington og i eliteskolen Reed, hvor vi sammen holdt publikum helt til kl. 4 om morgenen, hvor jeg blev nødt til at bryde op for at flyve tilbage til østkysten. Stærkest oplevelse var for mig det show, hvor begge de to veninder, Merrilyn og Leslie, kom sammen og sad på første række i Wesleyan University nær Leslies hjemby, Hartford. Sent glemmer jeg også den 3. april 1990, da jeg var kommet flyvende fra østkysten til det kæmpestore U. of Oregon og vanen tro forventede at blive samlet op i lufthavnen af en flok elever fra the Student Board. Så stod minsandten Merrilyn der helt alene i sit faldefærdige vrage af en bil i stedet. Jeg havde som sædvanlig ingen anelse om hvor i landet hun var, men nu var hun lige sluppet ud af et ægteskab med en hvid mand i Seattle og var flyttet til Eugene, hvor hun havde set plakaterne med mit ansigt over det hele. Og derfor var hun gået til the Student Board med sin kopi af bogen og havde forlangt at som en af showets stjerner skulle hun selvfølgelig hente og indkvartere mig. Så i stedet for universiteternes sædvanlige luksusgæsteboliger ofte med sorte tjenestefolk, havnede jeg nu i Merrilyns ghettolejlighed i et afsindigt rod med flyttekasser for endnu engang at dele seng med hende – en seng, der ikke var stort bedre end

den hun havde sparket mig ud af 18 år tidligere i New York. Tit forsøgte jeg i universitetsbyerne at bo hos gamle ghettovenner fremfor i den elitære luksuriøse ensomhed i et desperat forsøg på at holde mig i kontakt med den verden, jeg foreviste for de hvide. Men her løste Marilyn helt automatisk min trang til kulturel appropriation – tilsat nogle opløftende store brune flasker øl inden foredraget.

Jeg prøvede altid at invitere hende til Danmark, men kunne under hendes evige flugt fra ghettoen aldrig få hende ud af hendes nye fald ned i ghettoen, som denne e-mail lige efter 9/11 viser:

Fra: Marilyn Jones [mailto:marilyn69@hotmail.com]

Sendt: 26. september 2001 18:07

Til: JacobHoldt@american-pictures.com

Emne: Re: My WTC memorial greetings

Hello Jacob

Too bad you aren't coming to beautiful Seattle, where I have relocated for this decade. I didn't like to fly before -- I really don't want to now. There are other weapons that could get through even today's tighter security, so you won't be seeing me in Denmark quite yet. Besides, I moved to beautiful Seattle three weeks ago, homeless of course, and I have only just begun to explore my new town.

Do you have Leslie' new address in Windsor, Connecticut? I'll get it to you soon if you don't. My address book is downstairs.

peaceandlove marilyn (206) 490-4000 (leave message)

Herefter er hun hjemløs i en lang periode efter endnu et voldeligt ægteskab:

Fra: Marilyn Jones [mailto:marilyn69@hotmail.com]

Sendt: 29. september 2001 05:09

Til: JacobHoldt@american-pictures.com

Emne: on the road again

Dear Jacob

I am doing the homeless routine right now, and staying in a transitional housing shelter. The address is confidential, and they have requested that we not send the information over the internet. You can leave a

telephone message at (206) 490-4000 or try to reach me at 490-4004. I will mail you the address in a few days.

Leslie is at 808 Windsor Ave.; Windsor, CT 06095. Her telephone is (860) 298-8494.

I should be here for the next few months, unless another miracle occurs and I find permanent housing soon. I have been declared temporarily unemployable, so I am on all kinds of low-income stuff. Apparently, I will have the opportunity to be declared permanently unemployable by the end of the year. I am considering going that way, since I have been unable to hold a job for more than a few days since I hooked up with my abusive third husband. Even though I left him more than a year ago, I am still mentally and emotionally suffering from the aftershock.

Anyway, call me, and I will meet you somewhere. Virginia will be 24 on October 8, and she lives in Portland. Maybe you can meet my wonderful daughter.

That's it for now.

Peaceandlovemerrilynjones

Da jeg i 2003 var begyndt at arbejde med Ku Klux Klan var det ikke alle mine sorte venner, der havde forståelse for det, men Merylyn havde forståelse for deres (fælles) smerte:

Fra: Merylyn Jones [mailto:merrilyn@hotmail.com]

Sendt: 4. december 2003 06:39

Til: jacobholdt.private@american-pictures.com

Emne: booking and stuff

Jacob

I see that you mentioned Leslie in your last bulk e-mail. Did you see her? I just got in contact with Rhodessa again today. Weirdly enough, she and I were e-mailing each other at virtually the same moment. I hope to get off my ass and finally go to see her later this month, if my finances are right.

My daughter, Virginia Driscoll, thinks that you should bring your show to her school--Pacific Northwest College of Art in Portland.

Did I ever tell you about the KKK bar in Hamden, Connecticut, where I hung out during my wild drunk days in the early '80's? I had a couple of interesting conversations, and a copy of *The Klansman* that I kept for a long time.

I agree with you that it might be easier in some cases to reach with love and care into the hearts of one's purported adversaries. I believe that progress can be made by reaching positive common ground with them. It's up to us to point out this common ground to them at a level they can understand.

I might just be thinking of taking up some traveling again. I'll let you know, my friend.

I 2007 fejrede jeg min 60 års fødselsdag med en kæmpeudstilling om racisme i Øksnehallen i København, "Ghettoen i vore hjerter". Mit mål var samtidig at samle og takke alle de venner, der havde betydet noget for mig i mit liv. Og ikke mindst at bringe mange af mine venner fra bogen sammen med dens danske læsere. Min egen økonomi rakte dog kun til at betale for nogle få af mine fattige sorte venners rejse, hvorfor jeg fik millionærer til at sponsorere rejsen for andre. Merylyn boede på det tidspunkt i Seattle hvorfor jeg fik en lokal rig ven til at betale for hendes rejse.

Men ligesom med nogle af de andre gamle ghettovenner, som trods andre millionærers sponsorering efter lange tovtrækkerier endte med ikke at komme, gik det endnu engang op for mig hvor svært det er selv med økonomisk hjælp at komme ud af ghettoen. Dette var Meryllyns svar 5 dage før vi alle skulle samles:

Fra: Merylyn Jones [mailto:merylynjones@hotmail.com]

Sendt: 25. maj 2007 07:16

Til: Jacob Holdt <jacobholdt@american-pictures.com>

Emne: RE: SV: URGENT

Jacob, I didn't want to travel on the 29th because I have a class that I must take for work on that evening. I also have to wait for my unemployment check on Wednesday, so I can pay my rent before I leave.

Jacob, you have never had to hold down a job, so you can't possibly understand that yes, I need to attend the Process Safety Management class because I need it to work at an oil refinery which is part of the work I have to do to pay the rent on time so that I don't end up homeless again. I have lived in the streets, and it is no fun for a fifty-something woman, let me tell you.

Jacob, also I had planned to visit Azel. He sent an e-mail the other day, telling everyone about his son, Canon's murder. LaVerne's son was murdered eight years ago on April 28th. Azel and Rhodessa took us in when Leslie and I arrived broke and friendless in San Francisco when we hitchhiked across country. All of it is just so very sad. What a waste of young lives; Sheldon (LaVerne's son), Canon, and the children who killed them.

peacejoylove and good night.

merrilyn

Merrilyns svar efter et helt års slidsomt arbejde med at få rejserne op at stå – og tilsvarende desperate afbud i sidste øjeblik fra andre inviterede ghettovenner – gav mig skyldfølelse. Her baskede jeg selv i lyset af mit livs festlige højdepunkt ved at udstille mine venner i "Ghettoen i vore hjerter" – og så var ghettoens beboere ikke i stand til selv at komme – skønt alt var betalt - nu fordi også deres børn blev myrdet omkring dem. Azel – Rhodessas bror – var og er stadig en af mine gode venner, og jeg havde fotograferet hans og nu afdøde Malindas legende drenge i min bog. Nu var dette håbefulde talent, Canon, blevet myrdet i selveste det sorte historiske Tuskegee Universitet, hvor jeg selv i 1991 havde holdt foredrag.

Baggrunden for alt dette forsøgte jeg at undervise danskerne om i min pædagogiske udstilling, men da jeg året efter flyttede udstillingen til Gellerup-ghettoen, ghettoiserede også århusianerne udstillingen.

I mellemtiden var jeg holdt op med at turnere i USA, men dagen efter at en række mest sorte musikere fejrede min 65-års fødselsdag med et stort arrangement i Charlottenborg rejste jeg i 2012 til nogle brune venners

konfirmationsfest i Connecticut og benyttede lejligheden til efter 22 års fysisk adskillelse at køre op til New Hampshire for at besøge Marilyn. Nu var hun blevet gift med endnu en hvid mand – en pensioneret drama professor – hvorfor jeg – som altid med mine uanmeldte besøg - måtte vente lang tid på dem fordi de var kørt langt væk den dag for at se en Shakespeare forestilling. Men de blev glade for at se mig og Marilyn indkvarterede mig stolt i det første rigtige familiehjem, jeg nogensinde havde set hende i. Vi spiste højtidelige kernefamiliemåltider sammen med bordbøn og det hele, [som det ses på mine billeder](#). Hun passede ivrigt have og blomsterbede for den stillesiddende sygdomsramte ægtefælle og jeg gik andægtigt til gudstjeneste med dem i deres lokale hvide kirke, hvor jeg kunne se at Marilyn som yderst aktiv var meget afholdt. De viste mig billeder fra deres dyre teaterrejser til England og mange andre steder. Jeg rejste glad derfra og fortalte alle at nu havde Marilyn endelig fundet lidt ro og stabilitet i sit omflakkende liv.

Jeg inviterede dem derfor til snart at besøge mig i Danmark og i 2014 begyndte jeg at få en strøm af mails fra Marilyn om hendes planlagte rejse til Danmark – dog med den forskel at det nu var hendes søster hun ville rejse med ”da vi alligevel skal på en teaterrejse rundt i Englands teatre”. Jeg stillede ingen spørgsmål om manden – da jeg var glad for bare at se hende. Men næh, LaVerne ville ikke med til Danmark, da det kom til stykket, men blev i London. Og Marilyn rejste ligeså kaotisk som tidligere. Jeg havde stået på hovedet for at lave en stor Thanksgiving middag til hendes ankomst Thanksgiving 42 år efter den Thanksgiving jeg havde mødt hende. Men hun kom selvfølgelig for sent til sit fly og jeg måtte bruge en frygtelig masse penge på at få hende på et senere overfyldt fly, så hun landede lige før midnat til en hel kold middag. ”Det gør ikke noget. Jeg fejrer alligevel ikke de amerikanske højtider,” sagde hun.

Men mens jeg gennem hele livet havde inviteret hende på en længere ferie i

Danmark, var jeg lettet over at hun skulle tilbage til London to nætter efter, da hun – i alt fald i *rationelle* danske omgivelser og i mit hoved, der nu var uvant med ghettosens irrationalitet – som i stigende grad mentalt ustabil. Ganske vidst fik vi hende med i filmen om mit liv, hvorunder vi fik snakket lidt om hendes opvækst og hendes "borderline" balancegang mellem ghetto og det hvide samfund. Men det var til min fortrydelse de mere dramatiske scener fra mit badekar filminstruktøren valgte at vise.

Transskript her.

Som den gode vært jeg prøvede at være, slæbte jeg hende rundt til diverse turistattraktioner som den Lille Havfrue, men hun var lukket overfor det hele og vrissede konstant. Jeg havde tidligere set andre inviterede sorte venner – bl.a. en anden tidligere kæreste – hurtigt falde fra hinanden når de kom udenfor ghettosens normalitet og psykopatologi og ofte foredraget om "ghettosens lukkede system" som kan indespærre ofrene i årevis selv når de som Merylyn var i stand til det meste af livet at flygte fra de fysiske amerikanske ghettoer. Så jeg tænkte den sidste aften at jeg ville tage hende med til noget, der virkede lidt ghettoagtigt, min veninde Britta Lillesøes 70 års fødselsdag på Christiania med masser af "gamle flippere", der lignede Merylyns eksmænd. Jeg fortalte hende hvordan Rhodessa og de fleste sorte venner havde elsket Christiania, men alle kom forundrede under festen og spurgte mig hvad dog det var for en sur indelukket sort kvinde jeg havde slæbt med mig. Det lettede mig lidt, da det fik mig overbevist om at det ikke var mig der var problemet for Merylyn, hvilket mange sorte kvinder hyppigt har været gode til at lade mig forstå – og følgelig blive slået ud over. Jeg som engang havde romantiseret dem så meget, var jeg mon den eneste der overhovedet ikke kunne forstå dem? ☹️

Vi skændtes faktisk hele vejen hjem fra Christiania, og næste morgen stod hun enormt tidligt op med hele sin pakkede bagage i entreen og ville afsted – skønt der var 6 timer til flyafgang. Heldigvis havde jeg ambassadørmøde i CARE den dag og fik min kone Vibeke til at tage sig af hende, da hun tit er bedre til at håndtere mine gamle kærester. Men aldrig har vi været så lettede over at se en inviteret gæst tage af sted – inden hun næsten havde fået sat sine fødder i det Danmark, hun i 30 år havde lovet at besøge mig i.

Få dage efter fik jeg denne mail fra hendes sidste eksmand, Lee's søn:

Fra: Tom

Sendt: 5. december 2014 03:38

Til: Jacob@Holdt.us

Emne: Merylyn Jones

Good day,

Merylyn recently posted a link to your site with pictures of her and my father from recent years, and I thought I might ask you some questions about her. I noticed over the past couple years that she has mentioned things about her "borderline personality disorder" in that she feels compelled to leave relationships. She even recently divorced my father, and is now somehow able to travel all over, which indicates forced alimony in some form. If this is the case, then her action is unethical, as she essentially is using my father to get money for her travel expenses. I've also noticed over the years that she often felt compelled to insult my father and promote her intellectual superiority over him and others.

That being said, do you think these actions have been a recurring trend of hers over the years? I would just like to get a good, honest opinion of her from someone who has known her before. I don't think my father is to blame here, and just need some idea of what she was like before I knew her.

Thank you,

Thomas

Jeg var på samme tid deprimeret og opløftet over at der var andre hvide, der ligesom jeg opsøgte tidligere kærester til at for de sorte kvinder, vi var kastet i

armene på. Jeg mindedes dengang hvor jeg kun få uger efter at være blevet gift i 1974 med min sorte kone Annie skrev til hendes tvillingsøster om råd om hvad jeg dog skulle gøre. Jeanettes svar kom prompte: "Jeg har heller aldrig forstået min søster." Her var problemet det samme. Annie havde hele sit liv før mig kun haft hvide mænd, mens Jeanette kun havde haft sorte mænd. Så jeg svarede nu prompte Merrilyns sidste mands undrende søn:

Fra: Jacob Holdt [mailto:Jacob@Holdt.us]
Sendt: 5. december 2014 14:25
Til: 'Tom' <xxx@yahoo.com>
Emne: SV: Merrilyn Jones

Dear Tom

I feel very much for your sweet father – and you. However, I will not say very much about Merrilyn since she has been my longtime friend and I don't want my words somehow being used against her.

Actually, I had until my visit with her and your father in Keene two years ago not seen her since 1990. I had until then seen her brake up and out of situations and relationships most of her life, often using the explanation as you mention "borderline disorder". I didn't really understand that American term and always just felt, "Well, that's just how Merrilyn is" – having met so many - far more - crazy people in America that she in comparison seemed really normal.

Let me just say that she told us here in Copenhagen that she had now also walked out of your father's life. (I have invited her over here all the 42 years I have known her and offered to pay for the trip, and all she gave us when she finally came, was two days.)

Merrilyn really liked your father, but felt stuck, as she always does in deeper relationships. It did surprise me because I had found them so happy together, as you can see in my photos below. They had agreed for him to pay about 25.000 \$ in divorce settlement, I think she said, and now her situation seemed really gloomy, again somewhat homeless – now in expensive Massachusetts. Therefore, she decided with her sister to take this trip to England. I paid for

most of her ticket, so it was not from your father's money.

No, I agree with you that it was not your father's fault that their relationship ended like this.

We talked about why she also walked out of our relationship 42 years ago by kicking me out.

"Well, I had to get on with my life," as she said. I told her that today I am grateful that she did kick me out since this also allowed me "to get on with my life." ☺

I hope you will give all my warm feelings and regards to your father whom I really liked and felt grateful to for giving Marilyn a short period of peace in her chaotic life.

With love Jacob Holdt

Evt. gengivet på dansk:

Kære Tom

Jeg føler meget for din søde far - og dig. Jeg vil dog ikke sige meget om Marilyn, da hun har været min veninde, og jeg ønsker ikke at mine ord på en eller anden måde bliver brugt mod hende.

Faktisk havde jeg indtil mit besøg hos hende og din far i Keene for to år siden ikke set hende siden 1990. Jeg havde indtil da set hende bremse op og flygte ud af situationer og forhold det meste af hendes liv, ofte ved at bruge forklaringen som du nævner "borderline". Jeg forstod ikke rigtigt dette amerikanske udtryk og følte altid bare: "Ok, det er bare sådan Marilyn er". Jeg har mødt så mange langt mere vanvittige mennesker i Amerika, at hun i sammenligning syntes helt normal.

Lad mig bare sige, at hun fortalte os her i København, at hun nu også var vandret ud af din fars liv. (Jeg har inviteret hende her alle de 42 år, jeg har kendt hende og tilbød at betale for turen, og alt hvad hun gav os da hun endelig kom, var to dage.)

Marilyn kunne virkelig lide din far, men følte sig fastlåst, som hun altid gør i dybere relationer. Det overraskede mig, fordi jeg havde fundet dem så glade sammen, som du kan se i mine billeder nedenfor. De havde accepteret at han skulle betale omkring 25.000 \$ i skilsmissebidrag, tror jeg at hun sagde, og nu syntes hendes situation virkelig dystert. Igen som hjemløs i det dyre Massachusetts. Derfor besluttede hun med sin søster at tage denne tur til England. Jeg betalte for det meste af hendes billet. Så det var ikke for din fars penge.

Nej, jeg er enig med dig i, at det ikke var din fars skyld, at deres forhold sluttede sådan. Vi talte faktisk om hvorfor hun også gik ud af vores forhold for 42 år siden ved at sparke mig ud. "Jamen, jeg var nødt til at komme videre med mit liv", som hun sagde. Jeg fortalte hende, at jeg i dag er fantastisk glad for at hun sparkede mig ud, da dette også tillod mig at "komme videre med mit liv."

Jeg håber du vil give alle mine varme følelser og hilsner til din far, som jeg virkelig kunne lide og følte taknemmelighed overfor ved at give Merrilyn en kort periode med fred i hendes kaotiske liv.

Efter Merrilyns deprimerende besøg hos os, slog Vibeke definitionen på borderline personlighedsforstyrrelse op:

"Personer med borderline har problemer med humørsvingninger og følelsesudbrud. Man kan have mange skiftende, intense forhold til andre mennesker og oplever ofte afhængighed af venner og familie. Man kommer ofte ud i konflikter og oplever at forventninger skuffes. Svingningerne kan medføre store skift fx fra at være i meget tætte relationer med andre til kraftig afstandstagen over for andre."

Min amerikanske veninde, Susanne Walsh, som havde sendt mig med opskriften på Thanksgiving kalkunen til Merrilyns besøg, idet jeg selv lever vegetarisk, skrev bagefter:

Fra: susanne walsh [<mailto:sanneka@esenet.dk>]

Sendt: 5. december 2014 09:06

Til: Jacob Holdt

Emne: Re: Merrilyn Jones

Ja det siger jo en hel del om Merrilyns psykiske tilstand og underlige opførsel, men det undrer mig lidt om det er noget der har ligget gemt i hendes sind altid eller opstået recently. Jeg husker nemlig at da du kom tilbage til Darien, Connecticut om søndagen (2012) efter at have besøgt hende og hendes mand i New Hampshire, var du meget positiv om hende og sagde at I havde haft et dejligt besøg og at hun så ud til at være lykkelig i sit nye ægteskab. Det kunne tyde på at hun lider af noget manio depression hvor hun enten er helt oppe eller helt nede. Og ja, hvordan var hun dengang, for mange år siden da I var unge?

KH Sanne

Og deri har Susanne uden tvivl ret, for da jeg i skrivende stund 2017 kontaktede

Merrilyn om disse spørgsmål, så jeg at hun faktisk selv uopfordret lige havde lagt denne besked ud på sin Facebook side kun to dage før:

"I'm finally going to get some help. Started therapy on Thursday. Two weeks ago, yet another psychiatrist tells me I'm bipolar. I've been told that I have depression, and I've been told I'm perfectly OK, by different therapists over the past 50 years. My new therapist believes that I suffer from complex PTSD disorder due to childhood abuse and emotional neglect. It's actually a little more than that, since I also was not able to connect with my peers in school. I've done some cursory research on the subject, and he seems to have hit the nail on the head. I may never really be a normal person, but at least I can finally begin to heal without doctors trying to throw pills at me. Also, I've finally been referred to the GERIATRIC unit at my medical center! 🙌👉🧠❤️🖤😎"

Dette fik brikkerne til at falde på plads for mig. En diagnose som bipolar og PTSD passede godt med at hun havde virket løsrevet og ufølsom, som for nu at signalere ikke at være for tæt på mig (eller nogen). Det lød med mine erfaringer som eftervirkningen af traumer og misbrug i barndommen.

For da jeg spurgte hende om kunne fortælle mig mere om hvad hendes mishandling havde bestået i, svarede hun kun to dage efter meget kort:

Fra: Merrilyn Taylor [mailto:merrilyntaylor@hotmail.com]

Sendt: 25. juli 2017 19:51

Til: Jacob Holdt <Jacob@Holdt.us>

Emne: Re: Touching base again

I'll write a more detailed reply in a couple of days, maybe, or as soon as I have a chance. I'm getting my latest apartment in order, working in a play, preparing for school and more auditions, as well as making time to see Lenny, my latest and best boyfriend.

Et par dage efter så jeg at hun havde lagt et billede på Facebook af sig selv forelsket klyngende sig med armene om den nye hvide mand i sit liv, Lenny, hvorefter hun sendte en ny mail:

Jacob, I am busy doing a lot of things besides being with Lenny, believe me. I really don't have time to go through and find all the memories you want to retrieve right now. I've just moved into my new apartment, I'm preparing for the fall semester of school, doing some volunteer work, preparing for auditions. I don't have time for giving you any more of my life for free. Good luck with your work, but my own work is my priority right now.

Peacelovejoy Merrilyn

At Merrilyn lige nu er blevet træt af mine ego-projekter kan jeg naturligvis ikke klandre hende for. Jeg er taknemmelig for at hun har givet så meget af sit liv til mig tidligere. Men ved at flygte videre ud i næste håbløse forhold forsømte hun samtidig muligheden for at finde ned til årsagen, der lå til grund for hendes evige flugt. For lige præcis den psykiatriske diagnose hun der lod mig og verden få et indblik i, var på mange måder parallel med hvad jeg efter mange års forsøg på at forstå dem, fandt ud af kunne ligge til grund for at flere andre sorte kvinder i vores ungdom havde kastet sig over mig i en tid, hvor dette gik stik imod normen.

Mere om disse senere, men først lidt om hende, som Merrilyn kastede mig i armene på.

---

3. Leslie Manselle

Efter at den selvberoende, aldrig vaklende Merrilyn egenhændigt havde besluttet – ganske ufortjent efter kun ca. en uges prøvetid – at vi to ikke var spor kompatible, tog hun den for mig heldige beslutning kvit og frit at give mig til sin bedste veninde, Leslie. "You can have this white boy. I can't use him." Når jeg nu ikke selv magtede at finde sorte kærester var der igen ikke andet at gøre end at overlade styringen og initiativet til kvinderne. Jeg husker at Leslie sad sammen med en veninde da Merrilyn dumpede mig på gulvet for Leslies fødder – begge synligt skæve – men at hun straks spærrede øjnene vidt op i et stort saligt smil – tavs, men nikkede til mig som for at sige, "Ja, jeg tager dig straks under mit vingefang." Hvorefter Merrilyn kort efter blaffede tilbage til New York. Som sagt kan jeg ikke finde noget om det i min dagbog, der står fuldstændig blank fra den tid jeg boede hos Merrilyn.

Jeg vil imidlertid ikke skrive nær så meget om Leslie som om Merrilyn her, da Leslie var langt mindre kompliceret for mig og det jo er det udfordrende og uforståelige der er det mest spændende at udforske og berette om. Med Leslie var det gensidig kærlighed fra første blik og derfor også mit første forhold til en sort kvinde, der var befriet for mit undertrykkende venstreorienterede skabelonagtige blik på sorte kvinder. Jeg tog sandsynligvis af samme grund ikke særlig mange billeder af hende ligesom jeg sjældent fotograferede mine talrige hvide kærester. Højest et billede af hver konstaterer jeg ved gennemkig i mine arkiver i dag. Hvorfor spille min kostbare film på noget normalt, som jeg tog for givet ville være der hele tiden, må jeg sikkert have tænkt, og som i hvert fald ikke passede ind i det fotografiske ghettoprojekt jeg nu intuitivt kunne mærke at jeg var i gang med. Leslies verden i denne vist nok mest integrerede by jeg endnu

havde oplevet lå jo fjernt fra den sorte underklasse jeg solidariserede med. I fotografisk forstand var der jo intet ghettoagtigt over Hartfords sorte kvarterer. Og dog, ved at jeg benævner dem som "sorte kvarterer" var de jo alligevel udtryk for – som jeg senere skulle indse også i Leslies familie – at de netop var ghettoiserede.

Og så endte et af de få billeder jeg tog af Leslie med hendes store afro alligevel med at blive næsten ikonisk for den tids sorte kultur. [Billedet af hende siddende i et badekar stirrende skæv ind i mit kamera](#), som siden er blevet til kunst udstillet i museer over hele Europa og bl.a. købt af Elton John. Ja, som jeg plejer at drille Leslie med, "Jeg gav dig ikke som med Merylyn videre til en hvid mand, jeg solgte dig til en død hvid mand." For det første billede jeg nogensinde solgte var bestilt af en forretningsmand hos min franske kurator i 2005. Da kuratoren så skulle aflevere det fine kunsttryk til køberen, fortalte konen at manden i mellemtiden var død. "Men, ok, hvis min mand har bestilt det, vil jeg alligevel gerne købe det som minde om hans sidste ønske og fantasier."

Sådan kan selv "døde" mænd sværme om smukke sorte kvinder, men min optagethed af Leslie var ikke længere fastlåst af dødssyge fantasier om den mytiske sorte kvinde – også måske fordi den krasse Merylyn nu havde kureret mig grundigt – men af et levende menneskes forelskelse i hende som et autentisk menneske. Vi var begge slanke dengang og følte os tiltrukket af hinanden både fysisk og psykisk. Også hvad angår det seksuelle var Leslie min første egentlige sorte kæreste skønt forholdene hos hende ikke var meget bedre end i Merylins seksuelle torturkammer. For Leslie var ludfattig og jeg husker os mest sovende på hårde gulve i umøblerede ghettolejligheder, som hun kun havde i kort tid. I min adressebog har jeg noteret et utal af adresser, hvor jeg boede hos hende – alene i de 5 år jeg var vagabond på 314 Sargeant St., Hotel Winchester, Winstead, CT, 54 Litchfield St, 158 Capen St. plus 3-4 mere, som jeg

ikke noterede ned fordi hun fortalte at hun ikke ville være der næste gang.

Alene af den grund blev det ikke noget stabilt forhold, jeg følte jeg kunne bygge min fremtidige rede i. Så skønt jeg lige før mit ophold hos Marilyn havde blaffet rundt i Guatemala vendte jeg hyppigt tilbage til min gamle ide om at blaffe med hende rundt i Latinamerika. Jeg husker i al fald at vi talte om det, trods at jeg stort set selv følte mig kureret efter mit latterlige forsøg på at blive guerilla i Guatemala. Eller måske jeg blot ønskede at blaffe rundt med hende – en sort pige – i sydstatene i min morbide romantik? Det er dog nok snarere et udtryk for at jeg også hos hende følte mig stækket og ghettoiseret uden nogen fremtid. Vi blev ved med hver gang jeg kom hos hende at tale om at vi ville giftes, men Leslie var på det punkt nok ligeså realistisk som jeg. At det simpelthen ikke nyttede noget når ingen af os havde hverken uddannelse eller penge og i mit tilfælde hverken rast eller ro. Som den potrygende hippie hun var så jeg hende på mange måder mere som hvid end som det idealiserede billede jeg havde af sorte kvinder. Noget der tiltalte mig var også hendes hippieagtige rummelighed og accept af tingene som de er, som ikke stillede krav til mig. Jeg kunne derfor være helt ærlig overfor hende om alle de forhold jeg nødvendigvis rodede mig ud i med hvide kvinder for at overleve på landevejen. Skønt jeg boede hos Leslie først i december 1972 viser dagbogen at jeg allerede indtil midten af januar 1973 bor hos adskillige kvinder i Maine og Massachusetts, bl.a. den bedrestillede jødiske Sharon Feigenbaum, hvor jeg åbenbart har savnet Leslie så meget at jeg ringede derfra til Leslies forældre om at komme tilbage næste dag. Men Leslie var blaffet til Boston, hvor jeg måtte bruge en hel dag på at spørge rundt i Roxbury ghettoen inden jeg fandt hende hos hendes muslimske bror. Eller som jeg kaldte hans venner i dagbogen, "sorte muhamedanere". Dette fænomen var sjovt nok ikke noget jeg eller amerikanerne skænkede mange tanker i det multireligiøse

Amerika og hverken de eller jeg fandt det underligt at vi det ene øjeblik lå og knælede i bøn på gulvet og at de det næste øjeblik redte op på selvsamme gulv for at Leslie og jeg kunne ligge der og bolle os igennem natten. Et af mine nøgenbilleder af Leslie blev taget på et "muslimsk" bedetæppe ☺

At hendes bror var konverteret til islam var for familien intet problem dengang – og slet ikke i forhold til problemet med at Leslie ville giftes med en hvid. I biografilmene for nylig siger Leslie nu 45 år efter at hendes forældre var bekymrede for at jeg ville udnytte hende. Ja, ja, det er den måde folk altid har udtrykt deres modstand i Amerika mod blandede ægteskaber – som en omsorg for ofrene – især de brune mulatbørn. Og det var derfor Leslie kom med et rigtig godt forslag til mig, som ville løse både vores problem med at vi begge var for fattige til at blive gift og problemet med familiens modstand. "Bliv gift med en af dine rige hvide kærester og ansæt mig som jeres tjenestepige. Så kan vi blive ved med at være sammen i det skjulte uden at nogen gør indvendinger." Med vores fælles rummelighed genopfandt vi således en gammel løsning mod omgivelsernes manglende frisind, som jeg siden skulle se stadigvæk var udbredt blandt sydens sorte kvinder, nemlig "nighttime integration", hvorom mere senere i kapitlet. Leslie blaffede hyppigt ned til New York for at besøge mig når jeg i reglen en gang om måneden blaffede op fra sydstatene. Her introducerede jeg hende da også til den rige jøde jeg mest havde lyst til at blive gift med, Marly Sockol. Marly havde ganske vist slået op med mig året før pga. min fascination med sorte piger, men gammel kærlighed ruster jo aldrig, så jeg fortsatte tit med at bo hos hende og forsøgte at overtale hende til at genoptage forholdet bl. a. ved at lokke med min medgift af sorte tjenestefolk ☺ (Se i "Om at sige ja til jøder" hvor vidt mit forehavende lykkedes. Åbenbart ikke, for til skæbnens ironi hører at Leslie senere blev gift og fik barn med en jøde – mens jeg mistede dem begge).

Modstanden mod blandede ægteskaber i Leslie's familie skulle jeg siden se var et endnu større problem for mit forhold til sorte kvinder end min indre dehumaniserende objektivering af dem selvom det ene selvfølgelig forstærkede det andet. Leslie havde 7 søskende – dog var en bror kort før dræbt i Vietnam - og når jeg spurgte hendes søstre om de ville gifte sig med en hvid, svarede de næsten alle med foragt at det kunne de "aldrig i livet drømme om." Men alle elskede de mig som Leslies kæreste og som familiens gæst. Jeg kom ustandseligt og spiste hos forældrene ved deres store fællesspisninger og de havde heller ingen problemer med at Leslie og jeg brugte lidt for meget tid i badeværelset sammen – under påskud af at hun ikke selv havde bad i sine slumlejligheder – når vi - som jo enhver vidste - stod og bollede under bruseren. For intet var vel mere ophidsende for en objektiverende ung mand end at favne om en smuk sort kvinde indsmurt i hvid sæbe med bruseren løbende gennem hendes tøre afrohår – særligt når en sådan leg forekom lidt ekstra forbudt i forældrenes hjem. Blot det at jeg ligesom Leslie følte mig tiltrukket af dette forbudte – rebeller som vi begge jo var - viser at jeg ikke havde nogen særlig seksuel tiltrækning af sorte kvinder. For i enhver anden situation husker jeg ikke at Leslie i seksuel henseende var spor anderledes end hvide kvinder.

Men også Leslies søstre var ofre for undertrykkelsen og følte ubevidst trang til at gøre oprør på deres egen måde. Den 8. juli var jeg blaffet med Marly til Boston, da Leslie ringede derop og spurgte om jeg ikke ville tage med hendes søster i retten, da det ville betyde meget for hende at jeg var der. Så jeg efterlod Marly i Boston og blaffede straks næste dag de to timer ned til Hartford, hvor vi brugte en hel dag med at sidde i en retssal i West Hartford sammen med udelukkende sorte kriminelle. Men modsat de fleste af disse kom Leslies søskende fra en tryk kærlig familie uden mindste tegn på kriminel udskejelser. Hun kunne da heller ikke give nogen som helst forklaring på hvorfor hun spontant havde stjålet

noget, som enhver kunne se hun ikke havde haft brug for. Butikken var ejet af en hvid i et kvarter hvor butikslivet florerede, mens det i de sorte kvarterer for længst var kollapsede. Med det resultat at de sorte skulle bruge en masse penge på transport for at køre langt udenfor ghettoen for at købe ind. I mange byer nedlagde man buslinjerne ud til de hvide indkøbscentre for at forhindre de sorte i at købe ind der. Så det som Leslies søster på sin egen vrede måde bevidst eller ubevidst havde gjort oprør imod var at hun var et offer for de hvides racisme. Allerede inden hun blev født havde de hvide gjort hende til et offer for [deres "redlining", der opdelte byen i farvede sektioner](#). Leslies familie var hjemmehørende [i sektion D, den røde sektion](#), med det resultat at det var umuligt for forretningsdrivende der at opnå banklån og forsikring. Det medførte at al butiksliv døde ud ligesom i andre byers ghettoer – med undtagelse af få små alkoholbutikker. Også som følge af ejendomsæglernes "racial steering" og "blockbusting", som fortsatte i 70'erne da jeg ankom, var millioner af sorte på den måde presset ind i særlige bydele, som blev til ghettoer. Millioner af sorte var tidligere emigreret mod nordstaterne i håb om endelig at blive integrerede, men overalt oplevede de på den måde hvordan de hvide flyttede stigen op til den amerikanske drøm længere og længere væk fra dem. Selv i den by, som ved mit første overfladiske syn forekom som den "mest integrerede".

Forekommer det mon lidt for postuleret at sige at det var dette Leslies søster emotionelt havde reageret imod med en selvdestruktiv handling? Og at det var derfor hun nu ønskede mig som hvid ven ved sin side i retssalen for at det ikke skulle se sådan ud eller for at vise de hvide dommere at hun – som vist den eneste af dem der skulle dømmes den dag – var en pæn velintegreret sort? Nej, for dette skete kun kort tid efter at Leslies fars skrædderbutik var brændt ned og hvor han var ude af stand til at genopbygge den – af nøjagtig samme

grund – at han ikke kunne få forsikring og lån pga. de hvides ”redlining.” Derfor var han nu pludselig blevet arbejdsløs og familien havnet i fattigdom. Med den vrede, der gennemsyrede ghettoen som følge af racismen, der skabte den, siger det sig selv at Leslies far ikke ønskede at hans ene datter skulle giftes med en af de hvide, der havde forårsaget så meget smerte for dem. Og tvunget dem til for livstid nu at forblive indespærrede i ghettoen trods hans anstrengelser og forhåbninger om med sin selvstændige virksomhed en dag at arbejde sig ud af ghettoen. Uanset hvor søde og uskyldige mange af disse hvide virkede på overfladen – i særdeleshed denne fattige vagabond – var dette de sortes emotionelle grundlag for deres indædte modstand mod at fraternisere med undertrykkeren – modreaktionen på at de hvide ikke ønskede dem. Når man ikke føler sig elsket, hvordan skulle man så kunne elske dem, som så destruktivt demonstrerer at de ikke elsker en? Og hvordan kan man så – når følelsen har bidt sig fast generation efter generation – nære tillid til at der bag følelserne hos en ”peace, love and brotherhood” hippie som mig – eller i dagens Danmark ”hallalhippie” - ligger ægte og ærlige motiver til at gifte sig med dem som i øjeblikket – og med rette – betragtes mere som undertrykte end som lige mennesker?

For i undertrykkelsens systemer mister vi alle vores menneskelighed.

Så det var en no-win situation for oprørere som mig og Leslie at forsøge at gå imod strømmen og familiens dybeste ønsker.

Jeg plejer i mine foredrag at sige at det ikke kun var denne - alle ghettoers og undertryktes velkendte sociale kontrol - der forhindrede os i at blive gift. For muligvis i sit eget forsøg på at flygte fra denne håbløse ghettosituation røg Leslie så meget marihuana i de år, at allerede fra middagstid og resten af dagen kunne vi ikke kommunikere. Dette tavse fænomen ser man jo også i så mange gamle

slidte ægteskaber. Så hvorfor starte bagfra med alderdommen først? Det havde dog den fordel at modsat mine forhold til så mange andre sorte kvinder skændtes vi aldrig. Lige gyldig hvilke vanvittige ting jeg sagde eller foreslog, sad Leslie altid kærligt med et stort saligt smil og svarede – ca. ti minutter senere – ”Yeaaaaah, that’s coool. Let’s do that.” Men det var jo netop det jeg ikke var – skønt sorte hele tiden kaldte mig for ”cool”. For de sortes ”cool” handlede jo om at modstå racisme med ydmyghed eller psykisk flugt uden at miste sit gode humør fordi man ikke så nogen måde at ændre sin politiske situation på. ”Cool” kultur i den sammenhæng sagde, at du kan slå mig, men jeg er ikke slået, du kan undertrykke mig, men du kan ikke eje mig. Det blev en måde at anklage samfundet på, selvom man følte sig magtesløs, en måde at vise sin uberørte værdighed på. Det blev derfor omfavnet af alle dem, der følte magtesløse, uanset om de var kætterske intellektuelle eller tilfældige teenagere. Så, jo, Leslie var cool, men jeg selv repræsenterede jo med min politiske fanatisme mere noget i retning af det, de sorte i ”black lives matter” bevægelsen i dag kalder ”woke” – en social aktivistisk holdning. Cool var individualistisk, mens woke er kollektivistisk. Cool var følelsesmæssigt reserveret; woke er at være vred, lidenskabelig og indigneret. Cool var moralsk tvetydig; woke søger at etablere en klar markør for, hvad der er uacceptabelt, som [David Brooks forklarer forskellen](#).

Så Leslie og jeg var aldrig rigtig compatible. Lige så lidt som Marilyn. Men begge blev de en del mere ”woke” senere. Og denne forskel var nok den dybere årsag til at jeg ikke blev gift med Leslie, at jeg modsat hendes hippieliv følte en trang til på en eller anden måde i min indignation at påtale de hvides undertrykkelse. Der er dog ingen tvivl om at det var hende jeg øjeblikkeligt ville have giftet mig med, hvis jeg på det tidspunkt havde fået den deportationsordre jeg to år efter modtog, hvorefter jeg indgik hasteægteskab med den første den bedste (stadig i

mit snævre politiske hoved) – nemlig min sorte ekskone Annie. Havde Leslie været ved hånden ville det være blevet hende, da hun var noget lettere at have med at gøre end den dybt skadede Annie (hvorom senere). For da min aktivisme i 1974-75 førte mig dybere og dybere ned i sydstatene så jeg ikke Leslie så meget, som når jeg tidligere passerede gennem hendes hjemby. Men når jeg engang om måneden blaffede de tusinder af kilometer op til New York for hos Marly at se mine seneste fremkaldte film, glædede jeg mig altid til at se Leslie igen. For hver gang ville så blaffe ned for at møde mig i New York, hvilket ikke altid var det letteste sted at mødes, da jeg næsten hver gang boede hos en ny hvid kvinde i byen. Og de var sandelig ikke alle lige så forstående som Marly overfor mit ønske om at have også Leslie boende – ”i fodenden” 😊

I september 1974 blev så som sagt tvunget ind i et ægteskab med Annie og flyttede med hende til San Francisco, hvorefter Marly og Leslie blaffede derud.

Mens jeg i vagabondårene aldrig havde oplevet Leslie med andre mænd end mig, gik der ikke mere end et år efter min hjemrejse før hun havde fundet en anden hvid mand, den jødiske hippie James Diamond. Da jeg var rundt for at vise min bog i 1978 til alle mine fotografiske ofre og boede hos dem i Hartford, havde de allerede den halvanden år gamle søn, James T. Da jeg så deres fælles fattigdom, fortrød jeg ikke at jeg opgav at blive gift med Leslie. For ved at opgive eller - i mit sædvanlige ADHD-hoved – snarere at ”udskyde” vores ægteskab, havde jeg kunnet fortsætte mit arbejde i ghettoerne, som i mellemtiden bl.a. havde gjort mig til millionær. Jeg havde lyst til at hjælpe hende økonomisk, men med så mange andre venner i tilsvarende eller være situationer var det et bundløst hul. De sorte i mit danske arbejdskollektiv havde besluttet at vore indtjente penge skulle gå til konstruktive bistandsprojekter og at ”penge mellem dig og dine sorte venner i USA vil ødelægge dit venskab med dem.”

Ægteskabet med James far holdt ikke længe og gammel kærlighed ruster aldrig, så fra 1984 blev det igen bekvemt for mig på mine turneer at bo hos den nu enlige mor, Leslie. Som ansvarlig mor var hun nu holdt op med at ryge og arbejdede hårdt for at holde sin lille familie oven vande. Men igen skiftede hun ustandseligt rundt til nye lejligheder i takt med at hun med ukuelig optimisme trykkede nye visitkort med mere eller mindre fiktive stillingsbetegnelser som "consultant on this or that" der lød af meget, men dækkede over lidt – et typisk jeg så hos mange andre ghettovenner i de år. Uden egentlig uddannelse begyndte jeg i hendes fattigdom – også da hun endelig fik råd til eget rådne hus på Westminster Ave – at se det typiske ghettomønster i hende mens jeg i vagabondårenes optimisme havde set hende som en undtagelse. Nu var jeg igen for travlt optaget af min egen hæsblæsende showbusiness succes til at kunne engagere mig for dybt i hende – skønt jeg havde lyst. I hendes kamp for at overleve i ghettoen kom hun længere og længere væk fra de hvides verden og på et tidspunkt fik hun yderligere et par børn med en sort far, der var så jaloux på mig at jeg ikke længere havde lyst til at bo hos hende. Typisk ringede hun mig op for at fortælle mig når han ikke var der og der var fri bane til at besøge hende. Derved gled vi længere og længere fra hinanden – dog i samme by.

For ved en skæbnens ironi havde jeg fået en ny sort kæreste i Hartford. I takt med min succes i universiteter var det nu ikke så meget den sorte underklasse jeg færdedes i, men blandt de højtuddannede sorte kvinder, som ikke ville have noget med mig at gøre i vagabondårene. Jeg skal siden vende tilbage til denne gruppe i "Sorte kvinder II", men kort lige omtale Ayanna her i forbindelse med Leslie. Ayanna var den smukkeste sorte kvinde jeg nogensinde havde "haft" – kendt af både de hvide og sorte i Hartford, hvor hun som skuespiller, danserinde, kunstner, fotomodel og kulturperson ligesom knejsede over både

sorte og hvide og kunne bygge bro i dette segregerede samfund. Jeg fortalte i lang tid Ayanna om mit forhold til Leslie, som hun kendte fra mit show. Så hun vidste hvor meget Leslie betød for mig. Og når man nu ikke pga. en beslutning af mine sorte medarbejdere i København selv kunne støtte Leslie økonomisk i hendes fattigdom, var har man så nye sorte kærester til?

En gang, da jeg efter lang tid kom tilbage til Ayanna, havde hun netop været præsident for byens kulturstøttekommission. En af dem, der havde søgt om støtte til et nyt narkoprojekt i den tid hvor crack eksplodere i de sorte ghettoer, var Leslie, som Ayanna kunne genkende fra min omtale og fra mit billede af hende i badekarret i bogen. Kommissionen havde været temmelig delt i sin bedømmelse af Leslies anti-narkoprojekt, men da det gik op for Ayanna at hun fra sit høje panel så ned på min gamle kæreste, lykkedes det hende at overtale hele kommissionen til at give Leslie 10.000 \$. Og er der noget der kan få én tøvende til at falde for en ny kæreste er det at se deres omsorg over for ens gamle kærester, som har betydet så meget for én.

Da jeg hørte denne smukke historie tog jeg straks Ayanna med over på ghettosiden af Hartford for at besøge Leslie i hendes lille rådne hytte. Og hvis der var én, der selv havde udtrykt stor overraskelse, da hun blandt hundredvis af ansøgere havde fået de 10.000 dollars, ja, så skulle I have set Leslies overraskelse nu ved at finde ud af, at det var min årelange kærlige omtale af hende, som havde fået Ayanna overbevist om at det netop var hende, der skulle have pengene. Så skønt jeg ikke faldt pladask for den billedskønne Ayanna, var det den gradvise opdagelse af hendes smukke indre, der gjorde udfaldet.

Det bevirkede i øvrigt også at Leslies sorte kæreste, der var så jaloux overfor mig, pludselig fik en enorm respekt for mig som brødskafteren i huset. Men hvad værre var at han ved synet af den smukke og kendte Hartfordstjerne Ayanna savlede og leflede så meget for hende, at Leslie nu endegyldigt smed ham ud.

Således fik jeg nu hele to sorte kærester – helt for mig selv – i samme by 😊

Men en sådan balancegang kan jo være vanskelig, så på et tidspunkt blev Ayanna sur på mig og smed mig ud. Eller som hun hver gang kaldte det for, "you are out in my dog house now." Så blev jeg forvist fra hendes seng til mit altid foretrukne hjem i bilen. Mine turneer og hendes kunstneriske karriere var jo ikke så lette at forene.

På et tidspunkt i 1990 havde jeg været i hundehuset i over et år og havde heller ikke haft tid til at se Leslie i lang tid. En af de store fornyelser i mit liv på det tidspunkt var en 'sky-pager', der var en form for beeper. En biltelefon duede jo ikke da jeg konstant var i nye roaming områder, men nu kunne venner gratis lægge beskeder til mig via satellit. Således havde jeg en sjov oplevelse, da jeg var taget med en lesbisk veninde i et sommerhus højt oppe i Minnesotas skove. Pludselig med få minutters mellemrum beepede to venner fra Hartford helt ovre på østkysten uafhængigt af hinanden for at invitere mig til to begivenheder, der skulle løbe af stablen på samme dag. Den ene var Leslie, som havde arrangeret en kæmpedemonstration mod narkotikaen i ghettoen og gerne ville have mig til at fotografere når hun introducerede guvernøren. Den anden var Ayanna, som ønskede at jeg skulle være æresgæst og fotograf til premieren på hendes nye danse performance. Så var der ikke andet at gøre end at sige nej til den lesbiske kvinde (hør om Marna i "Om at sige ja til lesbiske") for at køre de 2200 km i to et halvt døgn tilbage til Hartford. For så kunne jeg slå to fluer med et smæk og genoprette forholdet til to gamle sorte kærester på en dag. Jeg drønedede igennem Chicago så meget som at se Denia, som jeg to år før havde kørt næsten lige så langt for at trøste i hendes skilsmissegang.

Jeg nåede frem tid lige til tiden til Leslie's demonstration, som var om

eftermiddagen. Hun var så bevæget over at det i min normalt spækkede foredragskalender kunne lade sig gøre for mig at være til stede, at hun ikke blot introducerede borgmesteren, men også mig som "a good, good old friend and strong ally of the black struggle" foran en hundredtallige skare. Med al den marihuana vi to havde røget sammen som unge var jeg rørt over at se hende nu gå forrest i kampen mod narkotikaen og at hun havde udviklet så aktivistisk politisk en rolle. Havde hun vist den side i sin "hippietid" var vi to måske alligevel blevet gift. Og om aftenen tog jeg så videre til Ayannas solo-danseoptræden. Hun var ligeså forbavset og glad for at se mig. Forestillingen fik så bragende anmeldelser, at jeg prøvede bagefter at arrangere en turne for hende i Danmark. At det lykkedes på denne måde at vinde begge kvinders hjerter (tilbage) var dog et mirakel først og fremmest skabt af Saddam Husein, hvis Golfkrig netop var brudt ud, hvorfor universiteterne tænkte mere på arabere end på sorte.

I 2003 var jeg i en ti års periode igen kommet i hundehuset hos Ayanna (selv højt uddannede sorte kvinder kan være vanskelige) og var begyndt at bruge al min spildtid hos mine nye venner i Ku Klux Klan i Indianna. Men det lykkedes mig alligevel at få tid til at køre til Hartford for at Leslie og jeg kunne fejre vores 30-års bryllupsdag, dvs. for det bryllup, der aldrig blev til noget. Jeg fandt en af de fineste restauranter og vi fejrede det med røde roser og det hele. Jeg havde set så mange gamle sorte veninder blive enormt overvægtige med årene, men Leslie havde mirakuløst bevaret sin slanke skikkelse til ca. 45 års alderen. Da jeg nu var i hundehuset hos Ayanna begyndte jeg igen at overnatte hos Leslie. Hun havde fået yderligere to børn med sin tidligere jaloux sorte kæreste, og når hun fik arrangeret med sin mor at passe dem, fik jeg igen lov til at dele seng med Leslie. For Leslie var nu en anstændig kristen dame, der sang i kirkekoret, så alt

skulle se pænt ud på overfladen – også overfor børnene. Og da jeg jo nu var gift satte hun derfor også moralske grænser for hvad vi måtte gøre i sengen. Men gammel intimitet ruster jo aldrig, så det var ikke let hele tiden at overholde spillereglerne selvom også jeg gerne ville. For jeg husker at jeg spekulerede på om jeg godt tilfreds med disse moralske regler da jeg alligevel aldrig har været god til at tænde seksuelt på overvægtige kvinder. Så enorm var Leslie nu at jeg tog et billede af hende der i sengen som modvægt til vores ungdomsbilleder af hende som helt tynd i sengen. At studere menneskers udvikling gennem livet har jo altid fascineret mig. Jeg husker ikke helt det videre forløb, bortset fra at tingene jo let kan udvikle sig, når man nyder sin tilbagevundne intimitet med kysseri og kæleri. På et tidspunkt har jeg nok været angst for at signalere at jeg afviste hende fordi hun nu var for tyk og ikke-tiltrækkende – mit sædvanlige problem når jeg delte senge med Amerikas kæmpefede kvinder – og gjort et forsøg på at mande mig lidt op. Jeg har ingen klar erindring om vi gennemførte noget som helst, der kunne have anfægtet hendes moral, for næste morgen hyggede vi os som vi plejede. Men kort tid efter ville Leslie pludselig ikke se mig mere og end ikke svare på mails og opringninger. Så med et smæk var jeg pludselig havnet i hundehuset hos hele to sorte kvinder i samme by uden flugtmulighed til den anden. Jeg fattede det overhovedet ikke og begyndte igen at vende min gamle tvangstanke om at jeg ikke havde forståelse for sorte kvinder. Leslie gjorde sig fuldstændig usynlig overfor mig i de næste 10 år. Det var mig umuligt selv gennem venner som Merrilyn at finde hendes adresse for at få en forklaring. Jeg var helt slået ud hver gang jeg kom gennem Hartford og jeg ikke var i stand til at spørge mig frem til hende. Gennem hele mit liv havde flyttede venner været forundret over min evne til at finde dem på nye adresser i dette land uden personregistre.

Jeg fik først svaret på min sidste USA-rejse i 2015, da jeg var med filmholdet rundt for at lave filmen om mit liv med mine venner. Jeg ville så gerne have Leslie med i filmen, men gjorde mig ingen forhåbninger. Så jeg prøvede at bruge alt hvad jeg havde ved at sige at det ville være hendes sidste chance, da jeg havde fået kræft osv. Næste morgen lå der til min kæmpe glæde denne besked til mig i det billige indiske motel vi var ankommet i sent udenfor Hartford.

Fra: Leslie Manselle [mailto:l.manselle@yahoo.com]

Sendt: 24. september 2015 04:36

Til: jacob@Holdt us <jacob@holdt.us>

Emne: Re: Coming through Hartford

Jacob,

I'm so sorry to hear of your cancer. Please come by my job tomorrow. I work at Parkville Senior Center, 11 New Park Avenue, Hartford. I'll be there from 11:30am-4:30pm. I'll tell you about my arts business.

Leslie

860-840-2234

[Sent from Yahoo Mail on Android](#)

From: "Jacob Holdt" <jacob@holdt.us>

Date: Wed, Sep 23, 2015 at 8:18 AM

Subject: Coming through Hartford

Dear Leslie

I am in America - perhaps for the last time after I got operated for prostate cancer in the spring.

I am here with the movie team making a movie about my life.

We just arrived yesterday and tomorrow Thursday we are driving up to Vermont.

So I was thinking if there was a chance that we could briefly see you on the way going through Hartford and hear about your life today.

I hope that you have time to say hey.

Love Jacob

Da vi havde et stramt program for at kunne nå mit foredrag samme aften i Vermont prøvede jeg tidligt inden Leslie skulle på arbejde at ringe til hende og forklare situationen og få lov at komme straks hjemme hos hende selv. Igen til min store glæde svarede Leslie:

”OK. Giv mig lige en halv time til at rydde op og gøre mig i stand og ring så til mig på telefon for min dørklokke holder jeg stadig hemmelig overfor dig.”

Jeg vidste ikke helt hvad jeg kunne forvente efter at have været i hundehuset i så lang tid og var nervøs. Men straks jeg trådte ind af døren var det overstrømmende gensynsglæde og kys og kram fra begge sider. Og aldrig syntes jeg hun havde set så dejlig og overskudsagtig ud før. Så filmholdet greb straks lejligheden og arrangerede lys og kamera klar til shoot. ”Kan I ikke bare tage os i sengen i soveværelset?” foreslog jeg. ”Ja,” råbte Leslie begejstret. Men lyset var bedst i stuen hvor vi snakkede løs med hinanden som om intet var sket i de snart ti års fravær. Her er dialogen som den blev klippet ned i filmen, da jeg jo alligevel intet kan huske af hvad folk siger til mig:

Leslie i filmen efter en sekvens hvor jeg fortæller skoleelever om mit forhold til Marilyn: ”Min veninde Marilyn kom og sagde til mig, ”Jeg har en gave til dig. Jeg forærer dig den her fyr. Men han er helt ok.””

Jeg afbrød: ”Nej, Marilyn sagde ”Hey Leslie, You can have this white boy. I can’t use him.””

Lidt efter klipper de til at Leslie og jeg sidder og kæler for hinanden og begynder at synge gospel salmer for mig, bl.a. den kendte: ”We are climbing Jacob’s ladder” mens hendes fingre leende kravler op af mit flettede skæg.

Jeg fortæller skoleeleverne i filmen: ”Og mindre end et halvt år efter ville Leslie og jeg giftes.”

Hurtigt klip til Leslie. "Yes" nikker hun. "Yes."

Jeg fortæller eleverne: "Der var bare to ting imod det dengang. Hun røg så meget marihuana at vi ikke kunne kommunikere....."

Klip til Leslie: "Well, jeg blev jo nødt til at overleve ved at holde mig lidt skæv...." siger hun grinende.

Jeg: "Men vigtigere var det at hendes forældre og syv søskende var totalt imod at hun giftede sig med en hvid fyr."

Leslie: "Mine forældre frygtede at du udnyttede mig."

Jeg: "Jamen, det gjorde jeg skam også."

Leslie: "Jeg tror virkelig at jeg nød det....ha, ha, ha"

Jeg kæler med fingrene hendes flettede hår: "Hvem kunne dog holde fingrene fra dig dengang?"

Leslie: "Ja, eller fra dit flettede skæg?" mens hun trækker i det.

På denne romantiske baggrund dristede jeg mig nu til at spørge hvorfor hun så havde puttet mig i hundehuset i ti år og frygtede at svaret ville være et eller andet forfærdeligt jeg havde gjort. Stor var min overraskelse ved at høre svaret.

Leslie: "Jacob, fordi du sendte de nøgenbilleder af mig til min søn."

Jacob: "Ja, det var en fejl."

Leslie: "Og min skøre søn lagde dem på Facebook. Det gjorde mig virkelig rasende på dig (at de kunne ses af hele min kirkes menighed). Men jeg tilgiver dig nu, Jacob."

Jeg: "Godt, jeg er selv tilhænger af tilgivelse. Og wow, da jeg trådte ind her i dag og så dig igen, du reddede hele dagen for mig, da vidste jeg at jeg var tilgivet."

Leslie: "Og når jeg ser ind i dine øjne igen, wow, tænker jeg; det er min gamle Jacob jeg har fået tilbage."

Jeg: "Det er problemet med gammel kærlighed. Det dør jo aldrig!" (krydsklip til generte unge highschool elever der slår øjnene ned).

Intet er lykkeligere end at blive taget til nåde, så pludselig finder jeg (udenfor kameraets rækkevidde) en buket halvvisne blomster i en af hendes blomstervaser. Med blomsterne i hånd knæler og frier jeg spontant til Leslie og udbryder: "Ja, ja, Det er vel aldrig for sent at blive gift?"

Leslie udbryder glædestrålende med roserne i hånden begejstret: "Ja, ja, jeg siger straks ja."

Vi kysser med dybe tungekys og krammer hinanden intenst mens filmen klipper til de unge elever, som flovt slår øjnene ned.

Og sådan fik den hvide ridder, der drog ud i verden for at finde sin sorte kvinde, endelig trods endeløs modgang 43 år efter sin elskede og blev gift med hende. Og hvis I ikke tror mine ord har jeg nu hele Danmark som vidner i en grandios biograf og Tv film om vores store kærlighed.

For det er jo ingen kunst at "sige ja til sorte kvinder"

.....kun at få et "ja" tilbage fra dem 😊

---

4. Mary Williams

At forholdet til Leslie blev sat på standby skyldes også at jeg i 1973 for alvor fik mod på at rejse i sydstaterne. Men hvis jeg havde haft problemer med at finde kompatible sorte kvinder i nord kan det nok være at jeg nu kom fra asken ind i ilden. I sydens byer var de sorte endnu mere fjendtlige overfor at have en hvid boende end jeg havde oplevet det i nord, og selvom jeg fik et gennembrud da jeg i tiden efter oktober 1973 begyndte at bruge min senere mangeårige

samarbejdspartner, Tony Harris, som hovedkvarter og forsøgte at overtage hans lækre kvinder lykkedes det aldrig. Også for Tony var jeg et gennembrud, da han aldrig før mig havde tilladt en hvid at komme i sit hus. Måske jeg ikke havde held med alle de sorte dates han satte op for mig, fordi jeg ikke gav dem tid nok. Nu var jeg nemlig så bidt af mit projekt med at skildre den fattige landlige underklasse, da jeg året før var blevet rystet af at se de rønnede shacks de boede i. Og selvfølgelig var det derfor kun acceptabelt i mit venstredrejede hoved at blive gift med en sådan undertrykt sort pige. Hvis mine læsere allerede nu trækker på smilebåndet af min naivitet vil jeg ikke tøve med at kalde jer for racister, for hvordan kan I med så stor sikkerhed vide at mit forehavende var dømt til at mislykkes når jeg ikke selv kunne det efter allerede i længere tid at have færdes blandt mange sorte? Og i givet fald skal jeg nok få jer overbevist om at man med min fanatiske stædighed kan få den umulige ligning til at gå op.

4. Mary Williams

Jeg kom blaffende ind i Alabamas "sorte bælte", der siden slaveriet har haft den højeste koncentration af sorte og mindst økonomisk udvikling. Jeg ville se forholdene i dette fattigste område med den højeste børnedødelighed. Jeg havnede ved aftenstid i en større lokal by. Der var næsten kun fattige sorte i gaderne, men da jeg var træt orkede jeg ikke at bruge det meste af natten på at kæmpe mig gennem deres sædvanlige mistillids- og fjendtlighedsbarriere for at finde et sted at bo. Jeg valgte at satse på den mere sikre og bekvemme minoritet – de hvide - og den første jeg spurgte om et sted at bo var en hvid kassedame i et supermarked. "Jamen, jeg tror da at du kan bo ude hos Charlie," sagde hun og ringede straks til ham. Og lidt efter kom en ung hvid halvhippieagtig redneck

kørende og samlede mig op og kørte mig ud til sin trailer i Alabamas enorme skove, hvor han boede alene. Det viste sig at blive mit store held. For det første kunne jeg efter flere nætter uden megen søvn slappe af i mit eget værelse i den ene ende af traileren, hvor der lå en masse numre af Readers Digest ("Det bedste"). Der læste jeg en artikel om en sort mand, Alex Haley, der som den første nogensinde havde fundet sine slægts rødder i Afrika. Artiklen fik ikke særlig stor opsætning, men jeg blev begejstret og fornemmede straks at dette ville betyde noget stort. Så da Information to år senere ønskede at udgive mine billeder som bog foreslog jeg redaktøren Per Kofod hurtigt at sikre sig rettighederne til en anden bog, "Rødder", som han ikke havde hørt om. Og de to bøger, "Amerikanske Billeder" og "Rødder" blev Informations største bestsellere nogensinde, som avisen skovlede penge ind på. Hvorfor jeg naturligvis var stolt, da Alex Haley personligt kom og så mit lysbilledshow i mit teater i Købmagergade.

Men dette var nok ikke sket hvis ikke Charlie havde inviteret mig hjem og ladet mig låne sin cykel hver dag. For på den cykel kom jeg rundt til de fattige sorte derude på de fjerneste skovveje, hvor jeg ikke kunne blaffe, hvilket blev til mange af de bedste billeder i bogen. Især mange af de sorte kvinder, jeg fandt der i deres rådne shacks tapetseret indvendigt med avispapir skulle blive mine venner for livet såsom Beth Isak (side 132 n), Anna King (side 66) og Ida Ford (side 67). Billederne jeg tog af dem på et tidspunkt, hvor jeg stadig havde svært ved at kommunikere med dem og de var bange for mig, skulle ende med at få kunstnerisk værdi. Men de fik også historisk betydning, for hver gang jeg vendte tilbage for at besøge dem gennem livet, var de flyttet ind i lidt bedre pindebrændeskure og siden skurvogne og til sidst i socialt byggeri. Så blot ved at følge denne egns fattige får jeg og tilskuerne et godt billede af den udvikling USA gik igennem i disse år. Ligesom jeg hele tiden fik showet fotografisk opdateret

med seneste bilmodeller og tøjmoder hos de fattige, hvilket var af enorm betydning overfor mine skeptiske hvide universitetslever, der psykologisk altid forsøgte at flygte fra deres samfundsansvar ved at tro at mine billeder var fra borgerretskampens tid i 60'erne lang tid før jeg kom til Amerika. Og ved at vinde disse modige kvinders tillid og livsvarige venskab kunne jeg også hver gang jeg vendte tilbage vinde selv de mest fjendtlige sortes tillid og med langt større lethed fotografere og analysere andre folk på egnen. Lignende livsvarige arbejdsområder fik jeg opbygget i min kones omegn i Mississippi, i tobaksområderne i North Carolina og i det nordlige Florida.

Men ingen fik større betydning for mig end en kvinde, hvis shack jeg en stegende hed dag kom cyklende til på Charlies cykel for at få lidt vand, da der mange steder var 20 km mellem husene i skovene. Da de hvide på overfladen virkede enormt søde og gæstfrie blev det en af de oplevelser, der var med til at ryste mig på plads og se undertrykkelsesmekanismerne bedre. Også mine amerikanske publikums blev rystet af historien, som blev fortalt sådan i showet og bogen:

"Men den bitre sandhed gik op for mig, da jeg kom til Mary og sønnen John langt ude på Alabamas fugtighede øde veje for at få et glas vand. For uden indendørs vand og toilet endte vi - i mere end en forstand - med at dele vand ved den samaritanske kvindes brønd. Mary og jeg romantiserede vores forhold i disse barske omgivelser, men hendes tillid til folk omkring hende var ikke som min, og hun havde tre pistoler og et gevær under sengen. Det blev nogle af de lykkeligste dage i mit liv, og den dag i dag nærer vi stærke følelser for hinanden. Da jeg skulle rejse bort for at se et Ku Klux Klan-møde oppe i Kentucky, gav Mary mig et sølvkors, som skulle beskytte mig. Men det skulle snart vise sig, at Mary kunne have haft mere brug for dette sølvkors end jeg. Uden anden grund end at hun havde haft en hvid mand boende, kastede tre hvide en nat en brandbombe ind i

køkkenet, og hele huset stod i flammer. Det lykkedes hende at få sønnen ud, men hendes bror, som sov, omkom i flammerne.”

Denne illustrerede sekvens af os sammen (fotograferet af Marys søn) blev straks i showet efterfulgt af mine billeder af forskellige andre shacks, der står i brand. Da jeg lavede sekvensen hjemme i min barndoms præstegård – hurtigt flikket sammen med noget forhåndenværende musik af Roberta Flack – havde jeg for længst vænnet mig til disse uretfærdige forhold i USA og havde ikke forudset at især amerikanerne ville reagere så stærkt. I første omgang havde jeg medtaget en båndoptagelse hvor jeg og Mary snakker om branden, da jeg tænkte at hvis Mary ikke selv fortalte om det i showet, ville publikum nok ikke tro min historie – dvs. tro på at den slags brandbombninger, som hyppigt forekom i 60’ernes borgerretskamp, stadig fandt sted i midten af 70’erne. Men det fik blot folk til at reagere anklagende overfor for mig. ”Hvordan kan du dog få dig selv til yderligere at udnytte den stakkels kvinde ved at stå og interviewe hende lige efter at du har været skyld i at hendes bror er død?”

Py ha, tænkte jeg forskrækket og fjernede hastigt interviewet fra showet. I stedet vendte jeg anklagen mod publikum for at sekvensen overhovedet skulle tjene sit formål i et pædagogisk show om menneskers racisme. Danskerne havde jeg ingen problemer med, da de i denne antiamerikanske tid skadefro bifaldt alt det værste jeg kunne sige om amerikanerne og derfor ikke anklagede mig, men de hvide. Så passagen, der erstattede interviewet, blev i høj grad udvirket på grundlag af mine diskussioner med amerikanske publikums og det ansvar jeg følte de selv flygtede fra ved ikke at integrere sig med de sorte:

”Tragedien kastede mig ud i mit tilbagevendende dilemma: Kan jeg som udenforstående have fuldt udviklede relationer med de udstødte, pariaerne? De, som ønsker at bevare et kastesystem, vil altid fordømme sådanne forhold.

Derfor kan forkrøblende tabusystemer kun nedbrydes ved, at vi på det personlige plan forsøger at være fuldt menneskelige over for alle - med den risiko dette indebærer for dybere følelser og forelskelse. Men at ignorere hinandens baggrund kan også - som i Romeo og Julie - medføre fare for én selv - en fare (eller frygt hvis den er bevidst), som aldrig må begrænse os i vor menneskelige udfoldelse og næstekærlighed.

Ofte skyder amerikanerne skylden på mig for Marys ulykke i skyldfølelse over den uudtalte apartheidgrænse i deres hjerter og sind, som jo forårsagede vores Shakespearske tragedie. På samme måde bebrejder vi europæere tit amerikanerne deres primitive modstand mod sort-hvide intime forbindelser, men glemmer vor egen modstand mod intimt samvær med muslimerne. Overalt i verden er både undertrykkerens og den undertryktes sind sygeligt fortæret af tvangsblokeringer over for blandede ægteskaber og intime forhold. Men for den, som står uden for en bestemt undertrykkelse, er det let at se, at hverken undertrykkeren eller den undertrykte er frie!"

Med disse sætninger forstummede kritikken i USA, men ikke de sædvanlige om at jeg havde rejst rundt og (seksuelt) udnyttet sorte kvinder. At de overhovedet kunne tænke sådan - følte jeg altid - demonstrerede at de intet vidste om den sorte amerikanske kvinde. I skyldfølelsen over deres egen segregation skød de derfor altid på budbringeren, som prøvede at få dem til at tage ansvar for deres undvigende racisme.

Jeg var altid chokeret over de stærke følelser mit show bragte op i publikum og hvor lidt de egentlig fattede af undertrykkelsen, som de forårsagede i al deres søde uskyldighed. Men Mary historien handlede for mig om at vise at også den som idealistisk forsøger at bryde den ødelæggende ghettoisering uundgåeligt

selv ender med at blive en del af undertrykkelsen. "You're damned if you do, and damned if you don't." Thi den måde vi normalt fremstiller undertrykkelse på er næsten altid helt sort/hvid, sådan som jeg gør det med Mary i Amerikanske Billeder. I film skal alting være hurtigt og let forståeligt, de gode mod de onde osv. Men i så godt som alle undertrykkelsessystemer er sandheden langt mere meleret, grå og udflydende, hvorfor kun en dygtig juridisk sagfører eller romanforfatter af og til lykkes med at tegne et dybere portræt af de menneskelige sider af enten undertrykker eller den undertrykte.

Så lad mig her mange år efter Marys øjeblikkelige ulykke, som jeg dengang skildrede så overfladisk (på kun en bogside!!!!), forsøge lidt mere sociologisk objektivt at skildre den indenfor æskesystemet af de større undertrykkelser, som heller ikke jeg dengang evnede klart at se. Dette er jeg i dag bedre udrustet til ikke mindst i kraft af at have fulgt og iagttaget Mary og omgivelserne omkring hende i de 45 år siden.

For det første er det let for mig at vise at Mary ikke, som publikum dengang troede, var noget uskyldigt seksuelt offer af mig som den hvide erobrere. I hendes tilfælde var årsagen dog en anden end den modstand jeg løb ind i hos andre sorte kvinder. Og hvis jeg endelig var ude på at finde en sort kæreste var det sidste sted jeg ville have forsøgt nok ved at cykle rundt i stegende hede i Alabamas øde skove med mange miles mellem hver rådden bræddehytte. Jeg tog billeder der af alle beboerne – gamle mænd og kvinder langt mere end af unge - idet de gamle var et levende vidnesbyrd om den dybe historiske undertrykkelse de havde gennemlevet. Blot deres underdanige "Yes Sir" og angst overfor mig som hvid afslørede dyb historisk terror.

Men i alle undertrykkelsesmønstre er der undtagelser og Marys reaktion overfor

mig den første dag, da jeg bad om vand, bekræftede dette ved at vise mig noget nyt. Ganske vidst var hun først bange for mig og snakkede tit sidenhen om hvor skræmt hun faktisk havde været da hun først så mig. Men da jeg selv insisterede på at pumpe vandet op af brønden og vi sad der i lang tid og snakkede, begyndte hun langsomt at vise mig mere og mere tillid. Og dog tror jeg ikke at det var lykkedes mig at vinde hende helt over hvis jeg ikke havde fortalt hende at jeg boede hos og var en ven af Charlie, for der på egnen kendte alle hinanden, og kun fremmede udefra nærede man per automatik mistillid overfor. Og måske det først rigtig lykkedes, da jeg senere kom kørende forbi med Charlie og tog ham med indenfor, hvor jeg hørte hende sige til ham, "Wow, Charlie, that strange man with the beard really scared me to death yesterday."

Så i lyset af den racisme Mary historien senere afslørede var her jo allerede en interessant nuance; at Mary havde mere tillid til en af egnens racistiske hvide end til "den gode hvide dansker" der pludselig dukkede op i hendes liv.

Hov, her kom jeg lige med en lille fortaelse, for i alle de 40 år jeg kendte Mary gik det aldrig op for hende at jeg var fra "Danmark". De fleste der på egnen – og især de sorte – forbandt udelukkende "Denmark" med en by i en anden stat – eller opfattede det for det meste som "Denver" – altså at jeg var "yankee" eller "northern white". Dvs. god nok for de sorte men en potentiel "trouble maker" for de hvide.

Det næste underlige jeg oplevede var at Mary og jeg straks følte en gensidig tiltrækning af hinanden og at hun meget hurtigt næsten flirtede med mig. Dette oplevede jeg så godt som aldrig med andre kvinder i Sydens landlige underklasse. Den sandsynlige forklaring opdagede jeg allerede den første nat, hvor forholdet begyndte at udvikle sig. For jeg havde det så godt sammen med hende og sønnen John at det trak længere og længere ud i nattetimerne med at cykle den lange mørke vej gennem skovene tilbage til Charlie. Så det var sandelig

ikke fordi jeg gjorde mig kostbar, at jeg aldrig *overnattede* hos dem. Heller ikke fordi hun forsøgte at skjule vores forhold overfor sin 7-årige søn, som ivrigt legede med mit kamera og fotograferede os kyssende og krammende hinanden. Normalt lod jeg ikke sorte børn bruge kameraet, da jeg ikke havde råd til mere end to-tre billeder af hver situation, idet mit filmforbrug på to ruller om ugen blev finansieret af at sælge blodplasma. Men for også at vinde Johns hjerte lod jeg ham tage ikke så få billeder, hvilket jeg er glad for i dag at have som dokumentation for vores usandsynlige romance.

Nej, årsagen var at Mary havde et forhold til en anden hvid mand, Harry, en ældre hvid godsejer på egnen. Han var gift og havde voksne børn, som Mary vidste alt om, men var åbenbart ikke helt seksuelt tilfreds med sin kone. Jeg spurgte vist aldrig Mary hvordan forholdet var startet, men det fortsatte igennem mange år, hvor han stod tidligt op inden hans kone vågnede "for at gå i marken". Markarbejdet bestod så i at han præcis kl. 5 hver morgen kravlede ind i Marys seng for at forlyste sig. Til gengæld hjalp han hende økonomisk, betalte hendes husleje og løbende uforudsete udgifter til læge osv. Og forærede hende f.eks. en hel ny lækker shack – endnu bedre gemt i skovene – da hendes shack brændte ned. I det gensidige afhængighedsforhold udviklede de begge en form for kærlighed overfor hinanden – en kærlighed der var slidt ned mellem godsejeren og hans – ifølge Mary – "hysteriske, krævende" hvide kone. Jeg så siden mange lignende sort-hvide forhold – bl. a. ved at Mary introducerede mig til sorte veninder, som havde indgået tilsvarende arrangementer for at undgå besværlighederne og volden, der fulgte med at have forhold til sorte mænd. Jeg tror endda at det var nogle af disse kvinder, der selv definerede fænomenet overfor mig som "nighttime integration" – et begreb jeg også siden hørte mere bevidste sorte forskere og historikere bruge.

"Night time integration and day time segregation makes this a very mixed up

place,” skrev den berømte sorte borgerretsaktivt Rosa Parks, som gjorde oprør mod begge ved at starte sin Montgomery bus boykot få kilometer fra Marys bopæl.

For det havde selvfølgelig dybe historiske rødder i den tilsvarende ”natlige integration” der fandt sted under slaveriet mellem slaveherren og udvalgte slavinder. Mao. var det seksisme og seksuel udnyttelse, så det battede.

Jeg havde imidlertid vænnet mig så meget til alskens uretfærdigheder på det tidspunkt at jeg ikke kunne blive det mindste forarget, - ja, nærmest blev glad og lettet over at finde ud af at integrationen mellem sorte og hvide i det mindste på nogle områder var lykkedes 😊 Men jeg følte også en hvis lettelse over det efterhånden som følelserne mellem Mary og mig udviklede sig. Det var jo netop under disse forhold ikke svært for mig at indse at dette var et ulige forhold – jeg der kom fra en tryk, uddannet og sofistikeret dansk middelklasse og velfærdsstat (også selvom jeg ingen uddannelse havde) og hun fra en vred sort underklasse formet af århundreders kærlighedsløs udelukkelse. Jeg nærrede ingen forhåbninger om at en så kunstig mesalliance ville have nogen realistisk fremtid. Så hvis jeg på den baggrund valgte alligevel kortvarigt at kaste mig ud i det ville det være ren og skær kolonial udbytning af samme slags som når hvide mænd udvikler forhold til fattige kvinder i ulande. Det har jeg under mine mange års ulandsarbejde aldrig selv gjort og altid fordømt på det kraftigste.

Men når Mary omvendt allerede havde et fast forhold til en hvid mand med den økonomiske tryghed dette gav hende, havde hun jo ingen forhåbninger om at opnå et bedre liv gennem et ægteskab med mig, hvilket set fra hendes sociale baggrund i forvejen lå langt udenfor hendes forestillingsevne. Derfor havde jeg ingen moralske kvaler ved at ”sige ja” og give efter for hendes flirtende legende smil. For mit moralske problem omkring seksuel udnyttelse af hendes

underdanige fattigdom løste sig allerede den første nat, da jeg opdagede at på trods af vores intimitet ville jeg ikke være i stand til at overnatte. Mary forsøgte nemlig på intet tidspunkt at skjule sit forhold til "my boyfriend" som ville ankomme ved 5-tiden. Faren var nu heller ikke så stor, skal jeg tilstå, for et vedvarende problem i sydens stegende fugtighede sommernætter var altid at jeg ikke kunne fungere seksuelt og ingen lyst havde i den retning. Har aldrig fattet hvordan danske mænd klarer det i Thailand. Jeg husker tydeligt endnu hvor fugtige og klamme Marys lagner var, når John langt ud på natten var faldet i søvn og vi blev endnu mere intime. For intimiteten nød vi begge, da jeg uden tvivl var en ung lækkerbisen for Mary i forhold til den gamle rynkede hvide man hun normalt var sammen med. Jeg har siden spekuleret på om vi virkelig aldrig opnåede egentlig sex med hinanden, da jeg har svært ved at huske det ene forhold fra det andet i betragtning af alle de forhold jeg havde til så mange hvide kvinder på landevejen. Men to ting bekræfter at vi ikke havde det. På mine billeder kan jeg se at skønt jeg har flere af Mary halvnøgen har hun altid underbukser på. Og en nat husker jeg tydelig, da vi fuldt påklædte stod udenfor shacken i månelys i den nu kølige morgenluft. Der nød vi begge fornemmelsen af min erektion, som var så kraftig at vi begge havde lyst til at rykke ind i hendes seng. Så ifølge bjergprædikenen havde vi jo nok sex 😊 selvom det nok var min viden om at hun ligesom den samaritanske kvinde havde flere mænd, der i sidste instans afholdt mig fra at gå hele vejen. For skønt jeg ikke var fintfølende og havde oplevet i kollektiver at kvinder lå og bollede i rummet ved siden af med andre mænd og derefter kom ind og fortsatte med mig, reagerede jeg muligvis fordi jeg var præstesøn altid instinktivt imod en sådan polyamorøs promiskuitet. Så bare tanken om at en gammel mand natten før havde sprøjtet sin sæd ind i Mary – eller ville gøre det igen om et øjeblik – husker jeg var lammende for mig. Jeg tror ikke at jeg ville have reageret sådan hvis hun havde haft en sort kæreste

– på det punkt var jeg jo ikke fintfølelse ved næsten dagligt at opleve sædudladninger fra sorte homoseksuelle i bilerne. Så jeg ser i dag min manglende rummelighed overfor lige netop den slags genbrug som min instinktive moralske indignation overfor den historiske udbytning der lå bag. Men at give mig selv hen i kærlighed til en sådan udnyttet kvinde havde jeg ingen kvaler med ligesom jeg tror at det i høj grad var netop det tabubelagte ved sådanne ”forbudte forhold,” der æggede os begge.

Mao. følte jeg mig som den rene uskyldighed, der blot for en tid kastede mig ud i et ikke-forpligtende legende forhold. Skønt Mary ikke havde samme tillid til omgivelserne som jeg og havde pistoler og geværer både i og udenom sengen, havde jeg oplevet dette så tit – chokket ved under kærlighedsakten at støde ind i en kvindes pistol under hovedpuden med min arm – at jeg ikke følte nogen særlig fare ved forholdet. Af samme grund følte jeg mig aldrig rigtig ramt af mine publikums anklager om at ”du burde have vidst bedre” og ”du burde ikke have udsat en stakkels sort kvinde for så stor fare med din uansvarlige udnyttelse af hende.” For jeg vidste jo at jeg ikke bar mere personlig skyld end den gamle hvide mand, som jeg delte Mary med og i hvert fald ikke havde udnyttet hende seksuelt. Bortset fra at det jo ikke var mig, som havde skadet hende med brandbomber, men hvide racister, der var opdraget til ikke at acceptere sådanne sort-hvide forhold.

Når jeg alligevel valgte at gøre mig til skydeskive og selv tage hele ansvaret i Amerikanske Billeder – også ved med et nøgenbillede af Mary at få det til at se ud som et seksuelt forhold - havde det to årsager. Dels at jeg følte at vores kærlighed til hinanden netop var så uskyldsren og ja, renhjertet, som et smukt symbol på hvordan forholdet mellem vore to racer kunne have været det i et frit samfund. Som den romantiker jeg var så jeg forholdet som et Romeo og Julie forhold, der prøvede at overleve i et ondt samfund. Derfor fortalte jeg ikke hele

historien om Marys forhold til en anden hvid mand, da dette ville få hende til at fremstå som en lettere løsagtig kvinde. Dette var hun som sagt ikke, da hun krampagtigt var sin anden mand tro hvad angår det seksuelle, - dvs. ud fra den målestok som folk normalt bruger for at "være hinanden tro".

Og dels var hendes skjulte forhold til godsejeren alt for kompliceret til at få med på de få linjer der var til rådighed i lysbilledshowet Amerikanske Billeder. Det var vigtigere for mig med dette dramatiske afsnit at fremprovokere en diskussion i publikum om hvor langt vi kan, tør og bør gå i forsøget på at være fuldt menneskelige overfor vore udstødte med risiko for at skade både dem og os selv i dette minefelt af historisk undertrykkelse. Først når debatten var pisket op begyndte jeg i de efterfølgende racisme workshops at fortælle om det undertrykkende fænomen med at sorte kvinder var tvunget ud i "night time integration" i deres desperate kamp for at overleve. Med min indre viden om at jeg ikke var alene om at have forårsaget brandbombningen af Marys shack følte jeg mig aldrig ramt af skyldfølelse – selvom det kunne være svært at leve med det uimodsagt når kritikken af "min uansvarlige rolle" kom fra anmeldere af showet, overfor hvem jeg ikke havde mulighed for bagefter at tage til genmæle i medierne.

Derimod sagde jeg aldrig noget om at jeg rent faktisk ikke havde haft et seksuelt forhold til Mary. Dels var (vores) kærlighed i min optik en langt større og mere undergravende trussel mod herre-slave-samfundet end uforpligtende interracial sex, som det næsten per definition var bygget på. (Der var forbud overalt i Syden mod at gifte sig med de sorte, men ikke mod at udnytte dem seksuelt). Og dels ville jeg sikkert have haft svært ved at overbevise publikum al den stund jeg bevidst brugte nøgenbilleder til at implicere en dybere intimitet frem for en journalistisk neutralitet.

Men der er mange flere forbavsende facetter i Marys liv. Hun var som helt ung offer for en brutal voldtægt af en fortrukken hvid redneck – dvs. offer for dette langt mere udbredte historiske aspekt af ”nighttime integration”. Der var ikke adgang til abort og hun fødte og opdragede sønnen John helt alene. Med al den vold jeg oplevede i området kunne hun sikkert lige så godt være blevet voldtaget af en sort, så hun så det ikke i en racistisk sammenhæng. Da hun derfor stod alene med en mulatsøn uden far har det uden tvivl medvirket til at hun fandt en faderlig erstatning for sønnen i form af den gamle hvide godsejer, som hun fortalte mig tit kom med gaver til John. Jeg var ikke så opmærksom på det dengang, men kunne med årene se hvordan den lyshudede John klyngede sig også til mig som en slags faderfigur. Født i vold blev hans liv da også præget af vold og fængsler som følge af den forvirrende identitetskrise han altid var i uden rigtigt at høre hjemme i hverken den ene eller den anden kultur skønt jeg fornemmede at han på overfladen var så accepteret af begge kulturer at hans problem mere var på det indre psykiske plan. Per definition var han dog sort ligesom Obama, men modsat Obama opdraget i sort kultur. Dog lagde jeg mærke til i de første år at han begik meget af sin kriminalitet under sine drukture sammen med landlige hvide redneck-typer – før jeg så disse i stigende grad flytte til Montgomery og dette ”sorte bælte” således blev mere og mere sort, ghettoiseret og forarmet.

Lad mig siden vende tilbage til Johns opvækst, for der er andre ting jeg heller ikke berettede i min oprindelige historie. Ligesom Mary var jeg nemlig heller selv så uskyldsren som jeg foregiver i Amerikanske Billeder. Da jeg efter tusinder af kilometers blafning bl.a. for at se det nævnte KKK-møde oppe nordpå, endelig vendte tilbage til hende, ankom jeg igen for sent i den større naboby til at kunne få et lift ud til Mary i skovene. Jeg hang derfor ud i ghettoens

kriminelle samlingssteder og barer i håb om at finde en fyr, der ville tage mig med hjem. Da jeg desværre ingen dagbøger skrev i den tid har jeg i dag overhovedet ingen erindring om hvordan det skete, men på grundlag af mine billeder kan jeg nogenlunde sætte puslespillet sammen. Et billede viser nemlig en af byens kriminelle ryge marihuana siddende på Ninas seng mens hun ligger i den. Derfor tror jeg at det er ham som sent på natten tog mig med hjem til "one of my women" og dumpede mig der, da det tit var den måde jeg fandt overnatning på i ghettoerne. Det utrolige var så at det ligesom med Mary udviklede sig til noget der ligner et seksuelt forhold. Men i dette tilfælde kan jeg intet huske af det og har kun billederne til at fortælle historien. På den ene side tror jeg ikke på det, da jeg har et natligt billede hvor Nina har sin søn liggende hos sig i sengen. Så hun har sikkert henvist mig til at sove på en divan – eller på gulvet – for i årene siden har jeg tit kigget ind gennem de knuste vinduer til den for længst forladte shack for at prøve på at finde ud af hvad der mon foregik den nat, hvor jeg både fik for meget at drikke og ryge. Og jeg ser kun den nu sammenfaldne dobbeltseng midt på gulvet – ingen divan. På den anden side afslører et af mine billeder en selfie taget ind i spejlet bagved med den helt nøgne Nina siddende overskrævs på min egen helt nøgne skikkelse "som om vi har sex". Og disse billeder er taget om dagen, hvor hendes søn var i skole. Et andet billede viser Nina nu liggende helt nøgen i sengen, hvor hun om natten lå i natkjole med sønnen. Så der er ingen tvivl om at vi har udviklet en eller anden form for intimitet, men om det involverede samleje husker jeg ikke. En kendsgerning vejer meget imod det. Gennem samtalerne med Nina og hendes fyr gik det hurtigt op for mig at der var meget smerte i hende og at hun var en del af narkosumpen i byen. Og jeg var på det tidspunkt meget bevidst om at undgå kønssygdomme især efter at have set hvor mange sorte der var på klinikker for kønssygdomme. Hellere end at bruge mine få filmpenge på kondomer undgik jeg

derfor helst sex i disse sociale lag med mindre jeg var absolut tvunget til det. Skønt Nina tydeligvis flirtede og krammede med mig mener jeg også at huske at hun var en af de mange sorte kvinder, der undlod at gå hele vejen fordi det var for stor en historisk byld at tage hul på. Denne byld fik jeg understreget næste morgen, da jeg - vist nok tilfældigt - mødte Ninas mor på samme grusvej uden at hun anede noget om at jeg havde tilbragt natten sammen med hendes datter. Men hun virkede skræmt af mig, hvorfor jeg prøvede at tale hende til ro. Det var hende jeg lavede dette bandede interview med, som har været med i showet lige siden – pudsigt nok som en ildevarslende indledning til afsnittet om Mary – nøjagtig som jeg oplevede det i virkeligheden:

Jeg: *Er I bange for hvide her?*

- *Jeg vil overhovedet ikke have noget med hvide at gøre.*

Jeg: *Hvad er der i vejen med de hvide?*

- *De ødelægger livet for os, brænder vore huse ned, tager vore mænd hvis vi har nogen. De gør alt forkert. Jeg taler om de hvide heromkring...*

Jeg: *Jeg bryder mig heller ikke om dem... ikke heromkring.*

- *Hvad er du?*

Jeg: *Jeg er ikke Sydstatshvid...*

Jeg var ikke klar over at jeg havde stukket hende en "hvid løgn", for jeg kunne på det tidspunkt faktisk godt lide sydens hvide. Det var imidlertid næsten profetisk tale, for i showet fortsætter jeg sådan:

"I reglen føler jeg at de sorte overdriver når de taler sådan. Med min opvækst i en velfærdsstats tryghed har jeg en lidt naiv tillid til det gode i mennesket. Uden

denne tillid kan jeg ikke rejse som jeg gør, idet min tillid hjælper med at fremelske de gode sider i menneskene. Derfor kommer jeg godt ud af det med Sydens hvide, hvis varme og ærlighed jeg foretrækker for de mere liberale i Norden. Men den bitre sandhed gik op for mig, da jeg kom til Mary.....”

Ninas mors underlige paranoide snak på min båndoptager, ”*De ødelægger livet for os, brænder vore huse ned, tager vore mænd hvis vi har nogen,*” skulle ikke blot vise sig at blive virkelighed for Mary, men også for Nina i hendes senere liv. Der var så meget vold i begges liv, at det typisk var i forbipasserende sætninger at jeg hørte om horrible mord og hvordan de lagde vægt på andre ting end de fleste ville gøre det. I mit interview med Mary virker hun f.eks. mere rystet over at hun ikke var i stand til at redde sin elskede hundehvalp ud af flammerne end at hendes bror brændte inde. Ganske vidst var hendes retarderede bror, som hun passede, en belastning for hende, men alligevel følte jeg at hun ligesom folk i almindelighed heromkring vægtede de sortes liv mindre end hvis f.eks. en hvid var brændt inde. Der var dog også en anden grund til at brandbombningen aldrig var blevet efterforsket. Jeg havde over hele syden set hvor hyppigt disse shacks brændte ned – også flere af dem jeg boede i – pga. såkaldte kaminbrande, når gløder fra ovnen fangede papkasserne, som de sømmede på trævæggene for at holde kulden ude. Virginia Honores søn på side 25 i min bog gik livet rundt med forbrændinger efter hendes hyttes kaminbrand. Af samme grund var det let for mig fotografisk at illustrere afsnittet om Marys shacks brand, da jeg allerede havde fotograferet sådanne brændende shacks andre steder mens jeg overnattede i naboers shack. Men jeg havde ingen grund til at tro at Mary løj om de tre hvide rednecks, som hun så eller i hvert fald hørte kaste brandbomben mod hendes køkken, netop fordi Mary ikke – sådan som Ninas mor og de fleste på egnen – nærede noget had mod de hvide. Jeg husker også historien fra hendes rigtig gode hvide veninde, som altid kørte hende rundt til forretninger, da Mary

var for fattig til at få kørekort. Omvendt fik jeg hyppigt lifts med unge rednecks, der pralede med hvordan de – særligt når de var fulde – underholdt sig med at "shoot up nigger town" med "drive by shootings". Det var ikke svært for mig at tro, da de også underholdt sig med at skyde efter mig selv som blaffer om natten. Jeg troede dengang at det var et levn fra gamle dage, men faktisk oplevede jeg at dette fænomen med overgreb på sorte blev værre med årene – helt indtil jeg selv fik "gode venner", der underholdt sig med kalkuleret at myrde sorte i 90'erne, hvorom i et andet kapitel.

I denne sump af uvidenhed, rygter og fordomme var det derfor altid svært for mig at finde ud af hvad sandheden bag volden i Marys og Ninas liv var. Men en sandhed håber jeg her have slået fast; nemlig at ingen af os tre "ofre" selv var de rene uskyldigheder. Dette fik jeg især bekræftet i de langt mere fordybende 40-45 år vi skulle dele derefter. Her handlede det for mig på det tidspunkt dog mest om selv at fremstå som så uskyldsren at ingen af dem skulle finde ud af at jeg havde haft et samtidigt intimt forhold til den anden. For, pyh ha, sladren går jo som en lynild i sådanne snæversynede samfund, hvor de ved alt om hinanden. Så mon den kamp lykkedes for mig? 😊

Hvor svær denne balancegang var opdagede jeg allerede da jeg tre år efter vendte tilbage på min første store USA-rundtur for at vise alle vennerne min bog og/eller mit diasshow og få deres tilladelser til at bruge deres billeder. De fleste var nu flyttet og jeg kunne ikke finde Nina. For at spørge mig frem kom jeg på en eller anden ubetænksom måde til at vise bogen til den sorte borgmester i byen uden at tænke over at der var nøgenbilleder af to af hans bysbørn deri. Og tilfældet ville at han genkendte dem begge og blev nysgerrig efter at finde ud af hvordan jeg dog havde båret mig ad med som hvid at komme "så tæt på mine bysbørn". Han havde faktisk som barn gået i skole med Mary ude i skovene hvor

han selv var vokset op. Og Nina genkendte han fra den trailerpark, der lå lige i nærheden af rådhuset, hvorfor det lykkedes mig først at finde frem til hende. Det var tydeligvis ikke gået godt for Nina. Jeg vækkede hende sent på dagen efter hendes udskejende nat i "hullet" og fotograferede hende stadig liggende i sengen lige i det øjeblik hvor hun opdagede billedet af sig selv i bogen. Hun blev både overrasket og stolt, men bad mig samtidig om aldrig at vise bogen til nogen der på egnen eller at bruge hendes navn deri. Og nøjagtig samme reaktion havde Mary senere samme dag, da jeg viste hende og John bogen siddende på verandaen af deres nye shack. Jeg havde tænkt mig at give et eksemplar af den danske bog til Mary, men hun turde end ikke at opbevare den i sit hus af frygt for at nogle skulle se nøgenbilledet af hende. Først som gammel fik hun bogen, som hun lagde et hemmeligt sted.

Dette var naturligvis ikke første gang jeg skulle opleve at amerikanerne reagerer stik modsat danskerne; de chokeres af nøgenhed, men ænser ikke volden i *Amerikanske Billeder*, mens selv danske børn i 8-9. klasse ikke ænser nøgenbillederne, men rystes af volden. Og da jeg løst oversatte teksten i bogen om branden for Mary, var hun forbavset over at jeg overhovedet syntes det var så vigtigt at skrive om. Hun havde ligesom de fleste sorte i hendes nabolag så godt som fortrængt det i relation til al den vold hun siden havde oplevet. Jeg husker heller ikke selv i dag alt det hun opremsede udover at hendes søster var blevet myrdet med økse i Georgia og hendes 98-årige bedstefar i nærheden havde myrdet sin kone hvorefter han selv kort efter døde af sorg over tabet. Jeg tror ikke engang hun ville have nævnt dette, hvis ikke kun tilfældigt opdagede billedet af dem sammen i min bog. Hvorefter vi kørte til bedstefarens nu tomme shack og tog et billede af hans sko, som stadig stod foran stolene jeg havde fotograferet ham og konen i på en af mine cykelture uden dengang at vide at det

var Marys bedsteforældre. På denne tur, hvor en sort Tv-journalist i Portland havde foræret mig sin bil efter at have interviewet mig og fundet ud af at jeg også kendte hans ven Alex Haley, kunne jeg nu i bilen let med Marys hjælp finde frem til de andre, jeg havde cyklet rundt og fotograferet i skovene. De var næsten alle flyttet til andre og lidt bedre shacks – i reglen når lokale fattige hvide var flyttet fra egnen og efterlod dem deres tomme nedslidte og værdiløse huse. Med årene oplevede jeg hvor hurtigt de hvides efterladte hvidmalede huse i den fugtige subtropiske Alabama-hede endte med at se ud som de historiske umalede pindeskure jeg tidligere havde fotograferet mine sorte venner i. Hvert år var de flyttet – typisk også efter kaminbrænde – og det ville derfor aldrig uden Marys hjælp hvert år med at finde dem på deres nye bopæle lykkedes for mig også at lave deres fotografiske livshistorie. Ingen af disse sky sorte havde jeg udviklet samme stærke følelser overfor som med Mary og ingen af dem havde forestillet sig at jeg nogensinde ville vende tilbage. Men med den charmerende Marys hjælp endte de med årene alle med at åbne op for mig og blive venner til døden skilte os. Dette var dog ikke noget jeg havde planlagt eller selv forestillet mig, da jeg første gang opsøgte dem i 1978 også for at takke dem for Amerikanske Billeders succes (foreløbig dog kun i Europa).

Der var to vigtige årsager til at det blev til sådanne usandsynlige venskaber og fotografiske livshistorier. For det første at følelserne mellem Mary og jeg blev ved med at holde og udvikle sig. Og for det andet at jeg i 1987 havde Pia Tafdrup med på USA-turne, hvor hun var forbavset over at jeg var holdt op med at fotografere midt i min foredragstravhed. Det havde jeg i min kæmpesucces med foredrag for fyldte universiteter dag efter dag end ikke skænket en tanke, selvom mine elever var begyndt at påpege at bilerne og hårfrisurerne i showet havde ændret sig så meget at showet begyndte at virke historisk. Mao. ikke noget de behøvede at forholde sig til eller tage ansvar for længere. Så fra det

tidspunkt begyndte jeg at lægge lange ophold i syden ind i min booking agents kalender for at holde showet ajour og up-to-date med friske billeder.

Men faktisk savnede jeg Marys selskab så meget at jeg allerede fra min første egentlige turne i 1984 begyndte at lægge ruten ned forbi hendes shack en eller to gange om året. Det kostede mig mange penge at opgive så mange foredrag – da de fleste lå i Norden - i den tid det tog mig at køre de næsten 2000 km over flere dage fra mit hovedkvarter i New York. Men jeg kunne også mærke at jeg selv havde brug for denne inspirerende fortsatte kontakt med de mennesker, som jeg berettede om i universiteterne – dels for at bevare min egen autencitet og dels for psykisk at stresse af. Og ikke mindst for at blive afhjernevasket fra den racisme jeg hele tiden kunne mærke krybe ind i min tænkning ved dagligt at omgås næsten kun hvide elever.

Mit forhold til Mary mystificerede mig fordi hun på så mange måder repræsenterede det som den hvide racisme blev formet af. Særligt vreden som væltede ud af hendes underklassemund – også enkelte gange overfor mig, men særligt når hun talte til de sorte på egnen. Derfor overgav jeg mig fuldstændig når hun midt i sine vredesudladninger overfor sorte – ikke mindst dem hun holdt af – pludselig kom til at kigge over på mig. Så ændrede stemmen sig øjeblikkeligt og blev så kælen og inderlig, at hun selv brød i grin af flovhed eller overraskelse. Jeg havde i bogen tit skrevet om hvordan der ikke er noget mere menneskeligt befriende end at opleve kærlighed og ømhed der hvor man mindst venter det - midt i brutale omgivelser – og ikke mindst fra vredens sorte amazoner. For mig virkede denne menneskelighed så meget mere forløsende og uskyldsren fordi hun aldrig stillede krav til mig eller havde forventninger idet hun fortsatte med at have forhold til andre hvide mænd. Vi nød blot hinandens

selskab og havde end ikke seksuelle forventninger, hvilket er enormt befriende for et forhold 😊 Ikke at vi ikke ind imellem forsøgte at få det, men der var næsten altid naturlige forhindringer for at det kunne opstå.

Da jeg første gang kom på gensyn i 1978 med bogen tror jeg nok det skyldtes at hun stadig havde forholdet til den hvide godsejer, som havde foræret hende den drøm af en shack midt inde i en skov, som skulle blive min faste "feriebolig" gennem mange år, da jeg slet og ret elskede den. Derfor mener jeg først at jeg overnattede der i 1985, da hendes gamle kæreste var død eller lammet efter en traktorulykke. Da mine lysbilleder ikke konsekvent blev dateret efter år er jeg lidt forvirret med rækkefølgen af begivenheder. Det var vist nok ved dette første besøg at jeg blev skuffet over at hun nu var flyttet sammen med en ung hvid redneck, hvorfor jeg blev henvist til det højre værelse uden brændeovn, som siden skulle blive vores faste soveværelse. Jeg kan i hvert fald se at på disse første billeder er mine plakater med Amerikanske Billeder endnu ikke kommet op på hendes vægge, hvor de stadig hænger den dag i dag. Tja, billeder lyver ikke, men det gør jeg nu, kan jeg se. For jeg huskede det som om hun flyttede ind i en skov, men nu kan jeg se på disse første billeder at det faktisk var et stort stykke tom jord, som godsejeren der forærede hende, hvor hun i nogle år arbejdede ihærdigt – også med min hjælp – for at dyrke grøntsager. Åbenbart har jeg ikke været en særlig god gartnerhjælp for hende, for allerede i slut-80'erne afslører mine billeder at skoven er groet helt op om ørerne på hende, hvor vi nu nærmest var groet inde i et romantisk Hans og Grethe hus.

Så er det jo godt at jeg igen kan skyde skylden på en anden hvid, nemlig den voldelige Vietnamveteran jeg først så hende sammen med og fotograferede sammen med under køkkenhavearbejdet. Billedet er taget om vinteren, så det virker lige så trist og håbløst med de nøgne træer og den bare røde jord som deres gensidige forhold.

Hun og han boede i værelset på den anden side af den mellemgang, man først trådte ind i. Men jeg hørte aldrig en lyd derindefra i de dage jeg boede der. Deres forhold var kørt fuldstændig fast. De sagde intet til hinanden. Og sådan havde det været i lang tid, fortalte Mary mig diskret og bad mig hjælpe. Jeg tænkte ved mig selv at det jo er sådan noget der kan ske for folk, når man ikke som jeg er klog af skade og i stedet flygter fra forhold til forhold. Således ankommer man altid til det næste forhold med frisk energi og inspiration, og det var netop det jeg gjorde nu med al den kærlighed jeg bar i mig som følge af kærligheden jeg dagligt modtog fra mine elever. Disse underviste jeg netop om hvor forløsende den kærlighed vi får fra dem, som har meget, kan være når vi giver den videre til dem som har lidt – den lånte kærlighed eller benzin som får hele menneskeheden til at brænde. Og hvilken bedre mulighed havde jeg nu til at forsøge at leve mine principper ud i virkeligheden end overfor dette par, der helt tydeligt havde nået bunden hvad kærlighed angår? Særligt når jeg selv var kommet til at holde så meget af Mary og indædt troede på at et forhold mellem en sort kvinde og en hvid mand måtte kunne fungere. Så jeg begyndte at give dem alt hvad jeg havde i mig af gode råd og kunne fremmane af indre kærlig tænkning. Det sidste er nok så vigtigt som det første, har jeg erfaret. Hjerteløs rådgivning og hjælp fører ingen vegne. Jeg havde på fornemmelsen at deres parproblem først og fremmest skyldtes de skader den ødelagte Vietnamveteran gik med – bogstaveligt skruet sammen i knoglerne efter at være skudt i småstykker i krigen. Jeg havde som vagabond så tit mødt lignende ødelagte mennesker og havde faktisk allerede på min første tur i 1978 samlet flere op, som vandrede direkte ud af skovene de boede i og straks pakkede deres våben ud i bilen og skræmte mine andre blaffere fra vid og sans. Men i Marys kærestes tilfælde var det tydeligt at han oveni Vietnam-krigens PTSD havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Også han havde et arsenal af våben nu i

Marys hus og jeg tog et billede hvor han står truende med sin pistol pegende på Mary. Derfor gjaldt det ikke mindst om at redde hende fra denne tikkende bombe, som jeg indså var i stand til hvad som helst i et vredesudbrud. Så jeg gik på lange jagtture med ham i skovene for at løsne dette fastlåste knudebundet op og forsøgte også selv at mønstre lidt interesse for våben, skønt jeg efter alle årene med mine sorte kriminelle venner stadig ikke kunne se forskel på en Colt og en Smith & Wesson osv.

Og sandelig om jeg ikke selv overraskes over hver gang hvor lidt der faktisk skal til af kærlig indlevende tænkning for at nå sådanne smertensbørn. Efter ganske kort tid begyndte han at synge og fløjte og ranke ryggen og smile, hvilket straks smittede af på Mary. Kort tid efter snakkede de sammen igen som om intet var hændt imellem dem og begge udtrykte de dyb taknemmelighed overfor mig. Jeg glemmer aldrig Marys sjove udtryk, ”Lord, it was just like Jesus walked through my house and fixed everything up.” På billedet, som jeg tog da jeg efter nogle dage kørte derfra, står de lykkeligt omfavnende og vinker farvel til mig. Det skulle ikke blive sidste gang det skete, men man bliver jo altid opfyldt af glæde når man på den måde kan hjælpe sine gamle kærester med lidt hovedrengøring i de fortvivlede forhold man inderst inde ved man ikke selv ville have kunnet overleve sammen med dem i. Man ønsker jo altid det bedste for dem man holder af og jeg fik altid bekræftet at vores indbyrdes kærlighed på langt sigt voksede hver gang jeg støttede dem i deres mere kortsigtede forhold.

Alligevel var jeg lettet, da det var lykkedes Mary allerede inden næste besøg året efter i 1986 at få Vietnamveteranen smidt ud eller sat i fængsel fordi han havde været ved at slå hende ihjel. Dog var hun ikke selv til stede, men var flygtet til Columbus, OH, for at finde sikkerhed hos sin myrdede søsters familie. Det gjorde mig ked af det, da jeg var kommet flyvende helt fra Alaska til New Orleans, hvortil forfatteren Palle Petersen havde kørt min bil mens jeg i en uge fløj rundt

til foredrag fra Pittsburgh til Maine til Texas og til Alaska. Det var den eneste måde jeg kunne få et besøg hos Mary klemt ind inden mit næste foredrag i South Carolina to dage efter. Historikeren Palle Petersen skrev på turen sin 60nde bog – denne roman foregik under feudalismen og var inspireret af al den feudale fattigdom han oplevede på turen sammen med mig. Jeg bliver altid misundelig på alle de forfattere, som skriver bøger om deres rejser med mig rundt i USA, mens jeg har brugt hele mit liv på at besøge gamle venner uden nogensinde at få tid til at skrive om dem – før jeg forsøger nu hvor de eller jeg er døden nær – de få af os der var heldige at nå så langt i disse voldelige omgivelser.

Så lad mig skynde mig at komme videre med Marys og mit samliv, for dette gik nu ind i en mere harmonisk fase fordi hun ved næste besøg havde fundet en ny gammel mand til at praktisere "night time integration" med. Men han boede heldigvis helt nede i Florida, hvorfor jeg ikke brutalt skulle verfes ud af sengen kl. 5 om morgenen, når han en sjælden gang kom på besøg. Han havde heller ikke noget imod at hun havde "a yakee guest" boende, når han kom, og vi hyggede os sammen og jeg tog billeder af Mary og ham kyssende mens hun sad i skødet af ham på verandaen. Jeg sagde bare til ham at jeg kom for at fotografere dem fordi jeg var så glad for at se hvor godt de sorte og de hvide nu kom ud af det med hinanden efter borgerretskampen mens jeg udmærket var klar over at han havde været en af de værste til at angribe den forhadte "race mixing" dengang og nu blot høstede frugterne af andres kamp. For det var så befriende og opløftende at se hvordan det kollektive hjernevaskende massehysteri, som disse hvides indre godhed havde været undertrykt af både før og især under borgerretskampen, nu fik lejlighed til at blomstre op i sådanne sporadiske sort-hvide kærlighedsforhold, at jeg ikke kunne andet end blive helt forelsket i Marys og hendes veninders rødnakkede skråtobakstyggede hvide bonderøvselskere.

Undskyld at jeg ærligt udtrykker mine fordomme, for det var jo netop dem jeg således blev bevidst om, men som hun på den måde hjalp mig til at få afmonteret. Et nyt integreret Syden kunne jo ikke skabes hvis jeg fortsatte med ikke at kunne "se" og tilgive mennesket bag det gamle Syden. Politisk havde jeg stadig svært ved at forlige mig med at Mary også stemte på ærkeracisten i Montgomery, guvernør George Wallace, som ganske vidst nu kaldte sig "genfødt kristen" og undskyldte overfor de sorte for sine tidligere holdninger om raceadskillelse. Så da jeg til dagligt stod og blev tilbedt af Nordens forkælede studenter når jeg stod og prædikede hule ord om tilgivelse og forståelse – åh, så let for os som er formet af overflod og kærlighed – virkede det så stærkt på mig når jeg måtte erkende hvor meget Mary faktisk kunne lære mig om at tilgive – ikke med tomme ord som jeg selv – men af hjertet midt her i vredens undertrykkende omgivelser. En tilgivelse jeg altid oplevede hos de sorte overfor deres undertrykkere, ja, selv i dag hvor hadet imod dem igen er blusset op som i [den hvide terrorists massakre på en sort kirke i Charleston i 2016](#). Jeg måtte simpelthen blive helt ydmyg "i min stoltheds fordærvede tanker" hver gang jeg således indså hvilken yndig rose jeg havde fundet her midt blandt de "stiveste torne" og "syndige mennesker", på de mest "ydmyge steder" og af Mary lærte at rigtige "roser vokser i dale".

Så overfor hendes nye redneck forhold var det derfor heller ingen kunst for mig at praktisere tilgivelse og at lægge gode mine og billeder til slet spil når jeg vidste at Mary ville sidde på nøjagtig samme måde og kysse mig i samme øjeblik hendes hvide elsker var kørt tilbage til sine forretninger i Florida. Bare han betalte hendes regninger så vi fortsat kunne dyrke vores egen "gratis" eller "free love" 😊 Hvem kan ikke lære at tilgive den slags betalende racister? 😊

For nu var det efter 11 år endelig vores tur til lege "night time integration" for

mørklagte gardiner. Og aldrig havde Mary set mere lokkende ud seksuelt, hvilket jeg må konstatere selv i dag ved at betragte nogle af de billeder, jeg tog af hende når hun sad og badede sig i sin balje foran sengen i 80'erne. Jeg spekulerer på om hun også nød min beundring ved at insistere på at bade der eller det blot var en vane fra hendes tidligere shacks i fortiden, hvor hun kun havde den balje midt på gulvet, som John engang havde fotograferet mig i. For faktisk havde hun i sin nye shack et rustent badekar ude bagved og en bruser som ind imellem virkede. Der tog jeg selv nu bad.

Noget andet der glæder mig ved at jeg stadig føler mig tiltrukket af hende på billederne fra 80'erne er at det var i den periode, jeg kunne mærke at mit syn på sort skønhed blev mere og mere racistisk i takt med at jeg internaliserede mine hvide elevers syn på sorte og de sortes egen selvdestruktion voksede. I bogen havde jeg skrevet dette om mit anderledes syn som helt ung vagabond i en mere optimistisk periode af amerikansk historie:

"Da jeg en dag viste mine billeder – bl.a. det af Mary i sengen - til en sådan sydlig hvid, gik graden af min forbrydelse mod dette apartheid-system op for mig. Som "neutral" skandinav fandt jeg Mary yderst smuk og attraktiv og fik derfor ikke så lidt af et chok, da jeg så den væmmelse og dybe afsky, denne hvide mand gav udtryk for ved tanken om at være sammen med denne "beskidte, mørke, frastødende hud." Lidt efter lidt indså jeg, at dette negative syn havde rødder i det hvide overherredømme og var endt med at blive en indvendiggjort, og dog dybt tilegnet ærlig overbevisning, som havde smittet af ikke blot på de hvide over hele USA, men også på de sortes eget syn på mørkhudet skønhed."

Jo, jo, jeg vidste godt at et sådant negativt syn ikke var nogen hindring for disse hvide mænd i at praktisere "night time integration" med sorte kvinder. Og måske

det netop var den kendsgerning, som i takt med at jeg kunne mærke at jeg selv følte mig mindre tiltrukket af sort skønhed nu, der gav mig en lammende skyldfølelse over at give mig fuldt hen til Mary – i al fald seksuelt. Nu var den tilmed vævet sammen med skyldfølelsen over mine publikums anklager mod vores tidligere forhold. Hvorom alt er husker jeg tydeligt at selv om Mary og jeg æggede hinanden ved at tage bad foran hinanden om dagen, kunne vi aldrig finde ud af at praktisere "daytime integration" ved at hoppe lige fra baljen i kanen. Det skete underligt nok aldrig.

Og det skyldes uden tvivl at sårene fra fortiden aldrig havde fået lov til at hele. Derude på landet, hvor kun få havde telefon, droppede folk altid forbi uanmeldt i tide og i utide og kunne let se gennem vinduerne, hvad der foregik. Dette kunne kvæle enhver lyst på forhånd – særligt nu hvor alle på egnen vidste når jeg var til stede. Af den simple grund at jeg altid på forhånd fra norden ringede til en gammel nabokone, Eula, for at sige til hende at hun skulle sende sit barnebarn over til Mary for at fortælle at jeg var på vej derned. Så vidste jeg nemlig at Mary ville stå parat med et kæmpe måltid soul food efter min lange rejse. Men så var rygtet også ude overalt. Også som sagt fordi jeg nu sammen med Mary åbent kørte rundt og fotograferede de sorte i omegnen, mit alibi for overhovedet åbent at være sammen med hende i deres øjne. "The picture man is back," som de altid sagde.

Jeg havde det fint med på den måde at konstruere undskyldninger for mig selv over ikke at få et seksuelt forhold til Mary. Jeg holder meget af Jørgen Leth, men er ikke nogen Jørgen Leth, og vidste at jeg ville få moralske problemer hvis det udartede til sex i så ulige et forhold som vores var det. Jeg har altid vendt mig mod en sådan udbytning som det så ville være. Som romantiker insisterede jeg på retten til fri grænseløs kærlighed med mennesker, men som jeg så det kunne

kærligheden kun være ren og uskyldig hvis den ikke var knyttet til nogle selviske følelser. Derfor måtte der heller ikke være penge imellem os, en konklusion jeg tøvende var nået til gennem rådene fra mine sorte medarbejdere i København, der besluttede at vores overskud skulle sendes til Afrika og ikke til dem jeg havde opnået et nært forhold til i USA. Penge ville straks få mig til at føle at jeg var involveret i prostitution når jeg vidste at jeg ikke kunne gifte mig med Mary. Penge ville ødelægge os begge, for mit vedkommende med voldsom skyldfølelse. Hvor længe jeg kunne fortsætte min "fri" eller gratis (pengeløse) kærlighed til Mary med alle mine højtflyvende hvide privilegier stillet overfor hendes nød og elendighed vil jeg senere afsløre.

Så hvor godt gik så vores "night time integration" i denne tid, hvor vi i teorien havde alle muligheder for at udøve noget som nogen naivt kalder for "free love"? Det var her jeg for alvor oplevede hvor meget vi var ofre for fortidens sår. Marys shack lå ikke særlig langt fra den lokale natklub, hvor vi selv hyppigt hang ud og dansede. Men når folk derfra var fulde om natten kørte de og alle mulige andre tit ind i vores skov og parkerede rundt om det store egetræ foran huset – enten for at sidde der i bilerne og drikke og ryge crack eller for at se hvad der foregik hos os når vi "shackede sammen". Nogle gange satte de truende billygterne lige mod vore vinduer og blændede os. Vi kunne sjældent se hvem det var, det kunne ligeså godt være racistiske hvide som fjendtlige sorte ofre for internaliseret racisme. Så næsten hver nat i 80'erne oplevede jeg Mary sidde angst bag vinduerne med sine geværer.

Derfor blev det altid sædvane når jeg kom derned at vi i stedet overnattede i min bil ude i de mørke skove. Det skyldtes også at Mary var lidt af en festabe, men ikke havde mange penge til druk. Så hver gang jeg kom og besøgte hende blev

det altid fast kutyme når vi havde spist det overdådige aftensmåltid hun havde forberedt til mig at vi kørte ned til en lokal redneck købmand og købte adskillige six packs af øl. Derefter kørte vi rundt til mine venner fra bogen, Ida Ford, Beth Christie osv. og drak sammen med dem. Ud på natten kørte vi derpå ad endeløse mørke og øde skovveje til nogle søvnige joints og drak og spillede pool der – ofte helt ude ved flodgrænsen til Georgia for at sikre os at ingen kendte os. Særligt husker jeg en gammel sort mand og hans kone, som vi altid vækkede langt over lukketid for at sludre med dem i deres helt tomme pilrødne "joint", hvor de stod sovende bag barskranken natten igennem og grinede tandløst mens vi spillede pool. Klokken blev i reglen henad 4 om morgenen før Mary syntes det var tid til at køre hjem, men så var jeg i reglen selv så fuld at jeg var ude af stand til at køre, hvorfor vi endte med at parkere ude på en skovvej. Og hvis jeg havde troet at det nu endelig ville udarte i et seksuelt forhold kunne jeg godt tro om. For når Mary havde drukket ville hun hellere snakke som et vandfald med en proletarisk cigaret hængende fra mundvigen mens hun væltede så meget verbal vrede ud over forholdene deromkring at det også for mig var en total "turn off". At have sex med fortrukne kvinder har jeg aldrig brudt mig om og jeg ville under alle omstændigheder på det sene tidspunkt hellere have min nattesøvn. Også fordi vi tit skulle være hjemme kl. 5 om morgenen, når en lokal godsejer kom for at samle Mary op og bringe hende til dagens markarbejde. I de første år hjalp jeg hende med dette i bønnemarkerne om sommeren i 45 graders kvælende fugtigvarme, hvilket var noget af det hårdeste jeg har oplevet i mit liv. Tidligere havde hun plukket bomuld, men høsten var nu blevet mekaniseret. Under alle omstændigheder var kombinationen af det hele en total sex killer, men lidt intimitet må vi alligevel have dyrket i nattetimerne. For i 1986 var min senere kone Vibeke flyttet til Boston med vores søn for at overtage de postforsendelser af min bog, som min jødiske ildsjæl og kæreste Ann Hodge havde stået for. Da

Ann pludselig blev dræbt tilbød Vibeke at overtage jobbet, hvorfor det også var hendes opgave at åbne al den post der kom til mig fra hele USA - mest fra mine elever med deres reaktioner og bogbestillinger. Og en gang, hvor jeg kom tilbage til Boston stod Vibeke med et stort grin og læste op af et brev, som Mary havde sendt mig om hvordan hun "elskede at ligge i arm med mig natten lang". Hvortil Vibeke drillede, "Hvorfor kan du aldrig sove i ske med mig når du gør det med Mary?" Vibeke spurgte aldrig om der var noget seksuelt i mit forhold til Mary, da hun havde dyb respekt for hvor vigtigt det var for mig at bevare forholdene til mine gamle kærester og i øvrigt selv havde et par kærester i længere tid, mens vi havde holdt en pause i vores forhold. Vi regnede ikke med at forholdet alligevel ville holde nu hvor jeg arbejdede i USA, men ville med hendes flytning til USA forsøge om vi kunne genoptage det. At have familie i Boston blev dog med mine enorme køreafstande i USA lige så meget til et lang distance forhold som at have hende boende i Danmark, hvorfor hun da også efter et år flyttede tilbage dertil.

Med de gamle sår, som uundgåeligt blev re-stimuleret af den stigende vold omkring os, var jeg egentlig ganske godt tilfreds med at Mary og jeg ikke udviklede et seksuelt forhold i de år. Da jeg næsten hver anden gang jeg kom havde danske eller udenlandske medpassagerer med mig i bilen, løste problemet sig også naturligt. Sent glemmer jeg da jeg havde Body Shops grundlægger, mangemilliardæren Anitha Roddick, med rundt på min turne. Mary var den første vi besøgte på vores tur sammen og vi havde ikke endnu fået aftalt hvor Anitha skulle sove, blot at hun skulle rejse helt på mine præmisser, hvorfor hun havde sagt nej til at medbringe de bodyguards, som firmaet havde insisteret på at sende bagefter os. Anitha havde det enormt sjovt sammen med Mary og mine andre venner på egnen, men jeg var i vildrede med hvordan jeg skulle løse overnatningsproblemet, idet Mary kun havde vores dobbeltseng. Det

var lang tid siden jeg havde set Mary sidst, så jeg vidste at hun ville blive såret hvis jeg valgte at sove med en hvid kvinde ude i bilen under egetræet i stedet for med hende. Men omvendt turde Anitha ikke at sove alene i bilen, da hun var rystet over at opleve så meget vold. Om aftenen havde Marys fætter bl.a. gået rundt på druk med os og skudt alle gadelamperne ud med sin pistol. Så det slog mig pludselig hvilket absurd valg jeg stod i; skulle jeg sove sammen med en af verdens rigeste kvinder eller med en af de fattigste?

Det er skam ikke hver dag jeg står overfor så svære valg i mit liv med min ADHD-manglende evne til at vælge, - valg som plejer at løse sig serielt ved blot at skulle sige ja til en ad gangen 😊

Idealisten Anitha Roddick, som havde rejst i alverdens fattige lande for at opkøbe sine produkter til Bodyshop fra de mest udsatte indfødte, [skrev siden i sin bøger](#) at den fattigdom hun oplevede med mig på turen var den mest dehumaniserende og trøstesløse hun nogensinde oplevede. Hun var taget med mig for med min hjælp at finde fattige områder hun kunne investere sine milliarder i, men opgav totalt og sendte i stedet siden Mary en stor check. Mao. opførte hun sig lige så racistisk som alle andre kapitalister, der ved at undlade at investere her således havde skabt "det sorte bælte" af håbløshed og selvdestruktion. Ved at tage rige venner med løste jeg således også min skyldfølelse over ikke selv at måtte give Mary penge.

Da jeg jo ikke er kendt for at være den store diplomat trak jeg beslutningen ud ved at vi fortsatte det meste af natten med at gå på druk. Kl. 4 om morgenen fandt jeg så på udmattet at stikke Mary en vaskeægte "hvid løgn", "Vi har et meget stramt program hvis vi skal nå det hele på turen med Anitha. Vi er nødt til at køre nu hvis vi skal nå til mine venner i Mississippi i morgen." Jeg var ganske vidst alt for fuld til at køre, men kunne dog godt lige køre et par kilometer ud på en sidevej i skovene, hvor Anitha og jeg overnattede i bilen.

Sådan løser man verdens største klasseproblemer på en eneste nat uden at såre følelserne hos nogen af parterne. Den eneste, der stillede mig spørgsmål var Vibeke, der både nysgerrig og lidt stolt hver dag ringede fra Danmark, "Boller du med Anitha Roddick på turen?" Hm, dette spørgsmål, som jeg aldrig gennem over 40 år hørte hende stille om mit fortsatte forhold til Mary, vil jeg vende tilbage til i kapitlet "Om at sige til millionærer" (3)

Jeg var altid forbavset over at opleve hvor rystede mine europæiske medrejsende blev når de oplevede volden omkring Mary, for jeg brugte hende og hendes skovidyl til selv at finde lidt fred når volden i nordens ghettoer blev for hektisk. Sent glemmer jeg en gang jeg var på vild flugt derned. Præsident Bush havde lige startet Golfkrigen i Irak i august 1990 med det resultat at universiteterne var afventende med at bestille mine foredrag. Da crack epidemien samtidig var på sit højeste i ghettoerne ville jeg derfor bruge krigstiden til at opdatere mine billeder af narkokrigen – nu ikke Superfly pushere i Cadillacs som i mine fredelige vagabondår, men i deres nye hurtige Suzukier og guldbehængte smarte antræk. Men det første, der skete hver gang jeg vendte tilbage til USA, var altid at narkomanerne brød ind i min bil. Typisk allerede den første nat. Jeg boede hos nogle lesbiske feminister på Ave D i en af krigszonerne, hvor jeg og feministerne lige havde vist præsident Ortega fra Nicaragua rundt i ruinerne, der lignede en blanding af Tyskland efter krigen og hans hjemlige ødelagte Managua. Da jeg lå i bilen mellem de spøgelsesagtige ruiner og ryddede op efter indbruddet allerede denne første nat, hvor narkomanerne bl.a. stjal bilradioen jeg lige havde købt på vej ind fra lufthavnen, hørte jeg pludselig skud lige udenfor i mørket. Jeg kiggede op og så to puertoricanere komme løbende og falde, ramt af skuddene. Af gammel vane greb jeg kameraet og styrtede hovedkulds ud på den store øde tomt mellem de

nedbrændte huse. Men da jeg pludselig stod og fotograferede ned i to døende mænds øjne, magtede jeg ikke at tage billederne og begyndte at ryste helt ukontrolleret i benene. Chokeret løb jeg op i lejligheden og fortalte om det til Martha, men hun grinede blot af mig og sagde "Velkommen tilbage til Amerika. Vi er i krig nu, burde du vide." Hun fortalte om en 17-årig sort pige, som hun et par dage tidligere havde betragtet fra køkkenvinduet, da hun blev ramt af strejfkugler og sank død om, mens hun ventede på bussen. Således at grine af min latterlige reaktion var måden en sensitiv feminist, der normalt lavede film om vold mod kvinder, selv holdt volden psykisk på afstand. Efter en lang tryk familieferie i Europa opførte jeg mig derimod ved mit gensyn med dette amerikanske helvede som – ja, ligeså rystet som de europæiske turister jeg normalt inviterede med på mine ghettorejser og selv normalt grinede af i mit indre. Vold er enten noget man skal fødes ind i eller langsomt vænnes til. Jeg blev så rystet den nat at jeg mistede lysten til at "opdatere" mit show der i ghettoerne – og allerede næste morgen i stedet kørte de 2000 km direkte ned til Mary i Alabama for finde lidt tryghed og sjælefred hos hende der ude i skovens dybe stille ro.

Her i den relative ro elskede jeg at sidde med min bærbare computer på verandaen og skrive artikler. Pudsigt nok skrev jeg mest om farerne ved den stigende ghettoisering jeg oplevede af indvandrerne i Danmark og ikke om al den vold jeg så omkring mig her som det sørgelige slutprodukt af at lade mennesker føle sig udstødte og ikke-elskede. Trygheden hernede bestod måske også i min naivitet eller i al fald i at jeg vendte det blinde øje til volden for at kunne nyde mit romantiske forhold til Mary frem for bevidst at opsøge volden. Ved at søge skønheden, som jo kan findes overalt og virker så meget skønnere i undertrykkende "uskønne" omgivelser fortrængte jeg i høj grad volden omkring

mig. Faktisk på samme måde som Mary, for volden var ikke noget hun direkte bragte op og fortalte mig om. Enten ville hun beskytte mig eller også var hun - nok mere sandsynligt - et romantisk spejlbillede af mig selv. (I min forundring over vores tiltrækning af hinanden fandt jeg på et tidspunkt ud af hvor meget vi astrologisk matchede hinanden. Stjernerne og Vorherre er åbenbart mere forstående end racer og klasser).

For det meste oplevede jeg sammen med hende ikke volden direkte, men hørte kun om den tilfældigt når jeg spurgte om et eller andet, der var forandret siden sidst. Dette har jeg talrige eksempler på i vores lange samliv, for faktisk var den farligste vold - ligesom i de fleste ghettoer - den der kom indefra familien. I hendes tilfælde fra hendes søn, John, som jeg nu oplevede først som en fandenivoldsk teenager og ballademager og siden som en småvoldelig narkoman og uansvarlig far til talrige børn med mange ulykkelige kvinder. Lige fra barnsben elskede John mig og jeg holdt også enormt meget af ham som den papsøn han på en vis måde var. Men mine følelser blev altid sat på prøve, da jeg næsten kun så ham når han kom brasende ind - fuld eller på crack. Med hans lave selvværdsfølelse kompenserede han altid ved at føre sig frem i en brovtende Karl Smart livsstil med cigar i den ene hånd og øl i den anden - og når det gik værst for sig med en pistol hånden. Mange af mine besøg hos Mary blev faktisk udløst af at hun kom med nødråb til mig i USA eller Danmark om at komme derned for at hjælpe hende med at få ham på ret køl eller ud af fængsel. Hun vidste at jeg var den eneste, der kortvarigt kunne styre ham, da han havde enorm respekt for mig i sit savn efter en far. Nogle gange håbede hun også at jeg kunne købe ham ud af fængsel på kaution. Jeg stillede aldrig spørgsmål til ham om hvad han nu sad i fængsel for, men da hans fængselsdomme sjældent var lange gik jeg ud fra at det ikke var for vold og mord, - en viden der var gavnlig for mig for hele tiden at kunne bevare min tro på hans indre godhed - uden hvilken

der jo ikke var håb om at jeg kunne hjælpe ham - og for at kunne bevare tilliden til at han ikke - selv under stærk indflydelse af crack og meth - ville kunne skade mig og Mary.

Da jeg havde dansk TV med i 1991 optog de denne aftensmadssamtale mellem os, som chokerede danske seere:

Jeg: "De grisehaler må have kogt hele dagen, for der er næsten intet tilbage. Hvordan går det med John?"

"Han arbejder... jeg har lige fået et 6 dage gammel barnebarn. Det går rimelig godt med ham og hans kæreste."

"Hvad med hans børn fra tidligere?"

"Hans andre to? Well, mit ældste barnebarns mor blev skudt"

"Hun døde?"

"Ja, hun døde sidste måned. Der var nogen som skød hende to gange."

"Var hun oppe at slås?"

"Nej, hun var gået i supermakedet for at få mælk til den lille. Og så kom nogen og skød hende da hun kom ud af butikken."

"Så hvordan har John det? Sidste gang fortalte du at han har så meget vrede i sig at han altid tæver dig."

"Ja, han brækkede min arm. Jeg var nødt til at sætte en hængelås på køkkenvinduet. Han smadrede vinduet derhenne ved ovnen og stjal min ring til 1000 dollars med en rød rubin på (en gave fra Marys hvide kæreste). Og han stjal min pistol. Han stjal ringen i januar og pistolen i februar."

"Så du har kun et gevær nu? I gamle dage havde du en to-tre stykker."

"Yeah, han har stjålet dem alle."

"Brugte han dem til noget?"

"Han fik 10 dollars ved at pantsætte ringen, som jeg har fået tilbage. Men jeg har

ikke fået pistolen tilbage. Han pantsatte også pistolen for at få penge til "Guel" eller "rock" eller crack eller hvad det nu hedder. "

"Er han også på crack?"

"Jeg ved ikke hvad det er. Jeg har kun set det på TV. Men jeg ved at han er på et eller andet."

"Ja, crack ødelægger alle lige nu."

Da jeg kun så hans adfærd blive mere og mere destruktiv gennem årene har jeg – ligesom med så mange af mine andre venner i ghettoerne – altid haft en vis portion skyldfølelse over at jeg ikke havde tid nok til at gå tilstrækkeligt ind i de enkelte menneskers liv, som jeg var kommet til at holde af, til at kunne gøre en forskel for dem som den frelsende engel de alle råbte efter. For jeg kunne jo se hver gang hvor meget det betød for ham, når jeg kom og besøgte ham – særligt når jeg besøgte ham på egen hånd uden Mary langvejs derfra – helt nede i Florida – hos alle hans forskellige kvinder. Det var trist at opleve ham sammen med disse fattige sorte kvinder, som han med sin glatte tunge, charme og lyse hud havde gjort gravide og kortvarigt udnyttede ved at "shacke" sammen med dem. Den første Debra, som jeg havde fotograferet sammen med ham da hun var gravid med Marys første barnebarn, blev som hun berettede i Tv-interviewet, myrdet da hun ville købe mælk til barn nummer to, lige før John fik et barn med en anden kvinde. Debra husker jeg som en af det sødeste og blideste kvinder jeg har mødt, en pige der var alt for god til John husker jeg at jeg tænkte, mens jeg håbede at hun kunne redde ham.

John førte sig altid frem som en verdensmand med så store armbevægelser og pralende snak at jeg sjældent kunne få et ord indført, mens hans kvinder, først Debra, siden Mary og Loraine (de tre jeg husker bedst) sad stille og forkuede med hans børn i baggrunden som om de ikke eksisterede for ham. Jeg vidste

hvor heldige de var over at John ikke var grundlæggende voldelig og hvor uheldige de var idet andre sorte mænd var så meget mere voldelige. For kun fordi så mange sorte mænd sad så meget længere i fængsel end John var et sådant deprimerende mandligt vakuum opstået hvori han uhæmmet kunne vælge og vrage imellem kvinder, der var ude af stand til at finde mænd. Det var jo den selvsamme udbytning Johns mor hele sit liv nægtede at blive genstand for ved i stedet at vælge "night time integration" med hvide mænd.

Og den samme udbytning, som jeg jo også selv udnyttede med den forskel fra John at så godt som ingen af disse sorte underklassekvinder ville vide af en hvid mand – i al fald ikke en som de vidste ikke for alvor ville dem.

Hvor dramatisk denne mangel på sorte mænd kunne manifestere sig oplevede jeg hos min anden sorte kæreste på egnen, Nina, inde den nærliggende by.

Nina havde meget smerte i livet og endte som nævnt som cracknarkoman. Hver gang jeg siden besøgte hende på min vej til ud til Mary i skoven havde hun lige stukket en eller anden halvt ihjel, som hun grædende berettede i udsendelsen DRTV lavede i 1991. Jeg så hende kun kortvarigt leve med enkelte sorte mænd gennem årene. En gang spurgte jeg hende: "Hvor er din mand, som jeg mødte sidst, blevet af?"

Hun svarede: "Han blev hugget ihjel af en gal øksemand."

"Nå," sagde jeg, "Det var da hurtigt at du fandt en ny mand. Hvordan fandt du så ham?"

"Det er min mands morder."

Jeg så undrende på hende, da jeg havde haft indtryk af at hun havde været meget glad for endelig at bo sammen med en mand, som jeg huskede som ret fredelig, og hun tilføjede:

"Jamen, du ved jo hvor svært det er at finde mænd, da de alle er fængsel. Der er ikke andet at gøre end at tage hvad man kan få."

Hun beskrev hvordan hun var kommet hjem og havde fundet sin mands kløvede hoved på gulvet og da nu ham den fremmede mand stadig var til stede, havde hun fået ham til at hjælpe med at tørre blodet op. Det manglede da bare at efterlade sig sådan et blodbad uden at rydde op efter sig.

Og - ja, - så var han altså endt med at blive boende....

Nina var altid blid som et lam, når jeg var sammen med hende, så jeg tænkte aldrig på at spørge hende om det måske var hende selv der havde hjulpet med at slå den tidligere mand ihjel. Men med årene blev jeg mere og mere glad for at jeg ikke selv var blevet boende sammen med hende og i stedet havde fundet et fast tilholdssted hos Mary lige uden for byen, hvilket Nina stadig på det tidspunkt i 90erne var uvidende om. Vores forhold - hvis vi nogensinde havde et - var jo for længst slut, og jeg kunne se hvor meget det betød for Nina i al hendes smerte at kunne leve i troen på at jeg kom kørende hele denne vej nordfra - udelukkende for at besøge hende. Så skal man ikke såre folks følelser ved at fortælle dem HELE sandheden.

Jeg er vant til altid at tage folks udsagn for pålydende - og tænker ikke normalt om gamle kærester at de er mordere, da de jo alle er så søde overfor mig. Så når jeg først nu i skrivende stund og på lidt historisk afstand får tanken om at Ninas måske havde en finger med på blodøksen, skyldes det at der tit gik mange år inden det gik op for mig hvor meget vold mine venner egentlig rummede eller som de selv var i stand til at rumme fra andre.

Gennem Mary havde jeg ved at vise bogen allerede i 1978 fundet ud af at en anden jeg havde fotograferet ude i skovene som cyklende vagabond faktisk var hendes kusine, Beth (s. 115 gl. bog). Og var der nogen jeg derfor gennem årene havde besøgt og fotograferet lige så meget som Mary var det derfor Beth, som fortsatte med til hun var over 70 at bo i gamle pindebrænde shacks, som vinden fjøtede lige igennem sprækkerne på. Hun elskede når jeg enten alene eller

sammen med Mary kom og drak øl med hende. Men først da jeg i en høj alder spurgte hende ud om hvad der egentlig var sket med manden, jeg som ung vagabond havde fotograferet hende sammen med og hvorfor jeg aldrig havde set ham siden, fortalte hun mig – efter et par øl og yderst ophidset og vred - noget, jeg ikke havde hørt før. Jo, råbte hun, han var en ond motherfucker. Han havde dræbt både hendes far og hendes bror med en økse og næsten også hende selv. "Se her, hvor dybe arrene fra øksen stadig er på mine arme så mange år efter!" Nu var han efter mange år i fængsel løsladt, men hun havde ikke lyst til at bo sammen med ham mere, "for he is still mean!" råbte hun igen og igen, mens jeg fotograferede hende liggende i sengen drikkende mine medbragte Budweisere med blikket vendt op mod Jesus-billedet bagved. Godt nok var der mangel på sorte mænd, men så hellere ty til en hvid Jesus i sin smerte. Jeg havde lyst til at møde Beths mand igen, da jeg jo havde fotograferet ham engang, hvor jeg syntes at han havde set ligeså fredelig ud som alle de andre sorte mænd på egnen og havde lyst til at forstå årsagerne bag hans vold. Men ved mit næste besøg fortalte Mary mig, at Beths såkaldt "onde" mand netop var død af et hjertestop, da han hjalp hende med at plukke æbler. "Se æbletræet der i min baghave. Det var lige der min kusines mand faldt død om."

Et andet eksempel på hvor tilfældigt jeg altid hørte om volden oplevede jeg da jeg besøgte Mary i februar 1996. Jeg havde allerede været hos hende nogle dage og kun fordi hun blev ved med at sidde og snøfte, spurgte jeg ind til det. Så begyndte hun at fortælle om at hun havde fået influenza ude i en frossen sump. Hvad lavede du dog der? spurgte jeg. Jo, fortalte hun nærmest i en bisætning, derude havde nogen forsøgt at myrde hende nytårsnat. Som jeg husker det var hendes gamle hvide kæreste på det tidspunkt for længst død og som næsten 50-årig var hun så falmet at det var svært at finde andre hvide mænd. Så for første gang i sit liv havde hun haft en

sort kæreste. Sandsynligvis en af dem der efter mange år i fængsel nu var kommet på fri fod. Da hun hurtigt syntes at han var for voldelig og ville slå op med ham, havde han pludselig med pistol tvunget hende ind i sin bil og kørt hende ud i sumpene og der sat pistolen til hendes tinding for at skyde hende. Hun var dog snarrådig og greb en Cola-flaske hun sad og drak og knuste den ind i hjerneskallen på ham og flygtede derpå gennem de iskolde sumpe en hel nat, inden hun kom til en hytte. Jo, sådan kan man altså også få influenza, tænkte jeg, og undrede mig igen over at hun ikke selv havde fortalt om et så voldeligt overgreb, der fandt sted kun en måned før min ankomst.

Muligvis var det af samme grund at Mary ikke fortalte mig om denne sorte kæreste da hun intuitivt vidste at jeg nu ville have yderligere et argument i mit hoved imod at vores intime forhold skulle udvikle sig til et seksuelt forhold efter over 20 års cølibat. For jeg vidste jo hvor mange løsladte sorte mænd, der i de år spredte den aids de havde fået i fængslerne til deres sorte kvinder – ikke mindst fordi sorte højtuddannede kvinder i universiteterne nu for første gang i mit liv begyndte at vise interesse for mig – ja, nærmest at kaste sig i armene på mig efter mine workshops (se ”Om at sige ja til Sorte kvinder II). Allerede i 80’erne havde jeg hyppigt spekuleret over om denne - min undvigende berøringsangst overfor sorte kvinder - var stort bedre end den undvigende racisme jeg anklagede alle andre hvide for at ghettoisere de sorte med. For begynder man at diskriminere mod sorte kvinder ved ikke at tillade sig selv at åbne lige så meget følelsesmæssigt op overfor dem som med de hvide af angst for i kærlighedens yderste instans at blive skadet af dem, så er man jo de facto blot endnu en ussel brik i hele den frygtbaserede racisme, som nægter dem lige adgang til den amerikanske drøm og derved presser dem ind i, ja for at sige det lige ud, ”det sorte kyskhedsbælte”. I alt fald her i sydens ”sorte bælte” i min relation til Mary.

Men jeg var glad for at Mary og jeg havde så stor fortrolighed med hinanden at hun

fra nu af, når hun kaldte nogen for ”my old man,” på mit spørgsmål om det var en sort mand ærligt besvarede mit racistiske spørgsmål med et ja uden at blive vred. For henede i Syden var dette spørgsmål jo ikke politisk ukorrekt som i Norden eller i al fald i mine universiteter ved at man således afslørede at man ikke tænkte farveblindt. Jeg spurgte dog aldrig Mary om hun havde sex med disse sorte mænd, da hun samtidig havde udviklet sig til en anstændig kirkegående lettere gråhåret 50-årig dame og jeg havde lidt på fornemmelsen at hun nok mest brugte dem til at køre sig ind til byen eller til kirke. Først da jeg i 2015 havde et nyt filmhold med i hendes nu tomme shack opdagede instruktøren at et af mine fotos på de plakater, som hun gennem alle årene havde dekoreret væggene med, var blevet skåret ud. Det var et billede af en sort mand og kvinde i seng med hinanden. Så vidt jeg kunne spore det tilbage på tidligere billeder af hendes shack var det fjernet omtrent på det tidspunkt hvor hun fik sorte kærester. Det var det samme billede som Black Student Unions altid dækkede til, når de brugte mine plakater til at opreklamere mine foredrag i universiteterne.

Sådan ændrede mit forhold sig til Mary langsomt med årene, men nogle gange fangede jeg mig selv i at mit arbejde i universiteterne greb ind i mit forhold til hende og hendes venner på en måde, der ikke ønskede dem det så godt. Jeg har altid hadet forandringer og ønskede på en eller anden måde at fastholde Mary i rollen som den uskyldsrene enlige hårdtarbejdende mor i den faldefærdige shack. Jeg glemmer ikke hvor irriteret jeg blev da hendes hvide godsejer havde sat lyse spånplader på alle bræddevæggene med deres afskrællede grønne maling inde i vores soveværelse. Jeg elskede at bo i en rigtig gammeldags shack hvor vinden piftede ind gennem revnerne, der var tilstoppet med avispapir. Men det var jo heller ikke mig der skulle bo der året rundt og hugge og slæbe brænde ind til kaminen i stuen, som på ingen måde kunne varme også soveværelset op. Alting blev pludselig ”for pænt” med disse spånplader på væggene, som gjorde det så lunt derinde at Mary nu kunne sidde og hækle og brodere om vinteren med det resultat at mine medrejsende som norske

Eli Saeter og britiske Anitha Roddick gik meget op i Marys evner for håndarbejde og at skabe hygge i shacken modsat det jeg viste dem i de andre shacks. Denne forbedring bevirkede sikkert også at Mary kunne blive boende der 10 år længere i sin alderdom mens mange andre var flyttet i trailerparker eller fattiggårde (am. ”projects”). Men det var netop mit problem i årene efter 1987, hvor jeg for alvor begyndte at skildre nu udviklingen fotografisk igen, at det var svært for mig overfor mine hvide elever at anskueliggøre den nu voldsomt stigende ulighed mellem sorte og hvide i og efter Reagan årene med sådanne ”pæne” billeder af de sortes fattigdom. Det var langt lettere at overbevise dem om deres eget ansvar ved at chokere dem med billeder af shacks tapetseret med gammelt avispapir end ved at se sorte i ens trailers med pæne hvide vægge. Sjovt nok vidste Mary præcist hvad jeg havde brug for og slæbte mig rundt til venner som hendes 94-årige tante, der stadig boede i de historiske shacks. Og det jeg jo også beundrede min skytsengel for var jo at hun livet igennem arbejdede hårdt – virkelig hårdt som markarbejder – for at forbedre sin situation mens jeg så så mange andre i de år give op og havne i selvdestruktion, kriminalitet og på socialhjælp. Først da hun nærmede sig 60 var hun så nedslidt at hun gav op – også fordi hun jo for længst var blevet for uinteressant til at kunne få hvide godsejere til at hjælpe hende, hvorfor det først var på det tidspunkt jeg begyndte at træde ind med små gaver til hendes nye hus. Thi det kom som et chok for mig på turneen i 2003 hvor jeg havde min sorte danske veninde, Rikke Marott, med og pludselig erfarede at hendes shack nu stod forladt, da hun var flyttet ind i en af de nye fattiggårde i byen. Hun var ligeså fattig, men i sådan et murstenshus kunne ingen af mine hvide elever jo ”se” at hendes situation var så meget anderledes end deres egen. Hendes stue og køkken var dog så lille at jeg knapt kunne fotografere der mere. Men ok, Marys interesser skulle selvfølgelig komme før mine. Næsten ligeså slemt var det, at et ægtepar, som jeg havde fotograferet og besøgt i mange år i en langt mere rådden shack end Marys, nu også var flyttet derind som hendes naboer i rækkehuset ved siden af. Jeg havde tit haft Mary med hos dem fordi de ikke var til at vride en sætning

ud af i deres forstemmende tavshed med hinanden og kun Mary kunne få dem til at løsne lidt op. Nu sad de ligeså tavse i deres hvidvæggede fattiggård uden et møbel i stuen. Men Mary selv havde virkelig sans for indretning og hygge og jeg hjalp hende med at købe lamper og andet.

Men herinde i byen havde jeg nu fået et andet problem. Hvordan skulle jeg kunne gå frit rundt uden at den anden af dem opdagede min tilstedeværelse, når Mary nu boede så tæt på Nina? Det var jo lykkedes mig gennem 28 år at holde mine to gamle kærester i byen uvidende om mit forhold til den anden. Problemet med min sorte samvittighed løste de to kvinder dog helt selv for mig. For en dag var de begge havnet på skolebænken i et rehabiliteringscenter, Nina som cracknarkoman og Mary med rygsmerter efter mange år som bomuldsplukker. En dag sad den ene så, vist nok Nina, i klassen og pralede med at hun havde en hvid kæreste "fra et eller andet fjernt land som vist hed Danmark." Så råbte den anden også pludselig op: "Det har jeg da også." Og da de fandt ud af at det var den samme med flettet skæg, blev de straks hjertevenner – uden om min ryg. Med så mange mænd i fængsel må man jo deles om dem man kan få, som de begge sagde. Det var derfor Mary, der kort efter kunne fortælle mig at Nina var død – vist nok myrdet, hvilket ikke overraskede mig efter den lange via Dolorosa jeg havde set hende vandre på livet igennem. Om det var mord eller sygdom var hun ikke helt klar over – i Ninas tilfælde var grænsen altid lidt flydende. At vi til sidst var blevet som én stor familie havde i al fald den fordel at jeg nu havde en, som jeg kunne sidde og dele sorgen med over vores fælles tab. Men også over tabet af en anden kær fælles ven på det tidspunkt, Ida Ford, som blev kendt fra talrige af mine billeder (s.61n. gl og 67n. ny bog) og som næsten alle mine danske venner og Anita Roddick var begejstrede over at møde.

Jeg fandt mig langsomt til rette i min nye slumbolig i byen hos Mary. Der hørte ingen jord til, men modsat alle andre i disse fattiggårde fik hun det hurtigt til at se ud som om hun stadig boede på landet. De to-tre meter græsplæne omkring huset lavede hun straks om til sin have, hvor hun dyrkede blomster og grøntsager. Og da jeg i 2005 havde Ku Klux Klans leder, Jeff Berry, med på besøg hos hende, stod hun forskrækket og gemte sig bag bladene på en stor bananpalme hun havde plantet foran huset. Desværre var jeg nu begyndt at trappe mine USA-turneer ned, hvorfor jeg ikke besøgte hende så tit. Til gengæld begyndte jeg at sende venner og Tv-filmhold ned for at besøge hende på egen hånd.

Jeg havde haft min sidste USA-turne i 2008, men i 2009 kaldte Mary mig over fordi hun nu var blevet alvorligt syg. Hun var blevet opereret for kræft og havde en blokeret åre til hjernen, hvorfor hun lå i alskens slanger. Det føltes underligt og smertefuldt at hjælpe sin gamle flamme med at holde styr på alle de slanger og iltflasker og at gå rundt med hende i byen med gangstativ, men samtidig var der noget smukt ved at følge et mennesket så tæt livet igennem fra vi var unge og vilde – dengang vi sammen havde mod til at bryde de lokale tabuer og skabe Amerikanske Billeder – til døden skilte os. En dansk kvinde, Malene, havde på Facebook meldt sig til at tage med på turen, så da vi boede hos Mary fik jeg hende til at tage en hel del billeder af os sammen, da jeg var bange for at det ville være sidste gang vi var sammen. Opgaven tog hun så alvorlig at hun kom ind straks vi vågnede i Marys soveværelse og fotograferede os i sengen, mens jeg stadig var forpjusket og søvndrukken og halvnøgen satte iltmasker på Mary.

Men miraklernes tid var ikke forbi. Mary overlevede både cancer og tumor, og da jeg i 2011 fik anmodning fra to sorte skoler om foredrag – ganske vidst havde de

som de fleste sorte skoler ikke en øre til at betale mig – brugte jeg det som undskyldning for endnu engang at tage på besøg hos Mary. Den ene – Tougaloo Universitet lå nemlig i Jackson, Mississippi – og den anden - Mt. Zion High School – i Atlanta, hvorfor jeg kunne besøge Mary midt imellem dem. Men det blev en dag jeg sent glemmer. Det var en deprimerende oplevelse at undervise disse næsten udelukkende overvægtige sorte kvinder med ansigter af selvudslettende afmagt og håbløshed. Det var et stykke tid siden jeg havde stået i disse ghettouniversiteter og jeg indså straks at jeg måtte sænke niveauet i min workshop normalt beregnet for hvide og lave den om til en slags terapeutisk seance for at give dem lidt empowerment og stolthed. Næsten ligeså deprimerende var det bagefter at få en rundvisning af en af mine sorte bekendte, Okolo Rashid, som har bygget et af USA's største islamiske museer op i USA. Jeg havde altid hørt sorte tale om Timbuktu som værende et af de få stolte symboler i deres historie, og her havde Okolo lavet en udstilling om Timbuktu. Men lige på det tidspunkt forudandede hun og hendes mand de destruktive islamistiske kræfter, der var ved at rejse sig omkring og nu truede Timbuktu, og havde derfor bragt mange af de historiske genstande i sikkerhed her i USA. Og det var klogt, for kort tid efter blev Timbuktu invaderet og næsten ødelagt af fanatiske voldelige islamister. Men da jeg ud på eftermiddagen trådte ud af museet begyndte på samme måde truende mørke skyer at bygge op omkring mig. Da jeg satte mig i bilen hørte jeg i radioen at de ødelæggende tornadoer, som havde hærget hele Midtvesten og smadret byer til pindebrænde, nu nærmede sig fra Texas. Efterhånden som jeg hørte i radioen at tornadoen kom nærmere og nærmere bagfra kørte jeg hurtigere og hurtigere for at nå i sikkerhed hos Mary, der gudskelov nu boede i et trygt stenhus. Pludselig så også jeg fordelingen af at hun var flyttet fra sin rådne shack. Det var et kapløb med tiden, for radioen meldte at ulykkerne snart ville vælte ned over mig på samme måde som den

havde efterladt sig et spor af død og ødelæggelse i sin hale. Jeg nåede Marys hus ved aftenstid lige i det øjeblik stormen ruskede alt op omkring mig, men hos Mary var der denne gang ingen kære mor at hente. I al fald ikke for mig. For hun var helt oprevet over at have mistet mobiltelefonkontakt med hendes søn, som hun vidste var ude i skovene. Så med sit moderlige instinkt var hun overbevist om at der var tilstødt ham noget ondt og tvang mig nu til at køre derud i min udlejningsvogn for at lede efter ham. Jeg følte det var fuldstændig absurd i sammenligning med hvor roligt hun altid tog det når han var involveret i vold. Jeg har aldrig kastet mig ud i noget vildere end dette forehavende. Træer fløj vandret igennem luften omkring os og det var som at køre i et svømmebassin, da vi intet kunne se på de endeløse skovveje. Og vi havde ingen anelse om hvorfra han havde ringet sidst og kørte på må og få. Men miraklet skete at vi fandt ham i en grøft under hans pick up truck, som var blevet kastet op og landet over hans ben. Vi fik ham skrigende befriet og kørt hjem på sofaen, hvor han skreg af smerte hele natten, men ikke ville have lægehjælp vist nok fordi han havde været ude i et ulovligt ærinde. Kombinationen af Marys moderlige intuition og min ADHD-prægede tendens til at sige ja til hvad som helst uden omtanke – og sikkert også nogle højere kræfter - reddede ham. Så jeg bruger tit dette som et lysende eksempel på hvorfor man bør holde fast i sine gamle kærester livet igennem. Man kan ende med at blive deres sønners redningsmænd – i al fald i rent fysisk forstand – og derved kompensere for samvittighedsnaget over at man livet igennem svigtede dem som deres ”frelsende engel”.

Jeg følte at denne ildevarslende ulykke nok betød slutningen på mit lange forhold til Mary og traf aftale med John om at han skulle kontakte mig når hun døde, da jeg ikke forventede at jeg kunne vende tilbage. Men året efter besluttede jeg mig dagen efter min 65-års fødselsdag, der blev fejret i så stor stil

af sorte musikere på Charlottenborg at jeg skammede mig over mit svigt af mine rigtige sorte venner, til at tage endnu en lang tur gennem sydstatene for endegyldigt at sige farvel til gamle venner. Det blev på mange måder et rystende farvel, hvor mange gamle skeletter pludselig kom frem i afklaringens lys – ikke mindst hos masseorderfamilien i Louisiana (læs i Om at sige ja til masseorder), hvorfra jeg tog direkte til Mary. Hun havde som sædvanlig stået på hovedet hele dagen for at koge roeblade, cornbread, bønner og stegt kylling og alskens godt til mig, men var nu blevet yderligere svækket og vokset meget i volumen. Bagefter sad vi i den lille stue, hvor jeg gav hende en masse af de billeder jeg havde taget af hende gennem årene. Vi morede os over de mange minder de bragte op. Jeg tror også at det var første gang at hun bad om at få et eksemplar af min bog til personligt minde. Igennem 35 år havde hun ikke turdet at opbevare den i sit hjem af frygt for at lokalsamfundet skulle se hende nøgen. Ligesom mine forsøg på at holde styr på mange af mine andre sorte familier bad jeg hende hjælpe mig med at få de sidste af hendes oldebørn skrevet ind i det store stamtræ jeg havde lavet over hendes familie. Hun havde let nok ved at huske deres og børnebørnenes navne, men ikke deres fødselsdatoer. På en eller anden måde forestiller man sig at man selv er udødelig og at jeg ville blive ved med at holde kontakten med – tja, velsagtens selv med hendes oldebørn, hvor naivt det kan lyde. Om ikke andet lige så godt som med hendes enlige søn, som om det kapitel med "min papsøn" var noget at råbe hurra for. Det var som om der var en større udtalt afklaring omkring vores forhold den aften, hvor vi for første gang sad foran fjernsynet og hyggede os sammen som andre 65-årige pensionister. Tidligere havde vi altid faret rundt på natlige drukture for at besøge gamle venner i omegnen, men nu var de næsten alle døde. Også hendes naboer Joe og Mary, som jeg havde fulgt gennem så mange år i deres ordløse tavshed (uden støj fra fjernsyn) i deres shack uden for byen. Og Ida var for

længst borte, mens hendes tungnemme undertrykte mand Joe var nu blomstret op og havde for første gang i sit liv fået et jakkesæt, som Mary tit så ham spankulere rundt i "derovre bagved the Bee Line".

Netop på denne afklaringens baggrund som kulmination på vores mangeårige forhold kom det så meget mere som et chok for mig hvad der skete denne nat. Vi gik i seng som vi plejede og lå og kælede lidt for hinanden, hvorefter jeg forventede at vi straks ville falde i søvn som vi plejede. Men pludselig begyndte Mary at lægge kraftigt an på mig med forførende sætninger som, "Give me some of your sweet stuff. Don't you think it is time for that?" Og derefter svingede hun mig pludselig med sin ene arm ovenpå sin enorme mave for at indlede et seksuelt forhold. Jeg var totalt forvirret og mens den ene halvhjerne var stærkt modstræbende og afvisende prøvede den anden at overbevise mig om at vi omsider blev nødt til at gøre noget ved vores forhold inden det var for sent. Da hun nu var blevet enormt tyk og i hvert fald for længst havde mistet sin ungdoms seksuelle udstråling – selv i mine fordomsfrie briller 😊 - var det ikke den letteste sag for mig at gennemføre noget som helst afklarende lige netop på dette ømme punkt. Men hvor der er kvindelig vilje er der vej. Jeg var mest overrasket over hvilken forførende evne hun havde her midt i sin syge tilstand, idet det var som om det altid havde været reglen at lige netop her gik en udtalt grænse i vores forhold, som vi ikke måtte overskride. Om ikke andet pga. de mange mentale forhindringer vi havde konstrueret overfor det seksuelle, som jeg har beskrevet i dette kapitel. Men alle grænser skal jo nedbrydes inden det er for sent og netop følelsen af afklarethedens frihedsberuselse bevirkede at jeg også tændte på hende nu – skønt jeg var langt over alderen hvor nogen længere kunne ophidse mig - hvad enten dette skyldtes det altid inciterende "forbudte" eller faktisk var et resultat af vores afklarede kærlighed. Forløbet føltes midt i sin anstrengelse som både smukt og inderligt. Under forløbet så jeg i mørket for

mig alle de billeder jeg havde af den unge seksuelt æggende, men dengang uopnåelige Mary. Men jeg havde svært ved at falde i søvn resten af natten som følge af mit chok. Da vi vågnede næste morgen havde jeg mest lyst til at tro at det hele havde været en drøm og tog et billede af hende nøgen i sengen i hele hendes alderdoms enorme overvægt for at bevise miraklet overfor mig selv senere. Da jeg så papirerne med stamtræet stadig ligge på bordet gik det pludselig op for mig at jeg netop havde haft sex med en oldemor og nævnte det for hende under gensidig latter. Hvad jeg ikke nævnte for hende var at hun faktisk var den anden oldemor jeg havde "sovet med" på denne, min sidste USA-tur, idet jeg kun et par dage før havde delt seng med Virginia Honore, som jeg havde kendt lige siden hun var 16 år gammel, men som jeg huskede som bedstemor allerede som 32-årig. Også i hendes tilfælde havde vi begge altid leget med tanken om sex, men aldrig kunnet gennemføre det. I hendes tilfælde havde vi brugt alle børnebørnene, som fyldte sengene omkring os i samme rum, som en god kristen undskyldning, da de jo ikke skulle opdrages til at blive som hende selv. (De blev dog med tiden endnu værre). Men Virginia havde jeg danset vild dans med kun et par dage før i en natklub med et halvt hundred andre fordrukne overvægtige sorte olde- og bedstemødre i Louisiana. Også deres stærke sociale kontrol medvirkede til at Virginia mistede al lysten til at olde-bolle med en gammel "honkey".

De næste dage var jeg med Mary ude i skoven for at gense vores gamle nu helt tilvoksede og rådne shack, hvor hun blev vred over at se alle flaskerne, der flød efter John, som brugte den som sit bollerum. Og vi besøgte lige i nærheden vores gamle nedbrændte natklub, hvor vi så tit havde danset de sortes seksuelle danse blot for langt ud på natten at gå så fordrukne hjem at vi aldrig selv havde kunnet gennemføre noget seksuelt. Et af de sidste billeder jeg tog af Mary var sammen med den nye ejer, som forsøgte at få åstedet "op at stå" igen. Og vi besøgte Beth i

hendes nye plejehjem inde i byen, hvor jeg også kraftigt havde på fornemmelsen at det var sidste gang vi skulle ses her på jord. Det var så vemodigt det hele understreget af at køre rundt med Mary til apoteker for at købe den nødvendige livsforlængende medicin til hende, som hun på ingen måde selv var i stand til at betale.

Så det var med virkeligt blandede følelser jeg denne sidste gang kørte fra Mary – og dog endelig med en afklaret følelse af at vi havde opnået et virkeligt fuldbyrdet forhold til sidst. Og dette fik mig til at fundere over om jeg endelig var endt en skyldig synder. Thi hele mit liv havde jeg stået overfor mine publikums ofte vrede anklager om hvordan jeg som hvid mand havde udnyttet en stakkels ung sort kvinde seksuelt og fået hendes hus brændt ned. Og så var sandheden jo den at først da denne kvinde blev oldemor lykkedes det mig i virkelighedens verden at ”udnytte hende seksuelt” – eller var det mon omvendt? Nej, i dette afklaringens øjeblik var vi to om i gensidighed at udnytte og fuldbyrde vores mangeårige kærlighed og mystiske tiltrækning af hinanden. Ingen undertrykkende ydre kræfter skulle længere nægte os retten til at elske hinanden. Jeg fandt det så smukt at vi havde været i stand til at holde sammen – lige fra dengang vi som unge rebeller havde mod til sammen at kæmpe imod dette apartheidsystem til døden snart ville skille os.

Mary døde kort tid efter, men der gik lang tid inden jeg opdagede det, da John ikke som lovet havde ringet til mig. Jeg sad og græd i det stille en halv dag skønt det ikke var uventet. Jeg blev også rørt, da jeg så på hendes beskedne begravelsesnotits at de havde brugt et af de ungdomsbilleder af hende, som jeg gav hende under mit sidste besøg. Men som så mange andre af sydens sorte fattige har hun ingen gravsten eller mindeplade eller kirkegård derude på et lille areal mellem træerne i skovene og vil snart være glemt for alverden. Hvis ikke

det var for disse, mine mindeord om hendes og mit liv sammen.

Men hun opnåede også at blive filmstjerne idet hun optrådte i adskillige film. Da jeg efter hendes død ville minde hende ved under optagelserne på en biograffilm om mit og mine venners liv, tog jeg filmholdet – lettere modstræbende (thi hvad skulle de bruge en afdød veninde til i en levende film) – med ud til hendes nu fuldstændig overgroede shack, som jeg end ikke længere kunne finde i skovene på Google Maps. Jeg ville bruge lejligheden til at se vores kærlighedsrede en sidste gang og havde ikke forventet at det ville påvirke mig så meget, at jeg endte med at bryde fuldstændig sammen i gråd foran kameraet. Dette levendegjorde filmklipperen ved meget smukt at krydsklippe til de optagelser Danmarks Radio havde lavet i 1991, hvor Mary viste sig at være eminent til som skuespiller at spille sig selv. Det var nemlig en anderledes tung tid uden hurtige videoptagelser med små kameraer. Der var både instruktør, lydmand med lang boom mikrofon på stang og kameramanden uendelig tidskrævende lysopsætninger – alt sammen med lange ventetider, som kunne være svære at få andre af ghettoernes beboere til at have tålmodighed til at stille op til når de vidste at de aldrig selv ville få resultatet at se på amerikansk Tv. Så vi var i sandhed ”tunge” at danse med, når vi fire store hvide mænd troppede op med alt det udstyr i mine venners rådne bræddeshacks. På et tidspunkt brasede den tunge kameramand lige igennem Marys stuegulv lige lukt ned på jorden under sig, så han kun havde hovedet oppe i stuen. Jeg foreslog at det nok var et tegn oppefra om at vi hellere måtte skifte til et mere ydmygt frøperspektiv frem for at fortsætte med den hvide mands blik ovenfra. Jeg blev især sur over at DR aldrig erstattede skaderne på Marys gulv og alligevel nu 25 år efter krævede penge af det nye filmhold for at genbruge optagelserne fra dengang. Mere om dette i ”Om at sige ja til medierne”, men jeg blev glad for nu efter Marys død at se hende levendegjort på den smukke måde i den nye film – nu hvor den gamle for længst

er glemt og desværre aldrig har været genudsendt af DR. En anden af mine gamle "kæreste" sorte kvinder blev nemlig udødeliggjort i samme film og fra samme område som Nina og Mary. Og nu kommer jeg til endnu en bekendelse i min alderdom, nemlig at jeg faktisk havde ikke mindre end tre sorte "kærester" samtidigt her i Alabamas fattige sorte bælte. Her er historien om Wilma.

HERTIL ER JEG FORELØBIG KOMMET

5. Wilma Hill

Jeg venter lige med at skrive om Wilma Hill, Virginia Honore, Rene Yates og andre vigtige sorte kvinder, der har reddet mit liv, til jeg får skrevet mere om de andre grupper. Wilma hører strengt taget til "Om at sige ja til sorte kvinder II" da jeg først mødte hende som resultat af min foredragskarriere i USA, ikke i vagabondårene.

